

Poštšina plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 5,80 EUR

leto: XLII | avg.-sep. 2010 | številka: 8 | 9

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesna industrija • Šparovni kotiček

• Praznujejo • Ljudje in dogodki • Kultura in jezik • Prgišče zgodovine • Razvedrilo • Spominjamo se jih

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d., prvo v Sloveniji s CE certifikatom

Drago Pogorevc, dipl. inž. str.

V Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec smo veseli in ponosni, da je nam kot prvim v Sloveniji uspelo pridobiti pravico za označevanje naših proizvodov (masivni les s pravokotnim prečnim prerezom, razvrščenim po trdnosti) z oznako CE. Za to smo si prizadevali skoraj dve leti. In zakaj smo se odločili za pridobitev certifikata za rezan les, namenjen za nosilne gradbene konstrukcije (ostrešje in mostovi)? Evropska direktiva 93/68/EEC opredeljuje, da morajo biti vsi gradbeni materiali ustrezno certificirani. Za gradbeni les je to standard SIST EN 14081 1-4, ki natančno predpisuje metode razvrščanja lesa v ustrezne trdnostne razrede. Brez tega certifikata od 1. 9. 2009 omenjenih proizvodov ni več možno prodajati na teritoriji EU. To seveda velja tudi za območje Slovenije, vendar, čeprav je predpis že v veljavi, pri nas tega inšpekcijske službe še ne kontrolirajo.

EC - certifikat kontrole proizvodnje 1404 – CDP – 1593 nam omogoča označitev posameznih proizvodov z oznako

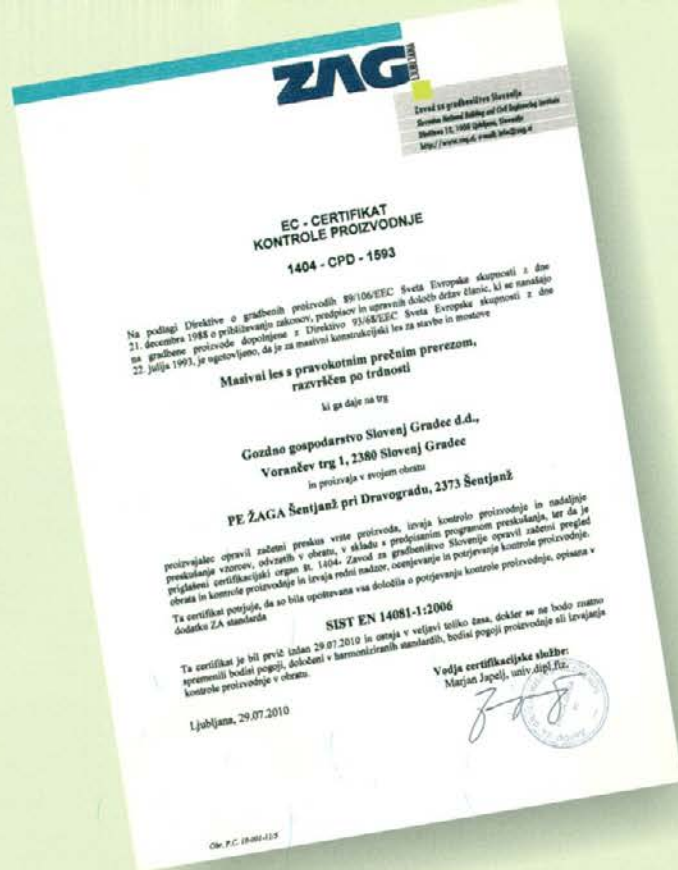

Kaj pomeni oznaka CE na proizvodih? Ta oznaka sporoča, da je proizvod v skladu z vso ustrezno zakonodajo Evropske unije in se lahko trži in prodaja na celotnem območju EU. Z namestitvijo oznake CE na proizvod proizvajalec na lastno odgovornost izjavlja, da je le-ta usklajen z vsemi ustreznimi predpisanimi zahtevami, zlasti tistimi, ki zagotavljajo zdravje, varnost in zaščito okolja. Oznaka CE ne pomeni, da je bil proizvod narejen v evropskem gospodarskem prostoru, ampak navaja le, da je bil preverjen, preden je bil dan na trg, in da izpolnjuje predpisane zahteve. To pomeni, da je proizvajalec potrdil skladnost svojega proizvoda z vsemi ustreznimi bistvenimi zahtevami veljavnih direktiv ali pa ga je dal pregledati priglašnemu organu za ugotavljanje skladnosti. V našem primeru je ta pooblaščen organ ZAG (Zavod za gradbeništvo), ki vsaj enkrat letno preverja naš sistem kontrole proizvodnje in razvrščanje lesa v ustrezne trdnostne razrede.

Prvi pregled je ta organ opravil v juliju in Gozdnemu gospodarstvu Slovenj Gradec, d. d., kot prvemu v Sloveniji izdal odločbo št. 998/09-1593 O IZDAJI CERTIFIKATA KONTROLE PROIZVODNJE in EC – certifikat kontrole proizvodnje. Naši delavci, ki razvrščajo les na proizvodni enoti Žaga, so morali opraviti več seminarjev in sodelovati v delavnicah na FAG in ZAG, da so se pravilno naučili razvrščati les v trdnostne razrede, kot ga predpisujeta standarda SIST EN 14081 in SIST DIN 4074-1, ki navaja vse kriterije, ki odločilno vplivajo na trdnostni razred proizvoda. V ta namen smo vsa ključna delovna mesta

v proizvodnji opremili z ustreznimi certificiranimi merili in pripomočki ter izdelali slikovne plakate, ki nazorno prikazujejo vrednost posameznega kriterija. Ves postopek certificiranja naših proizvodov moramo ustrezno voditi in te dokumente arhivirati za deset let, kar letno kontrolira pooblaščen kontrolni organ. V primeru nepravilnosti lahko pride do odvzema pooblastila za izdajo izjave o skladnosti CE. Celoten projekt certificiranja sem vodil spec. Drago Pogorevc, dipl. inž. str., ob izdatni pomoči Alje Zorman, dipl. inž. gozd., ki je oblikovno uredila osnovni akt, Priročnik notranje kontrole proizvodnje. V priročniku so natančno opisani vsi postopki notranje kontrole proizvodnje in način uporabe kriterijev razvrščanja ter tok ustrezne dokumentacije. Za vsako spremembo vsebine priročnika je potrebno obvestiti pooblaščen organ ZAG – Ljubljana, izdati novo verzijo, staro pa ustrezno arhivirati. Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec je s pridobitvijo certifikata pridobilo:

- urejen in predpisan način notranje kontrole proizvodnje;
- usposobljen vodilni in proizvodni kader za proizvodnjo kvalitetnih proizvodov;
- metode spremljanja proizvodnje in sledljivost izdelka;
- merila za reševanje reklamacij;
- prilaganje proizvodnje pravilom standardov EU in Direktive o gradbenih proizvodih (CPD), uskladitev zahtev Zakona o gradbenih proizvodih (ZGPro), Ur. l. RS, št. 52/2000;
- osnovo za dvig cen za certificirane proizvode.

Informativni gozdarski storži v juliju in avgustu

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Gorazd Mlinšek

Za nami sta dva najbolj dopustniška meseca, kljub temu pa v koroških gozdovih in drugje v tem obdobju ni bilo dolgčas. V juliju je Korošice in Korošče kot tudi ostale ogrevalo sonce polovico dneva ali več sedemnajstkrat. Zelo toplo je bilo po 10. juliju, ko se je zrak segrel tudi do 34 °C. Tako je bilo tudi v času od 10. do 24. julija. V zelo toplem obdobju se je zrak nad 1000 metri nadmorske višine segrel celo do 23 °C (Rogla). Je pa hladen zrak zajel koroško nebo 26. julija. Ta dan je bila v Šmartnem pri Slovenj Gradcu izmerjena najnižja dnevna temperatura v juliju, in sicer 7 °C. Dež je razmočil koroško zemljo šestkrat v obliki rahlih pa tudi močnejših nalivov. Več kot polovico dneva je deževalo 4. in 24. julija. 30. julija 2010 je na Kredarici zapadel sneg, naši vrhovi niso bili beli. V koroških gozdovih nalivi v sedmem mesecu niso povzročili kakšne večje škode. Škode pa ni povzročilo niti tresenje zemlje v Dravski dolini 25. julija 2010. Potres z epicentrom v bližini Mute so čutili na Muti in v okolici, v Dravogradu in v predelih proti Mariboru.

Bolj moker je bil avgust. Od 3. do 16. avgusta 2010 je bilo na Gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec obdobje neviht. Nevihte so se navadno pričele v poznopopoldanskem ali večernem času. Zelo močni nalivi so bili predvsem v Zgornji Mežiški dolini. 3. avgusta se je neurje razbesnelo v Koprivni. Podivjal je Repov potok in s hudourniškim materialom delno zasul star hlev, dvorišče pri Potočniku in cesto proti Golobu. Zelo razdiralno mokro je bilo 5. avgusta v večernih urah v Javorju, še posebej pa v centru Črne na Koroškem, ki je bil več kot uro zalit z vodo. Po Javorju se je zaradi neurja sprožilo več zemeljskih plazov, bregove je prestopil Javorski potok, ki je v Črni na Koroškem s prinesenim materialom zadelal most. 27. avgusta je bilo pestro tudi v Mislinjski dolini, še posebno v Mislinji in njeni okolici. V večernih urah je v mislinjskem delu ostalo brez elektrike zelo veliko gospodinjstev. Močan veter je podrl drevo na elektrovod. Nevihtno obdobje je bilo tudi 27., 28., in

29. avgusta. Najnižje dnevne avgustovske temperature, izmerjene v Šmartnu pri Slovenj Gradcu, so bile od 7 do 19 °C, najvišje dnevne pa od 16 do 29 °C. Na Rogli se je v avgustu zrak segrel tudi do 20 °C. Zelo se je ohladilo 29. avgusta in sneg je pobelil Peco nad 1600 metri nadmorske višine.

Včasih so bili gozdarji pozorni na namnožitve posameznih karantenskih bolezni v gozdu, predvsem pa na poškodovanost zaradi podlubnikov. Na Koroškem, predvsem pa v Mežiški dolini, pa se je drevje sušilo tudi zaradi industrijsko onesnaženega zraka (topilnica svinca v Žerjavu, železarna na Ravnah na Koroškem). **Največji "sovražniki" oslabljenih gozdov, predvsem pa čistih smrekovih gozdov, so podlubniki še danes. Zaradi vse pogostejših vremenskih sprememb, predvsem pa segrevanja ozračja, so se zadnja leta pričeli množiti lubadarji tudi v višjih predelih. V preteklosti smo gozdarji evidentirali posamezna žarišča lubadark do nadmorske višine 800 metrov, izjemoma na toplih pobočjih tudi višje. Danes pa ugotavljamo, da se povečuje število lubadarskih žarišč tudi nad 1000 metri nadmorske višine. V posameznih predelih je vzrok za prekomerno namnožitve podlubnikov tudi nepravčasna sanacija po ujmah (vetrolomi, snegolomi) poškodovanih in uničenih delov gozdov, pa tudi slabo izveden gozdni red po končani sečnji. Vse več je škodljivih organizmov (glive, razne žuželke), ki negativno vplivajo na razvoj gozda. Posamezni organizmi postanejo za gozd nevarni in škodljivi, če se zaradi porušenega naravnega ravnotežja, ki ga največkrat z nepremišljenimi ukrepi povzroči človek, preveč namnožijo.**

Varstvo gozdov ima vse bolj pomembno mesto pri gospodarjenju z gozdovi. Gozdarji in drugi strokovnjaki (Gozdarski inštitut Slovenije, Zavod za gozdove Slovenije, Biotehniška fakulteta Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire) izvajajo varstvo gozdov v poročevalski, diagnostični in prognostični službi, ki je povezana z Fitosanitarno upravo Republike Slovenije. **Pomembno vlogo pri izvajanju varstva gozdov imajo tudi lastniki gozdov. S pravočasnim odkrivanjem poškodovanih in obolelih gozdov lahko v gozdnih sestojih preprečimo veliko škode.** Delo si bomo gozdarji olajšali tudi s sistematičnim zbiranjem podatkov o

Andrej Domen je splezal na smreke na Riflovcem vrhu in z njih nabral po gosonicah os zapredkaric poškodovane veje (junij 2010)

posameznih rastlinskih in drugih boleznih v gozdu, s pravilnim ukrepanjem pri zatiranju teh in s spremljanjem strokovnih dognanj o njih doma in v tujini s pomočjo računalniško podprtega E-varstva gozdov. V projekt E-varstva je zagrizel strokovnjak za varstvo gozdov dr. Nikica Ogris (Gozdarski inštitut Slovenije), ki je po gozdnogospodarskih območjih analiziral pobude in nasvete za boljše izvedbo in uporabo tega projekta. V OE Slovenj Gradec se je oglašil 10. avgusta. Po teoretičnemu razglabljanju o E-varstvu gozdov je z vodjem Odseka za gojenje in varstvo gozdov Gorazdom Mlinškom opravil še terenski ogled zdravstvenega stanja gozdov v Zgornji Mežiški dolini (osutost rdečega bora na Poleni pri Mežici, porjavlost javorovih listov na Tebru nad Črno na Koroškem).

Julija 2010 je minilo eno leto, odkar so gozdarji ZGS OE Slovenj Gradec opazili spremembe barve krošenj na Riflovcem vrhu pri Prevaljah. V sestojih s prevladujočo smreko so se preveč namnožile ose zapredkarice, ki so smrekove krošnje prekrile z zapredki. Gosonice so opravile zrelostno žrtje. V poškodovanih gozdovih smo izvedli številne ukrepe za ugotavljanje številčnosti os zapredkaric in preventivno varstvena dela za obvladovanje le-teh. S spremljanjem stanja smo nadaljevali tudi v letošnjem juliju. Po aprilskem rojenju os

Tine Hauptman in Dušan Jurc (oba z Gozdarskega inštituta Slovenije) na raziskovalni ploskvi na gredi velikega jesena v drevesnici Omorika (junij 2010)

zapredkaric na smrekah nismo zasledili. V toplem julijskem obdobju so bili zelo aktivni veliki in mali smrekovi lubadarji. Zelo so jih privabljali feromoni v pasteh, lubadarke na poškodovani površini v juliju še ni bilo. So se pa pojavile lubadarke na robu po osah zapredkaricah poškodovanega gozda ob starem žarišču v začetku avgusta. Lastnik se je takoj lotil sanacije žarišča.

V avgustu je kar nekaj planincev poklicalo gozdarje in jih spraševalo, kaj se dogaja na grebenih Uršlje gore, Pece, Laneža, Raduhe in Olševe s smreko. Med njimi so bili tudi lastniki gozdov, ki so se že ustrašili, da so njihove gozdove napadle ose zapredkarice. Pojav rumenenja, rjavenja in osutja iglic na letošnjih poganjkih smrek je masovno povzročila gliva *Cryosomixa rhododendri* ali slečeva rja. Slečeva rja se pojavlja, kjer rastejo dlakavi sleč, rjasti sleč in navadna smreka. Poleg vseh treh gostiteljskih rastlin mora biti v sestoji ali med posameznimi šopi smrek še velika vlažnost zraka. Vlaga v avgustu ni primanjkovala. Porjavele iglice so ali pa še bodo odpadle z letošnjih poganjkov. Prizadeta drevesa se ne posušijo, redkokdaj samo zelo slabo vitalna.

Slečeva rja je prisotna tudi na Gorenjskem in na Obirju (Avstrija).

Gozdarji javne gozdarske službe spremljajo tudi poškodovanost mladega gozda na vzorčnih ploskvah. V juliju je vodja odseka za gozdne živali in lovstvo Zdravko Miklašič s sodelavci pričel izvajati popis objedenosti mladja v gozdovih OE Slovenj Gradec na sedemdesetih popisnih ploskvah. Popise so izvajali tudi v avgustu, zaključili pa v septembru. Morda nas bo sodelavec Zdravko seznanil z namenom in rezultati popisov tudi v Viharniku.

Gospodarjenje z gozdom se razlikuje od drugih gospodarskih panog. Pomembna sta trajnostni pristop in načrtovanje na dolgi rok. Rezultati načrtnega dela so opazni in uporabni čez desetletja. Za razvoj je bilo pomembno delo naših predhodnikov, ki so načrtno spoznavali gozdni prostor in v njem po korakih spoznavno tudi ukrepali. Med njimi je v slovenjegraškem

gozdnogospodarskem območju Maks Sušek, nekdanji direktor gozdnega obrata v Radljah ob Dravi. Pri svojem delu je bil pravi vizionar. Poln energije je kot gozdarski upokojenec še danes. Širši javnosti je predstavil strokovno gozdarsko delo v svoji knjigi "Procesno dojemanje gozda na gozdnem obratu v Radljah ob Dravi" s poudarkom na podrobnem fitocenološkem kartiranju rastišč. V knjigi je opisal vizionarska dela

gozdarskih strokovnjakov avtorja tega fitocenološkega popisa dr. Milana Piskernika, prof. dr. Dušana Mlinška, Franja Pahernika in drugih. Pri zbiranju podatkov za knjigo so mu pomagali gozdarji ZGS OE Slovenj Gradec. Med njimi je bil najbolj prizadeven Karel Hauser, nekdanji fitocenolog v območni enoti. 4. avgusta nas je obiskal Maks Sušek in nekdanjim sodelavcem podaril svojo knjigo s posvetilom.

11. avgust 2010 je bil zelo zanimiv dan. Ta dan so prišli na Območno enoto Slovenj Gradec direktor ZGS Jošt Jakša, vodja oddelka za tehnologijo Jurij Beguš, prof. dr. Boris Hrašovec iz zagrebške gozdarske fakultete, prof. dr. Maja Jurc iz Biotehniške fakultete, oddelka za gojenje in varstvo gozdov, vodja službe za varstvo gozdov Marija Kolšek in Miran Podlesnik (M PLUS) iz Maribora. Najbolj pisana družba je bila na Prevaljah. Na krajevni enoti sva Gorazd Mlinšek in Franjo Štern ob odsotnosti vodje KE Prevalje Janka Mikelnja sprejela profesorico in profesorja entomologije, sodelavko Marijo in Mirana Podlesnika. Profesorjema smo predstavili problem namnožitve os zapredkaric. Zanimivo je bilo prisluhniti strokovnemu razglabljanju obeh strokovnjakov entomologije. Zelo poučen je bil terenski ogled na Riflovemu vrhu, kjer se je nam z ženo Darjo pridružil še lastnik gozda Albin Dretnik.

Obljuba dela dolg, zato sem v teh Storžih objavil tudi junijske fotografije.

Strokovno posvetovanje v z osami zapredkaricami naseljenem Riflovem gozdu; od leve proti desni: Dretnik, Boris Hrašovec, Albin Dretnik, Marija Kolšek, zadaj Miran Podlesnik in Maja Jurc

Lesena hiša na Kozjaku

Zdenka Jamnik, univ. dipl. inž. gozd
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

V okviru študijskega krožka Lesena hiša na Kozjaku, ki je deloval v preteklih dveh letih na območju občine Muta, je nastala brošura, zapis dragocenih izkušenj, pričevanj in modrosti življenja v lesenih hišah. Zbirali smo izkušnje in znanja starejših ljudi, ki še živijo v lesenih hišah, ter mojstrov cepljenja in pokrivanja s *šintli*, tesanja tramov in izdelave ostrešij *ruštov*. Svoje védenje o lesenih hišah so dodali tudi mladi in predstavnica šole, ki so v krožku aktivno sodelovali.

LESENA HIŠA NA KOZJAKU Gradivo študijskega krožka

V gradivu, ki smo ga oblikovali v času delovanja krožka, so zbrana pridobljena znanja o lesenih hišah, njihovi značilni zgradbi, predvsem pa izkustva in bogata pričevanja ljudi. Dodani so strokovni pogledi ter preizkušena spoznanja o času in izbiri lesa za gradnjo. Posebej sta zanimiva prispevka mojstra Franca Placeta o cepljenju in pokrivanju s *šintli*, ter njegove žene Berte Placet, ki v narečju opisuje lepoto in toplino življenja v leseni hiši.

O lesu in prednostih lesene gradnje je v okviru projekta Pohorska eko-etno hiša, ki nam je bil predstavljen v poteku krožka, podala strokovno znanje Saša Lovrec iz Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec

Energetski svetovalec Danilo Rebernik je med delovanjem v krožku v zloženko dodal strokovni prispevek o ekološki in varčni leseni hiši. Strokovni zapis o arhitekturnih značilnostih stavbne dediščine na podeželju ter prenovi in novogradnji je prispeval arhitekt Peter Požavko.

Zloženka je nastala kot trud številnih sodelujočih v krožku. Namenjena je vsem, ki jih zanima stavbna dediščina, predvsem pa mladim, našim zanamcem, ki bodo črpali izkušnje iz modrosti naših prednikov.

Publikacija je izšla v okviru Zavoda za gozdove Slovenije, Območne enote Slovenj Gradec, in ob finančni podpori občine Muta, za kar se posebej zahvaljujem kot mentorica študijskega krožka.

Zahvala tudi vsem članom krožka za sodelovanje in bogat prispevek k dvigu pomena dediščine našega kraja.

Mentorica študijskega krožka

Lesarski praznik v Nazarjah

Marijan Denša, univ. dipl. inž. gozd

Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Nazarje

Foto: Tatjana Golob

Nazarje so kraj v Zgornji Savinjski dolini, ki je nastal zaradi razvoja lesne industrije ob sotočju rek Savinja in Dreta. Pred drugo svetovno vojno Nazarij na zemljevidu ni bilo. Da bi označila povezanost razvoja kraja z gozdom in lesom, je občina Nazarje svojo turistično prireditvev poimenovala Lesarski praznik. V letošnjem letu so le-to prvič uskladili s praznovanjem občinskega praznika, ki so ga praznovali od 1. do 4. septembra.

Tretja razvojna konferenca lesarjev

Po osamosvojitvi je lesna industrija v Nazarjah oz. lesarska panoga v celotni Sloveniji zašla v veliko krizo, iz katere se ne zna izkoptati. Da bi spodbudili razvoj predelave lesa v Zgornji Savinjski dolini in v državi kot celoti, so v Nazarjah pripravili že tretjo t. i. Razvojno konferenco lesarjev, vseslovensko srečanje lesarske panoge. V težavah se je treba vprašati, kako naprej, zato so na konferenco povabili tri referente, ki so predstavili svojo vizijo okrevanja lesne predelave v Sloveniji. Prvi je bil prof. dr. Franc Pohleven, direktor Tehnološkega inštituta za lesarstvo, raziskovalec, ki razvija nove postopke zaščite lesa in je velik promotor gozdarstva in lesarstva. Predstavil je pomen predelave in uporabe lesa za prihodnost. Poudarek referata je bil na tem, da je les nizkoogljični produkt. Za izdelavo določenega izdelka iz lesa, na primer hiše ali stola, je v primerjavi z drugimi materiali potrebno zelo malo energije, poleg tega pa v času njegove uporabe ta izdelek v sebi skladišči ekvivalent teže ogljikovega dioksida. Za boljšo prepoznavnost lesa se morajo lesarji povezati in znati les predstaviti javnosti.

Srečanja se je udeležila tudi mag. Darja Radič, nova ministrica za gospodarstvo. V referatu "Spodbujanje lesnopredelovalne panoge – razvojne usmeritve in ukrepi na ravni države" je predstavila aktivnosti in ukrepe, ki si jih je "njeno" ministrstvo zadalo, da bi spodbudilo in omogočilo razvoj lesarstva. Zaveda se, da je **les v Sloveniji strateška surovina, ki jo je**

Prikaz izdelave skodel (šintlov)

treba predelati doma, in da je lahko sodobna in konkurenčna lesnopredelovalna industrija eden od nosilcev razvoja države. Lesna industrija ima kvaliteten surovino in marsikje sodobne postopke predelave. Tudi raziskovalna sfera razvija nove postopke in sodeluje z gospodarstvom. Narava predelave lesa je taka, da se les lahko predeluje blizu svojega izvora, torej na podeželju, kar omogoča bolj uravnotežen razvoj države. Žal je panoga premalo povezana in se premalo ukvarja z razvojem. **Vlada je lesarsko predelovalno industrijo prepoznala kot eno ključnih za prihodnost**

slovenskega gospodarstva in jo uvrstila v osem sektorjev, ki so lahko s svojimi projekti deležni sredstev iz 185 milijonov evrov vrednega razpisa za razvojne centre slovenskega gospodarstva. V okviru Uredbe o zelenem javnem (ekološkem) naročanju bo vlada postavila zahtevke, da morajo gradbeni materiali in stavbno pohištvo vsebovati najmanj 30 % lesa. Tretji referent, Klemen Klemenak, predstavnik Štajerske lesne mreže (iz Avstrije) je predstavil primer dobre prakse, uspešno združevanje in povezovanje lesnopredelovalnih podjetij v partnerstvo za še boljše in uspešnejše rezultate. Kar je ne nazadnje še vedno slabost v našem okolju. Po referatih se je razvila zanimiva razprava. Nekateri so predstavljali probleme, drugi so se raje ukvarjali z rešitvami in vizijami.

Predavanje in razstava

Naslednji dan je za javnost predaval prvi referent, prof. dr. Franc Pohleven. Govoril je o pomenu lesa in lesne predelave za trajnostni razvoj Slovenije. Les je bil v preteklih desetletjih premalo cenjen, "drugorazredni" material in je v očeh javnosti, torej porabnikov, izgubil na ugledu. Vendar je les dolgotrajen, vsestransko uporaben, energetsko varčen material in zato dolgoročno tudi poceni. Njegova uporabnost je neskončna. Kot raziskovalec se dr. Pohleven ukvarja s termično modifikacijo lesa, ki omogoča dimenzijsko stabilnost, poveča odpornost, trajnost in še kaj. Les lahko tudi utekočinimo. Zato si prizadeva, da bi javnost in stroka spoznali, da je v lesu

Kviz "Kaj vem o gozdu?"

prihodnost. V ta namen je ustanovil neformalno strokovno združenje Svet za les, ki združuje ugledne strokovnjake z različnih področij. Vse bolj prepoznavna razstava industrijskih, unikatnih in umetniških izdelkov iz lesa, imenovana Čar lesa, je njegov "otrok". Čar lesa je v mesecu maju v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Po predavanju je bila svečana otvoritev razstave enega izmed vidnih razstavljalcev na Čaru lesa. Les je profesorja Antona Suhadolca tako očaral, da mu poleg matematike posveča največ časa. Je ljubiteljski zbiralec lesa, njegova zbirka obsega preko 850 vrst lesa z vsega sveta. V Nazarjah je razstavil 165 vrst lesa domačih in tujerodnih drevesnih in grmovnih vrst. Posebnost te razstave so ročno stružene kroglice iz lesa. So lepe same po sebi, hkrati pa prikazujejo teksturo lesa v vseh prerezih. Zaradi asociacije na razstavo Čar lesa in čarobnost omenjenih krogel smo razstavo poimenovali Čarobnost lesa. V okviru te razstave (razstava v razstavi) smo pripravili še eno, in sicer ročno struženih skled iz lesa, vrhunskih izdelkov domačega oblikovalca – Jožeta Strmčnika Šlangerja. Obe razstavi je skoraj teden dni občudovalo številno občinstvo.

Druge prireditve

V Muzeju gozdarstva in lesarstva, edinem tovrstnem muzeju pri nas, je o težkem življenju gozdnih delavcev (olcerjev) v Zgornji Savinjski dolini predaval Aleksander Videčnik, starosta slovenskih narodopiscev. Učenci vseh šestih šol iz

Otroške delavnice

doline so se pomerili v kvizu "Kaj vem o gozdu?". Bilo je napeto, o zmagi pa so odločala dodatna vprašanja. Lesarji so se pomerili v športnih igrah malega nogometa, odbojke in balinčkanja, na prireditvenem prostoru je bil sejem izdelkov iz lesa in drugih naravnih materialov, mojstri domače obrti so prikazali izdelavo uporabnih in dekorativnih izdelkov iz lesa, poskrbljeno je bilo za otroško ustvarjalno domišljijo, za zabavno glasbeni program in seveda za

Izdelava lesenih skled

Kviz "Spoznavanje drevesnih vrst"

golaž. Žal vreme ni zdržalo do konca, a najbolj vztrajni so pod streho vseeno pozdravili jutro naslednjega dne. V prireditvah so bile vključene številne stanovske in ljubiteljske organizacije oz. društva. Seveda tudi gozdarji nismo manjkali. Sodelovala sta tako Zavod za gozdove Slovenije OE Nazarje kot tudi Savinjsko gozdarsko društvo. V Nazarjah imajo z lesarskim praznikom smelega načrte. Načrtujejo, da bo v prihodnje nazarski lesarski praznik postal vseslovenski lesarski praznik. Pogoje in izkušnje za to vsekakor imajo.

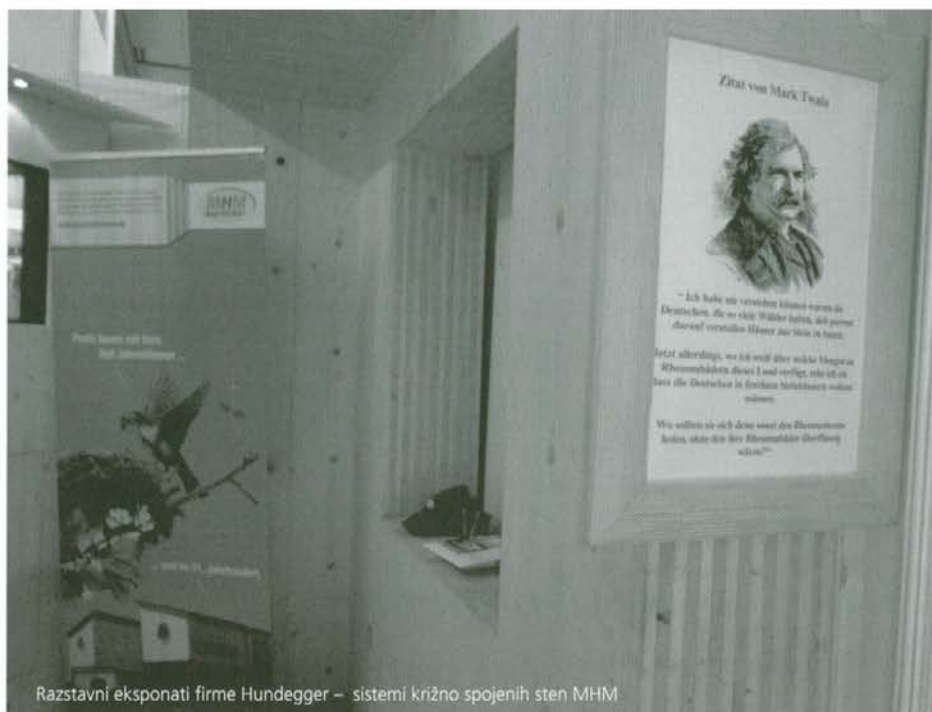
Mednarodni lesni sejem v Celovcu

Saša Lovrec, inž. grad.

Od 26. do 29. avgusta je v Celovcu potekal 51. mednarodni sejem Internationale Holzmesse, na katerem se je predstavilo 453 razstavljalcev iz 22 držav. Koncept sejma je ostal nespremenjen, predstavljena so bila vsa področja proizvodne verige: žagarske tehnologije, lesene konstrukcije in lesni proizvodi. Novost letošnjega sejma je bila ta, da si je bilo možno ogledati tudi stroje in orodja za mizarje in tesarje. Sejem je eden pomembnejših strokovnih sejmov za gozdarstvo in lesarstvo srednje in jugovzhodne Evrope.

Razstavna področja so bila razdeljena na sklope:

- gozdarstvo: razstavljalci so ponujali stroje za upravljanje gozdnih površin, gradnjo in vzdrževanje gozdnih cest, gozdarska orodja, prikazane so bile tehnike za spravilo lesa, pripomočki za merjenje lesa, računalniške podpore;
- žagarska tehnika: oprema oz. stroji za industrijske žage, tehnike za sušenje lesa;

Razstavni eksponati firme Hundegger – sistemi križno spojenih sten MHM

- lesna gradnja in lesni izdelki: sistemi lesne gradnje, obdelava lesa, orodje;
- mizarški stroji in oprema;
- transport in logistika: ponudniki storitev za cestni, železniški promet, izdelavo vozil, viličarji;
- bienergija: prikaz tehnike presejevanja in mletja, zgorevanja, male elektrarne, energetski viri.

V sklopu sejma so bili kongres lesne energije, mednarodni gozdarski in lesarski simpozij, mednarodno srečanje trgovine z

lesom ter še nekaj spremljajočih programov. Sejem, gledan kot celota, predstavlja priložnost za srečanje s predstavniki panožnih podjetij iz vse Evrope in vzpostavitev kontaktov.

Sejma smo se udeležili tudi predstavniki Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, d. d., in sicer z namenom:

- seznaniti se z novitetami na področju opreme za gozdarstvo, natančneje s prikolicami za prevoz dolgih tovorov, ki bi bile primerne za logistične potrebe prevoza sten, izdelanih po MHM tehnologiji;
- seznaniti se z dogovori o izdelavi ponudbe za signiranje žaganega lesa, razvrčenega po trdnosti, in z označevanjem z oznako CE – firma Grade Wood;
- ogledati si stroje za izdelavo masivnih sten in ostrešja firme Hundegger;
- ogledati si predstavitev kondenzacijskih sušilnic za konstrukcijski les firme Eberl;
- obiskati poslovne partnerje in vzpostaviti nove stike na področju prodaje lesa;
- pregledati novitete na področju lesne gradnje.

Otvoritev planinskega muzeja v Mojstrani

Vančy

V soboto, 7. avgusta, je v Mojstrani na Gorenjskem potekala otvoritev Slovenskega planinskega muzeja. Otvoritve se je udeležilo preko 1500 planincev, gorskih reševalcev in ljubiteljev gora. Program je povezovala brhka domačinka, slavnostni govornik pa je bil predsednik države dr. Danilo Türk. O poteku dolgoletnih prizadevanj je spregovoril vodja projekta g. Miro Ržen, ki je poudaril, da je šele uspešen projekt zbiranja sredstev, ki so ga speljali planinci, pripeljal do realizacije odprtja muzeja.

Slavnostni govornik predsednik Danilo Türk

Planinski muzej (pridobljeno 9. 9. 2010 s spletne strani http://www.radio1.si/strani/Reg_Novice.aspx?RN=59311)

Le malo pred vhodom je planinski zeliščni vrt Viharnik s 15-letno tradicijo. Gotovo še sama urednica našega Viharnika, gospa Ida, ni vedela, da ima "podružnico" na Gorenjskem.

Blagoslovitev obnovljene Predanove kapelice na Zelen Bregu

Vančy

V soboto, 17. julija, je bilo živahno pri Predanu na Zelen Bregu nad Ravnami na Koroškem. Sonce je sijalo na hribčke pod Strojno, godba na pihala je veselo igrala in cvetje ob obnovljeni kapelici se je poigravalo v lahнем vetriču. Kapelica stoji tik nad domačijo Amalije Borovnik, p. d. Predan. Postaviti jo je dal Močilnik, pradedek zdaj že preko sedemdeset let stare gospodinje. Vmes je že bila enkrat nekoliko pokrpana, zadnja leta pa jo je zob časa že dodobra načel. Tako se je gospodinja Amalija skupaj s hčerko in sinovi odločila, da jo obnovi.

Najprej ji je sosed Anton Gostenčnik napravil novo streho iz šintnov. Zidarska dela je opravil zidarski mojster iz okolice Dravograda. Okenca v linicah je brezplačno napravil Peter Štih iz Boštjana. Za poslikavo je poskrbel umetnik Milan Pongrac iz Dravograda, ki je za to priložnost pripravil tudi pisno brošuro o tej kapelici, prav tako pa je poskrbel za

Kapelica s Peco v ozadju

otvoritveni govor. Obred blagoslovitve je opravil župnik s Prevalj, iz fare, h kateri območje tudi spada.

Na strani, obrnjeni proti domačiji, sv. Florijan skrbno bdi in varuje pred ognjem. Na drugi strani, obrnjeni proti pašnikom, sv. Jurij na konju ves mlad čuva živino na paši (poleg električnega pastirja). Na pročelju je

upodobljen Jezus, dobri pastir z ovčicami. V notranjosti je postavljeno še prvotno veliko razpelo Križanega z novim pletenim vencem. Poslikan je tudi strop in v notranjosti sta še sliki sv. Stanislava in sv. Amalije.

Zbrali so se sorodniki in sokrajani. Vsi so radostno zapeli zahvalno pesem, godba pa je z vedrimi melodijami vtis svečanosti še poudarila. Gotovo je prav, da pohvalimo požrtvovalnost in skrb vrle gospodinje Amalije Borovnik, da se lepi kulturni spomeniki, ki so sestavni del naše bogate kulturne dediščine, ohranijo in očuvajo za naše zanamce. Prepričan sem, da se bo mnogim popotnikom ob pogledu na lepo kapelico vsaj za hip ustavil korak in bodo morda razmislili o milnljivosti našega življenja.

Obisk Marka Kmecla

Hubert Dolinšek, univ. dipl. inž. gozd.

Obiskal nas je nekdanji direktor Gozdarskega inštituta, naš prijatelj Marko Kmecl, univ. dipl. ing. gozd., s soprogo. Konec avgusta smo se z njim odpravili v Radlje k našemu kolegu Maksu Sušku, kjer nas je gospa Sušek prijazno pogostila. Namen obiska je bil ogled Pahernikovih gozdov v Hudem kotu na Pohorju.

Kolega Maks je skupaj s hčerko pokojnega lastnika Franja Pahernika, tudi univerzitetnega diplomiranega inženirja gozdarstva, ustanovil Sklad Franja

Od leve: Jože Logar, Hubert Dolinšek, Maks Sušek, Marko Kmecl

Pogovor dveh strokovnjakov

Pahernika, ki je sedaj lastnik Pahernikovega posestva. Namen tega sklada je, da s sredstvi oziroma dohodkom štipendira študente gozdarstva in pospešuje raziskovalno dejavnost v teh gozdovih.

Zasluga Maksa Sušnika je, da je po denacionalizaciji s hčerko pokojnega očeta Pahernika uspel ohraniti celovito gozdno posest in ustanoviti Sklad Franja Pahernika. S tem je postavljen trajni spomenik inženirju Paherniku, ki je bil prvi gozdar na tem območju, ki je prakticiral

sonaravno gospodarjenje z gozdovi. Inženir Pahernik je bil vizionar, saj je gozdarska stroka sonaravni koncept gospodarjenja prevzela kot vodilno idejo šele po drugi svetovni vojni.

Marku Kmeclu smo poleg gozdov pokazali tudi spomenike Paherniku, pohorski smreki ter pohorski družini, ki jih je iz pohorskega marmorja izdelal mariborski kipar Jiri Kočica po naročilu Maksa Suška. Kiparske umetnine in Pahernikove gozdove je skupaj z nami občudoval tudi naš prijatelj Jože Logar.

Slovenski med je vreden zaupanja

Andreja Kandolf, svetovalka, spec. za varno hrano pri JSSČ

Med se uporablja že od nekdaj. Tisočletja je bil edino sladilo, kasneje so raziskovalci v njem našli še veliko drugih človeku potrebnih sestavin. Je odlično hranilo, krepčilo, pa tudi pomirjevalo; ker pa zavira rast bakterij in ima antioksidativne lastnosti, se uporablja tudi v ljudski medicini.

Med, kot so ga proizvedle čebele, ne potrebuje dodatne obdelave, čebelar mu ničesar niti ne doda niti ne vzame. Je edino živilo živalskega porekla, ki ima praktično neomejen rok trajanja, če so izpolnjeni za to potrebni pogoji. Med sicer s staranjem izgublja svojo vrednost, če pa nanj gledamo kot na sladilo, bo pa tudi

po več desetletjih boljše sladilo kot navadni sladkor. S staranjem medu biološko aktivne snovi počasi propadajo, hitrost pa je odvisna od temperature in drugih pogojev shranjevanja medu. Če ga shranjujemo pri sobni temperaturi, je uporaben vsaj dve leti, sicer pa precej več. Priporočljivo je, da ga shranjujemo zavarovanega pred svetlobo in vlago iz okolja. Med je najbolje shranjevati v suhem, hladnem in temnem prostoru.

Vsak naravni med kristalizira. Hitrost kristalizacije je odvisna tudi od vrste medu; cvetlični med kristalizira veliko prej kot npr. akacijev. Če vam je med kristaliziral, nikar ne bodite nejevoljni. Lahko ste prepričani, da ste kupili naraven, kakovosten med. Kristalizacija medu je namreč popolnoma naraven pojav, ki se zgodi prej ali slej, ne povzroča nobenih kemičnih sprememb medu in ne vpliva na njegovo kakovost. Med, ki ga segrejemo na previsoko temperaturo, ne kristalizira več. Kristaliziran med utekočinimo v vodni kopeli, s tem da temperatura medu ne sme presegati več kot 40 °C. V nasprotnem primeru se bodo

poškodovale ali celo uničile nekatere njegove sestavine, kot so encimi, hormoni, vitamini ... Med bo izgubil biološko vrednost, še vedno pa bo uporaben kot sladilo. Zato ga, če želimo, da se ohrani njegova biološka vrednost, ne damo v vroč čaj.

Posebno je potrebno poudariti, da je med naravna sladka snov, ki jo čebele izdelajo iz nektarja cvetov, izločkov iz živih delov rastlin ali izločkov na živih delih rastlin. Čebele ga zberejo, predelajo z določenimi lastnimi snovmi, shranijo, posušijo in pustijo dozoreti v satju. **In samo to je med, čebelar mu ne sme ničesar odvzeti in ničesar dodati.** Naloga čebelarja je, da med "prestavi" iz satja v ustrezno embalažo, pri tem pa skrbi, da ohrani njegovo kakovost in s tem vse koristne sestavine.

Slovenski čebelarji se trudijo, da pridelujejo med, ki je kakovostno in varno živilo. Takšno torej, ki za kupca ne predstavlja nobenega tveganja. Pri tem so jim v pomoč Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu na načelih sistema

HACCP. Javna svetovalna služba v čebelarstvu za čebelarje organizira tudi usposabljanja na to temo, katerih se je do sedaj udeležila več kot polovica slovenskih čebelarjev.

Slovenskim čebelarjem so pri pridelavi medu v pomoč tudi analize v laboratoriju za interno kontrolo medu na ČZS. Vsak čebelar na lastno željo odda v analizo med, kjer se preveri njegova kakovost in varnost. V Sloveniji, kot tudi v Evropski skupnosti, velja Pravilnik o medu, v katerem so opisani kriteriji sestave medu, katerim mora zadostiti vsak med, ki se daje v promet. Analize medu v laboratoriju na ČZS kažejo, da je slovenski med kakovostno in varno živilo. Navadno so rezultati vrednosti analiz v dovoljenih mejah, še celo več, rezultati kažejo precej višjo kakovost, kot jo zahteva evropski Pravilnik o medu. Tudi Veterinarska uprava RS v okviru nadzora nad ostanki zdravil v medu le-teh v slovenskem medu v letu 2009 ni našla.

Slovenski med kontrolirane kakovosti

V želji ponuditi med, ki bo po kakovosti enak medu v panju, so slovenski čebelarji že leta 1999 uvedli kontrolirano pridelavo medu. Kozarec medu kontrolirane kakovosti je označen s prelepko kolektivne blagovne znamke Slovenski med kontrolirane kakovosti.

Glavna zahteva te vrste pridelave je ohraniti prvinsko kakovost medu in jo ponuditi porabniku. To zagotavlja v prvi vrsti čebelar sam. Vzpostavljen je tudi interni nadzor z vključenim nevtralnim laboratorijem. Poleg tega omenjeni sistem dokumentirano zagotavlja nedvoumno sledljivost, kar danes v trgovini srečate le redko. Vsak kozarec takega medu ima namreč svojo tekočo številko, ki omogoča popolno sledljivost. Poleg imena čebelarja, ki je tak med pridelal, lahko porabnik dobi za vsak kozarec točno informacijo, kdaj in kje je bil med pridelan, kar je velika razlika od deklaracij nekaterih medu, ki se jih da kupiti na slovenskem tržišču. Na nekaterih od njih piše:

- Mešanica medu iz držav članic EU;
- Mešanica medu iz držav, ki niso članice EU;
- Mešanica medu iz držav članic EU in držav, ki niso članice EU.

Pri teh ne vemo torej niti tega, iz katere države izvirajo, kaj šele, da bi bila zagotovljena takšna sledljivost, kot jo zagotavljajo slovenski čebelarji.

V letu 2009 so slovenski čebelarji omenjeno znamko Slovenski med kontrolirane kakovosti nadgradili še z nacionalno zaščito, tako da so pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano zaščitili Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo.

Še ena prednost slovenskega medu

Slovenski med pa ima še eno prednost v primerjavi s tujim. Pride praktično neposredno iz panja v roke potrošnika, kar je zelo pomembno, saj se pri neustreznih prevozi kakovost medu lahko zmanjša. Poleg tega je pomembno, da uživamo med iz okolja, v katerem živimo, v nasprotnem primeru se poveča možnost pojava alergij. Z uživanjem slovenskega medu tudi aktivno skrbimo za okolje, v katerem živimo, saj s tem podpiramo slovensko čebelarstvo, katerega glavni namen je opravevanje rastlin in s tem ohranjanje ravnovesja v naravi. Slovenski čebelarji si želimo, da bi slovenski potrošniki spoznali te prednosti, ki jih nudi naš med, ki je kakovostno in dragoceno živilo.

Kozarec za slovenski med

Zavedamo se, da slovenski čebelarji ponujamo kakovostne izdelke, ki imajo tradicijo in ki jih ima večina za živila, ki niso samo hranila, saj so naravna in zdrava. Prednost čebeljih pridelkov je prav želja ljudi po zdravem načinu prehranjevanja. Ta pa se prej ali slej pojavi pri vseh. V letu 2008 je Čebelarska zveza

Slovenije uvedla tipiziran kozarec za slovenski med. Vanj se lahko polni samo med slovenskega izvora. Na ta način se **naš med že na prvi pogled loči od uvoženega medu!** Poiščite torej tako označen med, saj boste gotovo kupili kakovostno in varno živilo.

Vrste medu

Nikar ne bodite začuden, če bo akacijev med, ki ga boste kupili v Primorju, drugačen od akacijevnega medu, ki ga boste kupili na potepanju po Pomurju. Slovenija je namreč zelo raznolika dežela in posledica te raznolikosti je tudi pestrost slovenskega medu. Med v glavnem sicer sestavljajo sladkorji, poleg tega pa vsebuje tudi veliko ostalih snovi. Že majhne spremembe v količini organskih in rudninskih snovi mu spremenijo barvo, vonj, okus in aromo. Tako imamo v Sloveniji veliko različnih vrst medu: od svetlega do temnega z vsemi njihovimi značilnostmi. Vrste medu so dobile imena po rastlinah, na katerih čebele nabirajo medičino oz. sladke sokove. Te so pri nas akacija, lipa, smreka, hrast, kostanj, hoja, oljna ogrščica, žajbelj, ajda ... In od tod tudi toliko različnih vrst medu: akacijev, lipov, smrekov, kostanjev, hojev, regratov ... Pridobivanje vrstnega medu v Sloveniji spodbujamo tudi z ocenjevanji, kjer vrstno bolj čisti med prejme višje število točk.

Bliža se jesen

Janez Bauer

September je res zadnji mesec poletja, ampak čebele se že pripravljajo na mrzle dni. S krmljenjem čebel za zimsko zalogo moramo v prvih dneh septembra zaključiti. Do gospojnice je cvetela ajda in tam so si včasih čebele nabrale dovolj medu za hude zimske dni. Sedaj, ko ajde več ni, jih je potrebno dokrmilit s sladkorno raztopino. Za dokrmiljenje lahko uporabimo invertno raztopino že pripravljenih sladkorjev ali pa sladkor,

ki ga sami zmešamo z vodo in s tako raztopino nahranimo čebeljo družino. Vsaka čebelja družina mora imeti 12 do 15 kilogramov zaloge za zimo in prihodnjo pomlad. Zaloge mora biti dovolj do aprila. Medeni viri bodo tako bogati, da bo čebelja družina lahko preživela z donosom medu iz narave, šele sredi pomladi prihodnje leto. Do takrat pa morajo imeti v zalogi dovolj sladkorne raztopine. Naša čebela kranjska sivka je po svoji naravi zelo varčna. Kadar ni donosa medicnine v panj, tudi matica ne zalega. Prav tako preneha z zaleganjem, ko se zaloge medu zmanjšajo pod 5 kilogramov. Zato je za nagel razvoj čebelje družine v pomladnem času zelo pomembno, da ima dovolj hrane v rezervi. Od tega so odvisni pomladanski razvoj, moč in tudi količina nabranega medu v prihodnjem letu. Res se čebelarjevo leto prične v avgustu, ko s hranjenjem pripravimo čebeljo družino za prihodnje leto.

Krmljenje čebel se opravi zvečer ob mraku, ko čebele ne izletavajo več. Takrat se nam pa rado kaj sladkorne raztopine polije, kar lahko povzroči rop v tej družini v prihodnjih dneh.

V brezpašnem obdobju čebele rade stikajo okrog sosednjih panjev in iščejo vire

hrane. Na vhodu v panj stojijo čebele stražarke, ki vsako tako čebelo preženejo, se z njo stepejo in jo včasih tudi umorijo. Kadar pa se nam polije sladkorna raztopina v ozadju panja in če imamo povrh še slabo, bolno čebeljo družino, druge čebele to kaj hitro odkrijejo in tako družino z vso silo napadejo. Na bradi panja pri vhodu se razvije silovit boj za preživetje, v katerem pomre ogromno čebel. Slabotna čebelja družina se težko brani pred silovitim napadom in roparice kmalu vdrejo v panj. Najprej uničijo matico in takrat se čebelja družina preneha braniti. Pot do medenih zalog je odprta in roparice poberejo vse medene zaloge in uničijo vse čebele v tistem panju. Tak silovit rop se kaj hitro prenese tudi na

sosednje panje in čebelar je kaj hitro ob vse čebelje družine v čebelnjaku.

Kako pomagati?

Za rop je vedno kriv čebelar sam! Ali ima polito sladkorno raztopino in s tem privabi tuje čebele ali pa ima slabotne in bolne čebelje družine. Tudi čebelje družine brez matice so hitro na udaru roparic. Ob pričetku ropa, ko vidimo, da je čebelja družina že napadena, je najbolje, da tak panj zapremo in odnesemo drugam. Na to mesto pa postavimo prazen panj, ki je odprt spredaj in zadaj. Tako čebeljo družino obvezno preglejmo, da ugotovimo, če še ima matico in če je dovolj močna, da bo prezimila. Kadar pa roparice že vdrejo v panj, ni druge rešitve, kot da iz njega poberejo vse satovje in ga nekam shranimo. Panj pustimo odprt spredaj in zadaj. Tako bodo roparice letele skozi panj in ne bodo našle nobenega medu in neuspešen rop bo v četrte ure končan. Takrat tudi ni bojazni, da bi se nadaljeval v sosednjih panjih. Tak panj čez kak dan zapremo, očistimo in razkužimo, vanj pa ne naselimo kake druge družine. Počakamo na prve roje spomladi. Zato vedno zazimimo močne in zdrave čebelje družine, ki se bodo uprle vsakemu poskusu ropa in bodo lahko preživele težke zimske čase.

S kajakom od izvira do izliva Drave

Ajda Vasle

Na začetku počitnic sta Mežičana Rok Barbič in Damir Ocepek na "Avanturističnem večeru ob Treski" predstavila svoje nenavadno potovanje po reki Dravi navzdol. Športnika sta pot od izvira do izliva Drave opravila že leta 2005, a sta male in velike skrivnosti potovanja v

dveh čolnih preko petih držav razkrila šele zdaj.

Drava izvira na Toblaškem polju v Italiji in seveda kar nekaj kilometrov začetnega toka ni plovna, nato pa do Špitala plovba brez spremstva ni dovoljena, zato sta mlada športnika ta del poti ob reki opravila s kolesi po kolesarski stezi R1, ki poteka od izvira do Dravograda. Čeprav sta bila v kajakih oba bolj kot ne začetnika, sta od Špitala do izliva Drave v Donavo pri kraju Aljmaš pot preplula z vmesnimi postanki na kopnem za počitek in izogibanje hidroelektrarnam. Kaj vse se je godilo vmes, pa so lahko slišali le obiskovalci, ki so se odzvali povabilu

Društva Literarno gledališče Treska Mežica. Damir Ocepek in Rok Barbič sta pripoved o dogodivščini izdatno podprla s fotografijami, večer pa je organiziral in program povezoval Lovro Vreš.

Od leve:
Damir Ocepek,
Rok Barbič
in Lovro Vreš

Epilepsija

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med,
VP Slovenj Gradec

Epilepsija je najpogostejša nevrološka bolezen pri psih, ki se pojavi zaradi nepravilne dejavnosti možganskih celic (pretirana vzdraženost) in posledično se pojavijo epileptični napadi. Ti se navzven kažejo zelo različno, odvisno od tega, na katerem mestu na možganih je prišlo do napake. Če se simptom pojavi samo enkrat, še ne govorimo, da ima žival epilepsijo. Zagotovo lahko to trdimo šele, ko se napadi večkrat ponovijo. Epilepsija se lahko pojavi tako pri psih kot pri mačkah.

Znaki epileptičnega napada

Najbolj značilen simptom epilepsije je epileptični napad. Sam napad nastane zaradi nenormalnega izbruha električnih impulzov v možganih. To se pri živali pokaže kot:

- nastanek mišičnih krčev, veslanje z nogami, ležanje na boku;
- izguba zavesti;
- slinjenje, izbuljene oči;
- stokanje;
- defekacija in uriniranje.

Seveda pri teh znakih ni nujno, da gre za epileptični napad, lahko gre za srčno okvaro, sladkorno bolezen, motnje v uravnavanju elektrolitov ali kaj podobnega, zato je nujen obisk pri veterinarju, ki žival pregleda in presodi, ali gre res za epileptični napad in s tem posledično za epilepsijo. Epileptični napadi so lahko zelo nepredvidljivi. Včasih se pojavljajo redno, včasih z daljšimi ali krajšimi razmiki, vzorec pojavljanja ni nujno stalen. Nekateri psi čutijo, kdaj se bo napad pojavil in to na specifičen način pokažejo. Takrat pogosto poiščejo bližino lastnika. Večina takih napadov traja 1–3 minute. Včasih napadi ne zajamejo celega telesa in jih hitro zamenjamo za druge živčne motnje. Po napadu je obnašanje živali različno. Nekateri enostavno vstanejo in ne kažejo nobene spremembe v obnašanju, nekateri pa so še več ur zmedeni, pri hoji jih zanaša, zaletavajo se ob ovire in ne vidijo predmetov pred sabo. Večina napadov se zgodi, ko živali počivajo in so sproščene. Pogosti so zvečer in ponoči, redkeje pa v fazi aktivnosti in vznemirjenja tekom dneva. Navadno se kažejo z vedno enakim specifičnim vzorcem, značilnim za posameznega psa.

Poznamo dve vrsti napadov:

- generalizirani: električni izbruh zajame celotno možgansko skorjo, pojavijo se mišični krči, motnje mišičnega tonusa (nenadni padci), pogosto je slinjenje, defekacija in uriniranje, žival seveda pade v nezavest;
- parcialni (delni): električni izbruh je omejen le na določen del možganske skorje (ima svoje epileptično žarišče), žival je pri zavesti, lahko je zmedena, pojavijo se mišični krči in motnje čutil (tipa, voha, sluha in vida).

Vzroki za nastanek epilepsije

Epilepsija lahko nastane kot posledica okvare možganskega tkiva zaradi nepravilnega razvoja možganov ali zaradi vnetij možganovine, tumorjev, poškodbe možganovine ob porodu ali možganske kapi. Epilepsijo lahko sprožijo bolezni ledvic, jeter, ščitnice, nepravilnosti v ravni krvnega sladkorja ali kalcija, močnejši telesni napor in nezadostna preskrba možganov s kisikom.

Pri marsikateri živali lahko vzrok za bolezen ostane nepojasnen. Kadar s preiskavami ne ugotovimo nobenega organskega vzroka za pojav napadov, govorimo o idiopatski ali primarni epilepsiji. Primarna epilepsija je pogosto dedna.

Pregled in zdravljenje

Žival je treba peljati k veterinarju in jo zelo natančno fizično in predvsem nevrološko pregledati. Predvsem je pomembno, da se ugotovi, da ni vzrok organska tvorba v možganih. Preiskave so krvne, urinske, oftalmološke, tudi rentgenske in nevrološke. Praviloma so pri epilepsiji

rezultati vseh teh preiskav negativni. Ker pa so včasih lahko vzrok za epileptične napade tudi možganski tumorji, te ugotavljamo s specialistično magnetnoresonančno ali CT preiskavo. Če je vzrok organska tvorba, je potrebno odstraniti morebitni tumor, če pa je vzrok kje drugje, je potrebno preprečevati epileptične napade oz. jih čim bolj zmanjšati. Zdravljenje epilepsije je nujno potrebno, kajti epileptični napadi poškodujejo možgane, poleg tega pa lahko med napadom pride do raznih nesreč (npr. če pes ravno plava v vodi, se lahko ob napadu utopi).

Z zdravljenjem pričnemo, če:

- napad traja dolgo in ogrozi življenje živali;
- se v kratkem časovnem intervalu pojavi večje število napadov;
- se pojavi več kot en napad na mesec; se število in čas trajanja napadov večata;
- je pri diagnostiki odkrita kakšna progresivna poškodba, ki vodi do nastanka krčev.

Žival zdravimo z zdravili za zdravljenje epilepsije ali antiepileptiki. Nadvse pomembno je, da se zdravila jemljejo redno in tako je možnost za zmanjšanje epilepsije zelo verjetna. Epilepsija pri psih redko mine sama po sebi. Z zdravili kontroliramo pojavnost epileptičnih napadov, da le-ti ne zmanjšujejo kvalitete življenja našega ljubljence. Psu, ki prejema zdravila, zagotovite redne preglede pri veterinarju, da pravočasno ugotovimo morebitne stranske učinke terapije. Veliko psov z epilepsijo živi polno in lepo življenje.

Foto: Polonca Jakob Krejan

Letni program ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini

Za ZZZV Ravne pripravila **Helena Pavlič**

Vlada Republike Slovenije je 22. 7. 2010 na 92. redni seji med drugim obravnavala tudi letni program ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini za leto 2010 in poročilo o izvajanju programa ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini v letu 2009. Po obravnavi gradiv je s sklepom sprejela letošnji program, prav tako pa se je seznanila s poročilom o izvajanju ukrepov v lanskem letu.

Predvidena sredstva za izvedbo letnega programa ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini so na proračunski postavki Ministrstva za okolje in prostor v višini 924.501,00 EUR, za zdravstvene ukrepe pa na postavki Ministrstva za zdravje v višini 64.050,00 EUR. Letni program ukrepov je pripravilo Ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju z Občino Mežica in Občino Črna na Koroškem, njegovo pripravo pa je v skladu z 10. členom Odloka o območjih največje obremenjenosti okolja in o programu ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini (Ur. l. RS, št. 119/07) koordiniral Zavod za zdravstveno varstvo Ravne na Koroškem.

Izhodišča za letni program ukrepov in plan za tekoče leto

V preteklih letih je bilo največ ukrepov usmerjenih v zmanjšanje vsebnosti prahu v bivalnem okolju ljudi. Prav s svincom kontaminiran prah in zemlja sta faktorja, ki naj bi v največji meri prispevala k povišanim vsebnostim svinca v krvi otrok. Majhni, s svincom obremenjeni delci se lahko nahajajo v stanovanjih, na dvoriščih, igriščih, v sadju in zelenjavi, igračah ... ter vstopajo v telo preko vdihavanja in prehrane. Rezervoar teh delcev so prašne usedline in zgornja plast tal, kjer je v okolju deponiranega največ svinca. Najbolj intenzivno je dviganje prahu z nepokritih makadamskih površin, ki so obremenjene s prometom, zato je bil v

preteklih letih poudarek na ustreznem prekrivanju teh površin. Na ta način je bilo asfaltiranih precej makadamskih površin in z letom 2010 so vzpostavljeni pogoji, ko je smiselno pričeti z rednim čiščenjem onesnaženega prahu, ki se na teh cestah nabira. V letu 2010 je zato predviden pričetek izvajanja sistematskega čiščenja utrjenih površin v krajih občin Mežica in Črna na Koroškem. Planiran je tudi pričetek postopkov nabave namenskih vozil za mokro čiščenje utrjenih površin, kar bo v bodoče obema občinama omogočalo ustrezno izvajanje rednega mokrega čiščenja utrjenih površin v lastni režiji ter tudi postopno prilagoditev celotnega režima vzdrževanja cest v smislu čim manjše obremenitve s prahom. Poseben poudarek ostaja tudi na objektih in območjih, kjer je večja koncentracija otrok, zato je predvidenih več ukrepov, npr. ureditev okolice osnovnih šol, sanacija fasad in ureditev otroških igrišč. Nadaljevali se bodo tudi preostali ukrepi: asfaltiranje makadamskih površin, dopolnila varovalna prehrana otrok, ureditev varnih vrtov, ureditev zelenih prevlek na golih površinah, monitoring zraka, tal in krvi ter kontinuirano informiranje izpostavljenega prebivalstva.

Meritve vsebnosti svinca v krvi otrok v zadnjih dveh letih so pokazale, da se koncentracije počasi nižajo, kar pomeni, da so ukrepi za zmanjšanje izpostavljenosti svinču in vnosa svinca v telo uspešni. Ostaja grožnja širjenja obstoječih emisij (topilnica svinca, tovarna akumulatorskih baterij, predelava jalovine v gradbeni material), kar bi lahko znižalo učinek izvedenih ukrepov. Nadzor v tem delu je potrebno zadržati ne samo z merjenjem emisij, ampak tudi z aktivnimi ukrepi za njihovo zmanjševanje.

Namen programa je znižati tveganje za zdravje otrok, indikator uspešnosti pa je koncentracija svinca v krvi otrok. Da bi govorili o uspehu, mora biti le-ta nižja od 100 g/l pri 95 % predšolskih otrok iz Zgornje Mežiške doline. Uspeh je možno doseči samo z nadaljevanjem zastavljenih ukrepov in s sočasnim preprečevanjem širjenja obstoječih emisij. Več informacij na spletni strani

<http://www.sanacija-svinec.si/>

Mlečni izdelki kot dopolnilna dejavnost na kmetiji Kralj

Danijela Zaveršnik, dipl. ing. gozd.

Kmetija Kralj (Miklavc) leži na nadmorski višini 915 metrov na Janževskem Vrhju v občini Podvelka. Kmetija se nahaja pod cerkvico sv. Janeza, ki ni le turistična znamenitost, ampak je v njej in njeni okolici vir zdravih energije. Energetsko sevanje so označili kot blagodejno in zdravilno. Učinek tega sevanja se čuti kot toplota ali kot mravljinčenje po udih oz. v predelu bolečine. Do cerkvice in kmetije Kralj se lahko pripeljete iz Podvelke ali iz Vuhreda proti Ribnici na Pohorju.

Družina Miklavc: gospodar Janez, žena Majda, hčerki Alja ter Alina

Na kmetiji živijo tri generacije: babica in dedek ter mladi gospodar Janez z ženo Majdo in hčerkama Aljo in Alino. Oba z ženo sta zaposlena doma na kmetiji, ukvarjata se z živinorejo in predelavo mleka, kar je za tako mlado družino občudovanja vredno. Najstarejša hči Alja obiskuje drugi razred osnovne šole, Alina pa je letos pričela obiskovati vrtec. Kmetija Kralj obsega 16 hektarjev travnate površine, v večini je to strm, hribovit teren, nekaj pa je tudi gozda.

Na kmetiji so se včasih ukvarjali z oddajo mleka, imeli so 25 krav molznic, a pomanjkanje krme ter posledično kupovanje hrane za živino v dolini je vodilo do prevelikih stroškov, posledica tega pa je bilo zmanjšanje števila krav. Tako imajo sedaj 15 krav molznic, skupaj 40 glav govedi s teleti vred. Slaba odkupna cena mleka pa jih je vodila do poskusa zaslužka v

domači kuhinji. Gospod Janez je pričel izdelovati jogurte, najprej za svoje potrebe, in ker so mu dobro uspeli, se je odločil, da poviša dodano vrednost mleku in odpre dopolnilno dejavnost. Tako z Majdo predelata približno 1/3 mleka mesečno za mlečne izdelke, ostalo pa oddata vsaka dva dni Kmetijski zadrugi Vuzenica, in sicer ca. 100.000 litrov mleka letno. Iz mleka izdelujeta naslednje mlečne izdelke:

navadni probiotični jogurt, sadni jogurt (jagodni, borovničev in orehov), skuto, sir, sir za žar, kefir, sirotka, kisló smetano, kajmak, kisló mleko.

Domači proizvodi iz mleka

Z dobrim odzivom kupcev, pretežno so ti kupci tisti, ki iščejo domače izdelke brez umetnih konzervansov, si v prihodnje želita povečati proizvodnjo vseh izdelkov.

Njihova vodilna izdelka sta jogurt (vseh okusov) in skuta. Trenutno proizvedejo 500 do 600 jogurtov (vseh okusov) ter 40 do 50 kg skute tedensko. Delo zahteva pridne roke. Vse se pakira ročno in velikokrat se delo zavleče v noč, saj je potrebno vsak izdelek stehitati, opremiti z etiketo oz. deklaracijo (datumom) ter pravilno nadeti pokrov na lonček. Ob povečanem naročilu priskočita na pomoč ženina mama Marjana in teta Sonja, Janezova mama Štefka pa poskrbi, da so njihovi želodci polni. Sirarna se nahaja v kletnih prostorih in je narejena po standardu Haccap, mleko pa jim pregledujejo dvakrat mesečno. Poleg sirarne se nahaja tudi mala prodajalna. Sedanje kapacitete naročil zahtevajo dva do tri dni dela, nekaj časa pa zavzame tudi razvoz naročenih izdelkov ter nabava embalaže, ki jima povzroča precej preglavic, saj je težko najti dobavitelja za tako majhno količino. In kje je možno izdelke dobiti:

- na kmetiji Kralj po telefonskem naročilu
- v mobilni trgovini LAS MDD
- v trgovini LAS MDD v mestni pasaži v Slovenj Gradcu
- vsako soboto od 8. do 11. ure na tržnici Muta (v brunarici pri gasilskem domu na Muti)

Po predhodnem naročilu večjih skupin pripravijo tudi degustacijo mlečnih izdelkov. Noben turist ne gre lačen od hiše, njihovi izdelki pa so že romali tudi v Beograd, Zadar, Nemčijo ...

Ob tako natempiranem urniku pa si radi privoščijo tudi kratek oddih in takrat delo prevzame Janezova mama in nečakinja. Zanimalo me je, kdaj poleg vsega dela najdejo še čas za družino, za sebe. Gospodar Janez od novembra do marca igra košarko, žena obiskuje aerobiko, veze in zelo rada tudi bere. Pozimi pa smučajo na bližnjem smučišču v Ribnici. Kmetija Kralj je lahko lep vzgled drugim, saj se v tem kmetijstvu nenaklonjenem času zelo dobro prilagajajo trgu, kljub temu pa še vedno najdejo čas zase in za družino. Gospodu Janezu in gospe Majdi se zahvaljujem za gostoljubje in jima želim še naprej toliko pozitivne energije, predvsem pa, da jima volje in idej nikoli ne bi zmanjkalo.

Cerkev sv. Janeza na Janževskem Vrhu

Srečanje diplomantov prve generacije gozdarske srednje šole

Hubert Dolinšek

Diplomanti prve generacije srednje gozdarske šole se vsako leto srečujemo v Ljubljani Pri Mraku. Prva generacija se je šolala v Ljubljani od 1948. do 1952. leta, prvo leto pa del tudi v Mariboru. Generacija je bila številčna, saj je slovensko gozdarstvo po drugi svetovni vojni nujno potrebovalo izobražen kader. Diplomanti prve generacije so sčasoma zasedli vodilne položaje v slovenskem gozdarstvu.

Diplomiralo nas je 106, od tega je slaba polovica še živih, od katerih se nas našega srečanja vsako leto udeleži vsaj pol. V našem gozdnogospodarskem območju smo iz prve

generacije delali Milan Čurin, Karel Dretnik, Jože Logar, Slavko Gros, Janko Potočnik in Hubert Dolinšek.

Prvi generaciji želimo, da bi se še dolgo srečevala Pri Mraku.

Jože Logar in Jože Rautner

Diplomanti prve generacije gozdarske srednje šole

Miran Čurin je poskrbel, da so vsi dobili enake kose torte

10. september, svetovni dan preprečevanja samomora

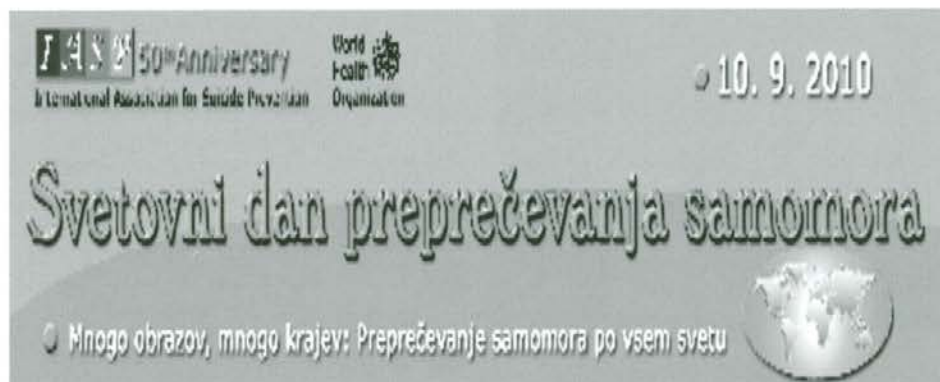
Marijana Kašnik Janet, univ. dipl. soc.,
Jerneja Lorber, univ. dipl. soc. ped.,
Nina Pogorevc, univ. dipl. soc.,
Branka Božank, univ. dipl. soc. del.,
Zavod za zdravstveno varstvo Ravne

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) ocenjuje, da zaradi samomora umre na leto približno milijon ljudi, kar pomeni skoraj 3000 ljudi dnevno ali eno smrt vsakih 40 sekund. Na vsak uspešno izveden samomor pa pride še vsaj 20 poskusov prekinitve življenja. Samomor se v starostni skupini med 15. in 44. letom uvršča med tri najpogostejše vzroke smrti. Geslo letošnjega svetovnega dneva se glasi: "Mnogo obrazov, mnogo krajev: Preprečevanje samomora po vsem svetu". Mednarodna zveza za preprečevanje samomora (IASP) in Svetovna zdravstvena organizacija zagovarjata in spodbujata preventivno samomorilnega vedenja, zagotovitev primerne obravnave in spremljajoče skrbi za ljudi, ki so poskušali storiti samomor, prav tako pa tudi odgovorno poročanje o samomorih v medijih.

Ker je samomorilnost pogostejša ob socialno-ekonomskih, družinskih in osebnostnih krizah, moramo biti v današnjem času še toliko bolj pozorni. Med drugimi ukrepi je zelo pomembno, da so preventivne aktivnosti vladnih in nevladnih institucij dostopne in kakovostne. Neprecenljivi so tudi posamezniki in lokalna skupnost, ki znajo in zmorejo prepoznati stisko drugih, se nanjo odzvati in pristopiti na pomoč, pokazati razumevanje, se pogovarjati, poslušati. To je le nekaj pristopov, ki jih lahko nudi vsak od nas in s tem pripomore, da se zmanjša občutek, da za težave ni rešitve.

Samomor na Koroškem

V zadnjih petih letih je na Koroškem zaradi samomora umrlo 96 ljudi, od tega 84 moških in 12 žensk. Koeficient samomorilnosti (število samomorov na 100.000 prebivalcev) je bil v letih 2005, 2007 in 2008 nižji kot v prejšnjih letih in se je gibal med 19 in 25 smrti na 100.000 prebivalcev, medtem ko je leta 2006 in 2009 porasel.

Podatki za leto 2009 kažejo, da je v tem letu storilo samomor 17 moških in 4 ženske, kar pomeni 29 smrti zaradi samomora na 100.000 prebivalcev. Koeficient samomorilnosti v Sloveniji se je iz lanskega leta prav tako rahlo povešal, in sicer z 20 (19,8) na 22 smrti zaradi samomora na 100.000 prebivalcev.

Podatki kažejo, da se samomori dogajajo v vseh življenjskih obdobjih. V zadnjih petih letih je na Koroškem zaznani največ samomorov v starostni skupini od 30 do 49 let (37 oseb) in od 50 do 64 let (28 oseb), sledijo samomori v starostni skupini nad 65 let (17 oseb) in v obdobju od 20 do 29 let (10 oseb). Razmerje med moškimi in ženskami je bilo v tem obdobju 7 : 1.

Podatki glede upravnih enot kažejo, da je bilo v zadnjem petletnem obdobju največ samomorov v upravni enoti Radlje ob Dravi (41,7 %), sledita Ravne (22,9 %) in Slovenj Gradec (20,8 %) ter Dravograd (14,6 %). V letu 2009 izrazito izstopa UE Radlje, saj smo tam zabeležili 57-odstotni delež samomorov na Koroškem.

Po podatkih Policijske uprave Slovenj Gradec je v obdobju od 1. 1. do 31. 8. 2010 storilo samomor 11 oseb, od tega 9 moških in 2 ženski. Lani je v istem časovnem obdobju storilo samomor 12 oseb.

Aktivnosti na Koroškem, ki jih je pripravil ZZZ Ravne v sodelovanju s številnimi partnerji

Ozara Slovenija in Zavod za zdravstveno varstvo Ravne na Koroškem sta v sredo, 8. septembra 2010, organizirala strokovno-kulturni dogodek, ki ga je popestrila gledališka skupina Kulturnega društva Pameče-Troblje s predstavo Tunel, trgovina s samomorilskimi pripomočki. Zavod za zdravstveno varstvo Ravne, Mreža nevladnih organizacij za zdrav način življenja in Društvo joga v vsakdanjem življenju so s podporo Koroške osrednje knjižnice v Grajskem

parku na Ravnah organizirali sprostitvene vaje pod vodstvom usposobljenih vaditeljev.

V oktobru bo organizirana delavnica o obvladovanju negativnega stresa in drugih duševnih stisk za eno od delovnih organizacij na Koroškem. Prav tako bo v oktobru potekala diskusijska in izobraževalna delavnica z nevladnimi organizacijami, ki na Koroškem delajo na področju duševnega zdravja.

Premagovanje prehoda iz otroštva v odraslost je povezano z mnogimi izzivi tako za mladostnika kot tudi za njegovo bližnjo in širšo okolico še posebno v času krize. Ranljivost in moč otroka/mladostnika za premagovanje vsakdanjih sodobnih obremenitev in spremljajočih razvojnih težav sta v tesni povezavi s posameznikovim načinom odzivanja na stresne situacije. Zato bodo tudi v vzgojno-izobraževalnih institucijah potekale različne aktivnosti. V podporo tem aktivnostim bo ZZZ Ravne vsem osnovnim šolam posredoval priročnik Ko učenja stresa stres in kaj lahko pri tem naredi učitelj, ki ga je pripravil Inštitut za varovanje zdravja in je namenjen učiteljem in svetovalnim delavcem. Srednje šole bomo usmerili na spletni priročnik Spregovorimo o samomoru med mladimi.

V predšolskem obdobju je vsak otrok zelo dovteten za razvoj in krepitev pomembnih življenjskih veščin. S ciljem krepitev večšine samosproščanja in samoumiritve ter s spoznanjem, da sta telo in duša povezana, je ZZZ Ravne v sodelovanju z Območno enoto Zavoda za šolstvo Slovenj Gradec vsem vrtcem na Koroškem poslal model didaktične igrice Naučimo se umiriti iz monografije Da sije sonce.

Viri:

1. International Association for Suicide Prevention (IASP): <http://www.iasp.info/wspdl/>.
2. Policijska uprava Slovenj Gradec.
3. Podatkovne zbirke Inštituta za varovanje zdravja.

Novi predsednik Koroške kmetijsko-gozdarske zadruga

Stane Koprivnikar

Mirko Tovšak

V začetku letošnjega leta je dosedanjim organom upravljanja v Koroški kmetijsko-gozdarski zadrugi potekel štiriletni mandat. Na občnih zborih so tako kmetje izvolili nove predstavnike v organe upravljanja, izvoljeni pa so bili tudi novi predsedniki področnih zadrug. Na novo je bil imenovan tudi predsednik združene zadruga. Po sprejetih pravilih ob združitvi vseh zadrug na Koroškem je tokratni mandat pripadel predstavniku področne zadruga Slovenj Gradec. Za to pomembno funkcijo je bil tako izvoljen in imenovan Stane Koprivnikar, kmet iz Mislinje, sicer dolgoletni član te zadruga.

Katere cilje ste si zastavili ob izvolitvi in kako gledate na združništvo v sedanjih časih globalnih gibanj na področju kmetijstva?

Funkcijo predsednika jemljem predvsem kot veliko odgovornost. Glede na to, da sem bil dva mandata član upravnega odbora, se mi zdi, da delo zadruga kar dobro poznam. Moj cilj ni avtoritativno vodenje, temveč povezovanje vseh področnih zadrug pri uresničevanju njihovih interesov. Želim, da bi postala zadruga organizacija kmetov, v kateri bi lahko našel svoj interes sleherni kmet. V sedanjem času globalizacije, klientelizma in korupcije je kmetom zadruga še bolj potrebna. Mislim, da se preko nje lažje zaščitijo pred "zakoni džungle", ki vladajo v novodobni ekonomiji. Žal o ceni naših proizvodov in našem delu odločajo drugje, naš maneverski prostor je zelo omejen. Tudi to je za slovenskega oziroma koroškega kmeta krivično, saj se premalo upošteva težnje in dražje pridelovanje, cene kmetijskih proizvodov pa so na svetovnem trgu praktično enake. Mislim, da bomo samo združeni in povezani lažje nastopali, da se nas bo bolje slišalo in upoštevalo. Naš skupni, končni cilj pa je boljši zaslužek

kmetov, ki bo omogočal preživetje tistim, ki ostajajo na kmetijah. S tem pa bi se najbolj približali cilju, da naše kmetije ne bi propadle, da se mladi ne bi odseljevali in da bi bila naša pokrajina še naprej poseljena in urejena tudi v hribovskem svetu.

Kmečko združništvo ima v Sloveniji bogato zgodovino. Velikokrat je pomagalo reševati kmečki življenjski in s tem je ohranjalo poseljenost tudi na najbolj odročnih predelih naše domovine. Vi izhajate iz mislinjskega okoliša, ki je imel tudi na področju hranilništva bogato tradicijo. Sedaj je vlogo hranilnic pretežno prevzela Deželna banka Slovenije. Kako gledate na sedanje razmere v bančništvu in hranilništvu?

Občutek imam, da je v delovanje bank začela posegati politika. S tem je dosegla, da so se morali HKS-ji združevati in se vključevati v banke samo zato, da bi lažje prevzeli nadzor nad finančnim sektorjem. Banke pa so se oddaljile od potreb malih kmetov in služijo predvsem velikim proizvajalcem. Včasih so imele zadruga preko HKS-i možnost dajati kredite svojim članom pod ugodnejšimi pogoji kot sedaj banke. Sedaj preko Deželne banke praktično ni mogoče dobiti bolj ugodnih kreditov kot na kateri koli drugi banki. Mislim pa tudi, da je velika škoda, da so se kmetijsko svetovalne službe ločile od zadrug. Sistem, ko so v okviru zadrug delovale hranilno kreditne službe, svetovalna služba, nabava materialov in odkup pridelkov, je deloval integralno in je bil boljši. Zavedati se moramo, da so načrtovanje proizvodnje, financiranje in odkup zaključena celota.

Ste s sedanjimi razmerami v kmetijstvu zadovoljni? Kaj mislite, da bi morali storiti, da bi se kmetijstvo hitreje razvijalo in šlo v korak z razvojem ostalih gospodarskih panog?

S sedanjim razmerami nikakor nisem zadovoljen. Morda sem funkcijo predsednika KKGZ prevzel tudi zato, da bi po svojih močeh prispeval k izboljšanju. Veliko vprašanje pa je, kaj lahko naredi posameznik. Kaj bi bilo potrebno spremeniti? Kot prvo je narobe to, da se od sedmih parlamentarnih strank samo ena zavzema za kmetijstvo, vsem ostalim pa je to "španska vas". Za ohranjanje kmetijske zemlje se zavzemajo samo kmetje, kot da za vse ostale raste hrana kar v supermarketih. Spoštovanje kmeta, proizvajalca hrane, je na tako nizki ravni, da beseda kmet pomeni že skoraj žaljivko. V sosednji Avstriji je kmetijski poklic glede na cenjenost med vsemi poklici celo na drugem mestu, takoj za zdravniki. Iz tega izhaja tudi to, da avstrijski potrošniki zelo cenijo doma pridelano hrano in so pripravljene zanjo odšteti 10 do 20 % višjo ceno kot za uvoženo. Pri nas pa je bilo do nedavnega ravno obratno. V zadnjem času se sicer začneja promovirati domača hrana, vendar bo verjetno minilo še veliko časa, da bo prišlo med ljudi spoznanje, da je domača hrana boljša. Tudi politika subvencij in podpor v kmetijstvu ni prilagojena našim razmeram, kjer prevladujejo male kmetije. Krivično je, da so malemu kmetu evropska sredstva za vlaganja v kmetijstvu praktično nedostopna, čeprav bi jih ravno ta najbolj potreboval. Skregano z logiko je to, da so subvencije za sovlaganja v kmetijstvo zaradi tega, ker je vlaganje v to

proizvodnjo v povprečju nerentabilno, dobijo jih pa lahko le tisti, ki na podlagi elaboratov dokažejo, da je njihova investicija rentabilna.

Za kmete je pomembno tudi solastništvo v živilsko-predelovalni industriji. Mesnina, ki je bila na Koroškem v pretežni zadružni lasti, je neslavno propadla. Veliko je bilo polemik, zakaj je do stečaja te firme sploh prišlo. Sami ste nekaj časa delovali tudi v organih upravljanja te firme, zato vas sprašujem, kaj menite, zakaj je prišlo do stečaja te organizacije? V Mlekarni Celeia ima vaša zadruga največji lastniški delež, imate dovolj možnosti, da lahko vplivate na njeno poslovanje?

Lastništvo, oziroma solastništvo živilsko-predelovalne industrije je nedvomno pomembno zaradi tega, da lahko vplivamo na način poslovanja, ki je v korist zadrugam in kmetom. V današnjem času, ko je pridelke vse težje prodati, je zelo pomembno, da imaš zagotovljen odkup. V zadnjem času potekajo intenzivne aktivnosti glede nakupa deleža v Ljubljanskih mlekarnah. Dokončne odločitve še trenutno ne poznamo, osebno pa se bojim, da jo bo kupil tuji lastnik, kupnino pa iztržil preko odkupnih cen mleka od kmetov ali pa si bo s tem kupil le trg za svoje proizvode. V Mlekarni Celeia, kjer imamo pomemben lastniški delež, imamo možnost soodločanja v nadzornem odboru. Res je, da tam ne dosegamo višjih odkupnih cen mleka, vzrok pa ni v lastništvu, temveč v asortimanu izdelkov, ki jih mlekarna izdeluje. Proizvajajo namreč veliko sira, katerega cena pa je trenutno zelo nizka. Če bi zadrugam uspelo pridobiti večinski delež v Ljubljanskih mlekarnah, bi se dalo več narediti pri sodelovanju med mlekarnami, tako da si vsaj domače mlekarnice med seboj ne bi konkurirale. Kar se tiče klavnice v Otiškem Vrhu, je zgodba že dolgo zaključena. V vseh letih obstoja klavnica ni niti eno leto poslovala pozitivno. Bila je veliko predimenzionirana, slaba izkoriščenost kapacitet pa ni mogla pokriti vseh stroškov. V letih 1994 in 95 je bila izkoriščenost le 25 %. Dokler so izgubo pokrivalo občine iz sredstev takratnih kmetijskih skladov, je še šlo. Občine so se zaradi tega z lahkoto odrekle solastništvu klavnice, s tem pa je postala tudi zadruga večinski lastnik. Zaradi velikih izgub je bil propad klavnice Mesnina Otiški Vrh neizbežen. Sedaj se zaradi prepovedi klanja na domu še bolj čuti potreba po klavnici. Zaradi grenkih izkušenj iz preteklosti se bo zadruga zelo težko odločila za gradnjo kakšne klavnice na Koroškem.

Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga je nastala z združitvijo področnih zadrug na Koroškem. V zadnjem času je med kmeti ponovno čutiti tendence po večji samostojnosti in suverenosti odločanja področnih zadrug. Menite, da bi se na ta način upravljanje in gospodarjenje zadrug izboljšalo?

Od same združitve pred več kot osmimi leti se spremlja poslovanje vsake področne zadruga posebej. Na področju vsake zadruga se vlaga toliko, kolikor se na teh področjih tudi ustvari. Mislim, da je učinek enotne zadruga zelo velik, kaže se v skupni nabavi, skupni prodaji in kvalitetnejšem vodenju. Pri tem dosežemo veliko racionalizacijo, te učinke pa je seveda težko izmeriti. Osebno mislim, da ne obstajajo posebne težnje po razdružitvi, morda le pri posameznikih.

Vaša kmetija šteje med ekološke kmetije. Menite, da dajemo tem kmetijam dovolj možnosti za njihov razvoj in ali jih država dovolj podpira kot alternativo intenzivnemu kmetovanju?

Ja, res je čudno, da je predsednik tako velike zadruga ekološki kmet. Še bolj čudno pa je morda to, da sem kmetijo predal sinu že pred dvema letoma, pa so me kljub temu predlagali za predsednika. Rekli so mi: "Ti imaš sedaj več časa, zadruga dobro poznaš, pripadnost zadrugi in zadružništvu je tako zakoreninjena v tebi, da ne odloži vsega dela, posveti se zadrugi." Na Koroškem je večina ekoloških kmetov živinorejcev, po ekološkem mesu pa je žal malo povpraševanja. Tisti, ki pridelujejo še kaj drugega, sami iščejo tržne poti, da bi zaslužili nekaj več, saj so pri ekološki pridelavi tudi večji stroški. Če se bo pokazal interes, da se preko zadruga prodajajo tudi ekološko pridelani proizvodi, bom seveda prvi za to in bomo skupaj proučili možnosti sodelovanja. Ekološki kmetije imamo včasih res morda drugačno razmišljanje. Veliko prej pomislimo tudi na negativne posledice intenzivnega kmetovanja. Predvsem pa se bolj zavedamo stranskih učinkov kmetovanja, kot so oblikovanje kulturne krajine, ohranjanje biotske raznolikosti, poseljenosti, ohranjanje naravne in kulturne dediščine, naravnega ravnovesja itd. Zame so tudi to kmetijski proizvodi, pomembni za vse človeštvo, ne le hrana. Ko se bomo vsi teh učinkov še bolj zavedali, bo tudi ekološko kmetovanje pridobilo na veljavi.

Humanitarna akcija Lions kluba Slovenj Gradec

Hubert Dolinšek

Ob stečaju Preventa in veliki stiski zaposlenih se je tudi Lions klub Slovenj Gradec odzval s humanitarno pomočjo brezposelnim. Podjetje Zepter, ki ga vodi naš član Andrej Horvat, je prispevalo svoje izdelke v vrednosti 10.000 evrov. Člani kluba so nato v začetku septembra pripravili 500 paketov za pomoči potrebne in jih razdelili preko Rdečega križa in Karitasa.

Lions klub Slovenj Gradec se zahvaljuje Andreju Horvatu in podjetju Zepter za velikodušno donacijo. Zahvaljujemo se tudi našim članom, ki so nesebično priskočili na pomoč pri pripravi paketov.

Spominska obeležja

Franc Areh

Polijsko veteransko društvo Sever za Koroško, pododbor Slovenj Gradec, in Mestna občina Slovenj Gradec sta v mesecu juniju na domačijah in objektih na območju Mislinjske doline, kjer so v letih 1990 in 1991 tajno skladiščili orožje in strelivo za vojne enote milice ter manevrsko strukturo narodne zaščite, odkrila spominske plošče.

Spominsko obeležje pri Šulerju na Selah

Pri Ribiču na Brdih

Spominske plošče so bile odkrite na kmetiji Brložnik, p. d. Šuler, na Selah 38, na kmetiji Strmčnik, p. d. Brdnik, v Starem trgu 217, pri Osnovni šoli Šmiklavž, na kmetiji Merač, p. d. Ribič, na Brdah 7, na kmetiji Černič v Mislinjski Dobravi 36, na kmetiji Vranjek v Šmartnem 136, na kmetiji Priteržnik, p. d. Šurc, v Šmartnem 126 in na kmetiji Nabernik, p. d. Vinišnikar, na Legnu 113. S temi dejanji so izrazili nenadomestljivo

zgodovinsko vlogo pri nastajanju nove države Slovenije. Na proslavah so bili prisotni vidni predstavniki Mestne občine Slovenj Gradec, predstavniki policije, člani veteranskega društva Sever ter predstavniki Teritorialne obrambe in Slovenske vojske. V kulturnem programu so sodelovali pevci moškega pevskega zbora Šmartno in del policijskega orkestra. Zaključna prireditev je potekala na domačiji Vinišnikar na Legnu.

Zaključek na Vinišnikarjevi kmetiji

Goriška brda – prelepa pokrajina, krasni ljudje

Milena J. Cigler

Letos sem imela kar dvakrat srečo, da sem se lahko udeležila dveh čudovitih izletov. Ker sem se obkrat potepala po JZ delu naše države, bom opisala kar oba izleta hkrati.

Upam, da mi tega ne bodo zamerili ne delavci Upravne enote Dravograd ne Literarno kulturno društvo Beseda Dravograd.

Razmik med izletoma je le dva tedna in na obeh se je pilo kvalitetno vino, tako da sedaj znam strogo ločiti briška in vipavska vina ter sežanska in kraška vina. Središčna točka prvega izleta je bilo naselje Vipava, imenovano tudi Slovenske Benetke, s čudovitimi mostički nad reko Vipavo in z nešteti izviri. Naselje samo je ohranilo mnogo značilnosti okolja in stavb, ki so jih dale zgraditi in urediti plemiške družine, in sicer so se mi najbolj vtisnili v spomin kamniti dečki vzdolž glavnega parka, drevo ginko v parku in eden od izvirov reke Vipave neposredno za dvorcem plemiške družine. Na starem pokopališču sta me najbolj prevzela dva sarkofaga iz Egipta, ki ju je sem pripeljal domačin, generalni konzul, egiptolog in raziskovalec, Anton Lavrin (1789–1869). Vsakega očarata samostan in cerkev na Sveti gori nad Novo Gorico. V samostanu grobnica s sarkofagi članov rodbine enega od francoskih kraljev, Karla X., in vrt z vrtnicami burbonkami, ki so tedaj ravno odcvetale, le nekaj krasote je še ostalo. V samostanu navduši knjižnica Stanislava Škrabca z največjo in najmanjšo knjigo in potem še cerkev, ki je bila obnovljena in je posvečena Materi božji. Zaključek tega izleta je bil na vinogradniški kmetiji Martina Krapeža, o katerem smo nekaj izvedeli že v vinoteki v Vipavi. Prideluje avtohtono trto in rdeča vina, ki smo jih dobili po zelo ugodni ceni, in sicer po zaslugi našega agronoma Avguština, Martinovega sošolca. Mislim, da smo se k Martinu peljali mimo Vrhpolja, v bližini katerega je obeležje opis znamenite bitke rimske vojske, ki jo v teh krajih vsakoletno uprizarjajo, da se ne bi pozabila. Bitka je bila med cesarjema Teodozijem in Evgenijem leta 394.

Prav tako smo uživali lep sončen dan 29. junija, ko nas je manjši avtobus popeljal proti Trstu.

Nadaljevanje na str. 20

Martin Krapež predstavlja svoj pridelek v domači vinski kleti

Nagrobnik Kosovelove rodbine

Najprej smo prehodili znamenito Rilkejevo pot ob Devinskem gradu, kjer se je znameniti pesnik sprehajal in ob pogledu na sinje valove Jadrana koval Devinske elegije.

Verjetno je bil zelo osamljen, da je pisal elegije, sicer bi verjetno raje pisal veseloigre ...

V parku Miramar smo okusili turizem naših sosedov, ko smo zaradi kupovanja vode ob silni vročini izpraznili žepe in denarnice. Ob vrnitvi v Sežano tako ali

tako ne bi mogli kaj kupiti, ker v gostilnah niso vedeli, da je že turistična sezona. Zato smo šli iskat Kosovelov grob in to je bila tisti dan najboljša pustolovščina, saj smo zašli in se pripeljali na kmečko dvorišče vinogradniške kmetije v Tomaju. Stare sablje so privlekle instrumente na plano in "vžgale" eno veselo za drugo in iz hiše je prišel očarljiv gospodar in nas prijazno sprejel, nas nahniral in nam ponudil dobro kapljico merlot. Zavrteli smo se in s pomočjo njegovega sinčka

našli Kosovelovo zadnje počivališče. Cela družina je bila izobražena in narodno zavedna, fantiček nam je marsikaj povedal, nato pa smo skupaj s Starimi sabljami zapeli Lipa zelenela je. Takrat je res zelenela in vsepovsod je dišalo po medu.

Za vse to se iskreno zahvaljujem Upravni enoti in g. Majdi Breznik ter Gustiju Verhnjaku. Tudi Jožici Heber in vodiču Ginu hvala za čudovita izleta po Primorskem in Goriških brdih!

Lepa nedelja sv. Ane na Pungartu

Leopold Korat

Že nekaj let ob najbližji nedelji sv. Ane na Pohorju, na Pungartu, daruje sveto mašo g. nadškof in mariborski metropolit, dr. Franc Kramberger. Letos je bilo še

posebno lepo, saj so mu ob tej priliki voščili ob njegovem petdesetletnem mašništvu (zlata maša) in ob tridesetletnici škofovske službe. Predstavnik ŽPS Šentilja pod Turjakom je kratko orisal življenjsko pot slavljenca, deklica pa mu je podala šopek rož. Med pridigo nam je g. škof dal v premišljevanje vrednoto časa, ki ga sodobni človek tako potrebuje; potrebuje mir, tišino, zbranost, da bi se lahko pogovoril z Bogom, z naravo, s sočlovekom. Brez tega bo vsako človekovo hlastanje za materialnimi

Nadškof Franc Kramberger mašuje z duhovniki dekanije Stari trg

dobrinami kot lupina brez vsebine. Med mašo je prepeval CPZ iz Šentilja, svoje pa je dodala še godba na pihala. Kljub že skoraj jesenskem vremenu se je ob kapelici pod Grmovškovim domom zbralo precej ljudi, ki so zbrano spremljali obred, pri katerem je ob škofu somaševalo še sedem duhovnikov. V kapeli sv. Ane pri Grmovškovem domu je bogoslužje še zadnjo nedeljo v avgustu in septembru.

V "zeleni katedrali" med pohorskim gozdovi sta se spočila telo in duša. Z novimi močmi in pogumom smo se vrnili v dolino in začeli novi vsakdan. Lep dan je bil, še lepši spomin je ostal.

Množica, zbrana pri cerkvi sv. Ane

Ogenj v Alpah

Janez Švab, župan občine Črna na Koroškem in član CIPRE

Foto: Vančy

Črna na Koroškem je svojevrstna vas. Prvi zapisi o rudarjenju segajo v daljno leto 1620, ko je fužinar Melhior Puc iz Labotske doline prenesel dve koncesiji za talilne peči v naše kraje. Čeprav se je začelo s fužinarstvom, je Črna postala znana po rudniku svinca in cinka. V težnji za cenejšo proizvodnjo pred dobrimi stotimi leti so postavili skupno topilnico in razpršena proizvodnja se je skoncentrirala v Žerjavu. To se je kaj kmalu poznalo na okoliških gozdovih in kmetijah, ki so postali filter za onesnažen zrak z eno slabostjo: po preveliki dozi so umrli.

Mednarodna organizacija za varstvo Alp CIPRA v mesecu avgustu že nekaj let organizira akcije, na katerih opozarja širšo javnost na vedno večje pritiske na naravo. Sredi meseca avgusta na gorskih vrhovih zagorijo kresovi, ki imajo globoko sporočilno vrednost: "Dajmo, ljudje, potrudimo se in naredimo nekaj zase, za

svoj obstoj in predajmo naslednji generaciji planet, na katerem se bo dalo živeti tudi v prihodnosti!" V uvodu sem samo z nekaj stavki opisal svoj, naš kraj, ki je v zgodovini moral utrpeti marsikatero grenko in težko na račun svojega okolja, in ni slučaj, da prav v Črni organiziramo prireditve, ki se ji reče Ogenj v Alpah. V tem letu smo to naredili že drugič in tudi tokrat v Koprivni na kmetiji Kumer. Kumrovi se poleg kmetovanja lotevajo tudi turizma na kmetiji in imajo za takšne prireditve kar primerne prostore. Seveda to ne bi bilo dovolj, če ljudje s te trdne, gorske kmetije, ne bi bili ekološko osveščeni in

Na prireditvi je sodeloval tudi župan občine Črna gospod Janez Švab, ki je s to prireditvijo hkrati oznanil, da se pričinja Turistični teden v Črni.

Program je vodil in povezoval gospod Mitja Šipek, organizatorica prireditve pa je bila neutrudna Martina Cigler

Govornik Štefan Erjavec

Med nastopajočimi so se vrteli člani folklorne skupine KD Gozdar iz Črne

pripravljene za sodelovanje z "dolinci".

Zaradi lažjega oglaševanja smo zadevo potisnili v 55. Koroški turistični teden in navkljub slabemu vremenu se je zbralo kar precej tistih, ki imamo naravo resnično radi. Letošnji prižgani kresovi so pomenili predvsem poziv k ohranitvi biotske raznovrstnosti na gorskih pašnikih ali naj povem po domače, želimo si, da na naših gorskih travnikih raste veliko različnih rastlin in posledično živi veliko živali.

Bilo nas je precej: od povabljenih nastopajočih, na primer naša folklorna skupina KD Gozdar, Zlatko Verzelak - Franc Vezela, do tistih, ki smo spregovorili o naši lepi, še ohranjeni pokrajini, ali tistih, ki so bili v razmišljanju bolj črnogledi. Pa tudi gostov je bilo kar nekaj.

Smo pa sledili našemu poslanstvu, kajti na nek način smo zavpili: "Hočemo našo krajino obdržati pestro z rastlinami in živalmi, kajti tudi zaradi tega bo naše življenje prijaznejše!" Naj se zahvalim, kot župan ali član CIPRE, mednarodne organizacije za ohranitev Alp, vsem nastopajočim, ki so sodelovali s pesmijo ali z besedo, Kumrovim za lepo pogostitev in še posebej Martini Cigler, neutrudni organizatorici tovrstnih in drugih prireditev.

Rudbekija, cvetlica, ki ljubi svobodo

Mirko Krevh

Kdor je v juliju in avgustu kolesaril po stezi med Slovenj Gradcem in Sv. Jodrt ob reki Mislinji, je ob poti prav gotovo opazil

velike zaplate visokih, rumeno cvetočih rastlin. V botanični literaturi izvem nekaj več o tej cvetlici, ki zelo intenzivno naseljuje vlažne rečne bregove, zato sem pobrskal po knjigah.

Rastlina se imenuje deljenolistna rudbekija (*Rudbeckia lanciniata*). Njena domovina je

Severna Amerika, od koder jo je človek prinesel v Evropo kot okrasno vrtno cvetlico pred 150 leti. Z vrtov se je preselila na vlažna tla rečnih obrežij, ki ji očitno zelo ustrezajo. V prosti naravi zraste do 175 centimetrov. Na vrhu razvejanega stebela je stožčast cvetni košek, ki ga obrobijo rumeni jezičasti listi. Cvetove rade obiskujejo čebele.

Vir:
Jogan, N., 2000. Neofiti – rastline pritepenke, Proteus 63/1.

Zlata pogačica in munec

Besedilo in foto: Peter Cesar, inž. gozd.
Zavod za gozdove Slovenije,
Krajevna enota Slovenj Gradec

V letih službovanja sem med svojimi opazovanji v revirju Sele zasledil nekaj redkih rastlinskih vrst, ki sicer niso zavarovane, so pa prisotne v posebnih okoljih in le v manjšem obsegu. Ena takih je zlata pogačica (*Trollius europaeus*), ki v manjšem obsegu uspeva na delu travnika pri Logarju na Selah, večje površine pa porašča na vrhu Uršlje gore.

Zlato pogačico boste našli na vlažnih tleh v višjih legah – v alpskem in predalpskem svetu. Na 30–60 centimetrov visokem stebelu raste navadno le en živo rumen cvet z večjim številom venčnih listov, ki so upognjeni in priligli, kar daje cvetu kroglasto obliko. Rastlino najlaže opazimo v času cvetenja, ob koncu pomladi in na začetku poletja. Za dobro uspevanje ji odgovarjajo polno sonce in polsenca, ne prenaša suše in potrebuje vedno vlažna, odcedna tla.

Druga zanimiva rastlina je munec (*Eriophorum*) iz rodu ostričevk, v katerega uvrščamo okrog 25 vrst. Ena od lokacij omenjene rastline je povirno barje vzhodno od kmetije Blatnik v zaselku Vrhe. Poleg tega se nahaja še na nekaj manjših lokacijah v revirju Sele.

Munec ali konjska smrt je močvirska, travam podobna zelnata trajnica, ki uspeva na s hranili revnih tleh in ni primerna za živalsko krmo, je pa čudovit travniški okras. Socvetja so sestavljena iz enega ali več mnogocvetnih klaskov, glavice s semeni pa so prekrte z belimi koprenami, ki spominjajo na bombaž oziroma volno. Od tod izhaja tudi znanstveno ime za ta rod: gr. erion – volna, phoreein – nositi. Semena se raznašajo z vetrom, kar imenujemo anemohorija. Munci rastejo predvsem na barjanskih in močvirnih rastiščih. Travniki z muncem so kmalu po cvetenju videti kakor snežno bele preproge, ki jih ustvarjajo puhaste glavice munca. Povirno barje pri Blatniku obsega površino nekaj čez 6 hektarov in je zaščiteno z uredbo o območjih Natura 2000.

Evropska unija že več kot desetletje oblikuje mrežo posebej varovanih območij Natura 2000. Njen namen je ohranjanje biotske raznovrstnosti, tako da varuje

naravne habitate ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, pomembnih za Evropsko unijo.

Z Uredbo o posebnih varstvenih območjih, območjih Natura 2000, je Vlada RS aprila 2004 na ozemlju Slovenije določila posebna varstvena območja, in sicer 26 območij za 41 vrst ptic. Na osnovi Direktive o habitatih je določila tudi potencialna posebna ohranitvena območja, in sicer 260 za 56 habitatnih tipov in 111 rastlinskih in živalskih vrst.

Več informacij o Naturi 2000 lahko dobite na spletni strani <http://www.natura2000.gov.si/>.

Veseli smo lahko, da tudi v naših krajih še opazimo nekatere redke rastlinske in živalske vrste, kar pomeni, da še živimo v dokaj ohranjenem naravnem okolju. Prav bi bilo, da naredimo vse, kar je v naših močeh, da takega ohranimo tudi zanamcem.

Tako kot na Zavodu za gozdove se tudi v Turističnem društvu Slovenj Gradec zavedamo pomena ohranitve naravnega okolja. V pomladanskem času smo aktivno vodili akcijo Očistimo Slovenijo v enem dnevu, v mesecu septembru pa v sodelovanju z Uradom varuha človekovih pravic RS pripravljamo okroglo mizo na temo Pravica do zdravega in čistega okolja.

Zlata pogačica

Travnik z muncem

Munec

Na obisku na kmetiji pri Enciju

Martina Cigler

Meglana deževna jesen je in dan se že občutno krajša. Vseeno pa mi to ne vzame veselja do sprehodov v naravi. Rada se podam kam višje in opazujem prvo obarvano listje brez. V dolini pa je prav tako zanimivo. Na kmetijah v moji vasi in drugod se pričenjajo jesenska dela in ljudje že pobirajo jabolka in krompir ter pospravljajo koruzo.

V vasi, po kateri sem se potepala in jo poznam že od malih nog, se je marsikaj precej spremenilo in iz nekdanjih razigranih mladincev so zrasi resni kmečki gospodarji. V lepi vasi Dobrava sem se odločila obiskati kmetijo pri Enciju, kjer že 15 let pridno gospodari mladi Jure Plazovnik.

Kmetija ima pestro zgodovino. Stanovanjska hiša, ki so jo izredno lepo ohranili in obnovili, je nekaj posebnega, zgrajena je namreč bila leta 1900. Poseben čar domačiji daje obnovljen star vodnjak, pred hišo pa imajo še lepo urejen otroški kotichek z igrali in kotichek z mizo in klopmi za oddih.

Gospodarjevi predniki so se ukvarjali z živinorejo, poljedelstvom in z gozdarstvom. Takrat so sejali vsa žita, ki so bila na voljo. Delo v preteklosti je bilo večinoma ročno, danes pa v lični strojni lopi stojijo moderni stroji. Družina Plazovnik ima v lasti kar dve posestvi, in sicer Praprek pri Sv. Križu, ki obsega 12 hektarov, od tega je 7 hektarov travnikov in pašnikov. Te površine so ograjene za stalno pašo, na njih pa se pase mlada živina. Drugo posestvo, na katerem prebivajo, je Encijevo, ki obsega 8 hektarov gozdov in 7 hektarov travnikov, pašnikov in njiv, na katerih gojijo koruzo, krompir in tritikalo. Posestvo Praprek je v lasti Juretove mame Marije Plazovnik, Encijevo pa je bilo do smrti v lasti Juretove babice Marije Kovač, ki je dočakala visoko starost 93 let. Leta 1991 se je Jure poročil in na kmetiji živi z ženo Snežano in dvema otrokoma. Veronika je osnovnošolka, stara 10 let, Amadej pa šteje 5 let in obiskuje vrtec Črneče. Na kmetiji živita še Juretova mati Marija in oče Tone, ki rada priskočita na pomoč pri delu.

Do januarja letos se je Jure ukvarjal s proizvodnjo mleka, sedaj pa je to opustil zaradi nizke odkupne cene mleka in visokih stroškov prevoza. Danes redi okoli 30 glav govedi – nekaj krav dojilj, 4 bike in teleta. Zdaj se torej ukvarja s pitanjem govedi in z gozdarstvom. To je njegova

služba in je zadovoljen z njo. Imajo še 3 do 4 prašiče za lastno porabo. Imajo travniški sadovnjak z veliko drevesi starih sort jablan in hrušk. Nekaj sadja prodajo, nekaj pa ga stisnejo v mošt.

Veselje do kmetije kaže tudi sin Amadej, ki ima največ opravka s traktorjem. Žena Snežana je zaposlena v trgovini Merkator v Slovenj Gradcu, saj je kmetija med manjšimi in nudi

Več kot sto let stara hiša

Mlada družina: Amadej, Snežana, Veronika in Jure

Pridih preteklosti

zaslužek le enemu članu, oba otroka pa pridno pomagata pri lažjem delu.

Za prihodnost si gospodar Jure želi, da bi država pokazala več razumevanja za male kmete, da ljudje ne bi kar obupali v obetih, ki jih prinaša bodočnost, in pravi, da se bo trudil ohraniti tradicijo kmetije za bodoče rodove.

Želimo mu še naprej veliko optimizma in vztrajnosti pri vsem, kar počne.

Sadja je letos obilo

Strojna lopa skriva moderne stroje

Gospodar se ukvarja predvsem z govedorejo

Letos že 9. tradicionalni pohod po Gozdno-turistični poti Plešivec

Mirko Tovšak

V Mislinjski dolini in okolici je poleg planinskih izpeljanih že kar lepo število tematskih in drugih učnih poti. Ena takšnih je nedvomno tudi Gozdno-turistična pot Plešivec, ki so jo že pred skoraj desetimi leti pripravili in uredili gozdarji skupaj s Turističnim društvom Slovenj Gradec. Lahko rečemo, da je bil idejni vodja in gonilna sila tega podviga takrat še aktivni gozdar Tone Levč, ki pa sedaj že nekaj let uživa svoj zasluženi pokoj.

Predsednik Turističnega društva Slovenj Gradec Peter Cesar pozdravlja pohodnike

Gozdno-turistična pot nas na desetih kilometrih popelje po obronkih Plešivca in Uršlje gore v prečudovit svet gorske narave. Pot se prične pri gostilni Balek (Suhadolnik) v Suhem dolu. Obiskovalcem poti priporočamo, da se na začetku oglasijo pri prijazni gostilničarki, ki ima

Zdravko Jelen, sedaj usposobljeni mlinar, ob vhodu v Plešivski mlin

vedno na voljo sveže ribe in druge domače dobrote. Tako okrepečni nato pot nadaljujemo po slikoviti soteski Kaštel, koder je bila do leta 1995 speljana gozdna cesta za spravilo lesa. Ceste danes ni več, ker jo je silovito neurje tega leta dobesedno odneslo, danes pa je skozi Kaštel speljana le še pešpot. Po približno eni uri hoje se nam naenkrat pri

Takole se je pričel naš pohod

obnovljenem Plešivškem mlinu odpre pogled na obsežno mokrišče, ki je bogato s številnimi redkimi rastlinami in živalskimi vrstami. Mlin je turistično društvo skupaj z Mestno občino Slovenj Gradec v celoti obnovilo, tako da ga ponovno poganja voda. Domačin Zdravko Jelen, ki je usposobljen za opravila v tem mlinu, vam rade volje pokaže, kako so nekoč mleli doma pridelano žito. Pot nato nadaljujemo ob drevoredu divjih kostanjev mimo Plešivškega dvora proti še danes aktivni kmetiji Vernerici. Na Plešivški dvor nas danes spominjajo le še ruševine, ostal pa je objekt, v katerem so nekoč prebivali tisti, ki so opravljali najrazličnejša dela na dvoru. Danes te prostore koristijo nekateri domačini iz Slovenj Gradca za bivanje ob koncih tedna, saj tu najdejo mir in čisto okolje. Na Vernerici vas vedno odprtih rok sprejme gospodar Ivan ali pa sedaj že njegov sin Rihi, ki si je poleg stare hiše zgradil novo, v kateri sta z ženo povila že dva otroka, kar pomeni, da se bo tudi na Vernerici kmečki življenjski gotovo ohranil. Od tu se po ravnem delu poti napotimo do romarske poti, ki vodi na Uršljo goro, in se nato spustimo do podgorske lovške kočice. Od tam nas čaka le še dobre pol ure hoje mimo razvalin hiše, od koder izvirajo korenine pionirja in načrtovalca vesoljskih poletov Hermana Potočnika. Kmalu pridemo zopet na pot, po kateri smo pričeli naše potepanje po Gozdno-turistični poti Plešivec in se po nekaj sto metrih vrnemo na dvorišče gostilne Suhadolnik.

Letos je Turistično društvo Slovenj Gradec pripravilo že 9. tradicionalni pohod po tej poti. Kljub slabi vremenski napovedi se nas je pri Suhadolniku zbralo kar lepo število pohodnikov. Tu nas je pozdravil predsednik Turističnega društva Peter Cesar, med udeleženci pa smo

opazili tudi prejšnjega predsednika tega društva, danes že skoraj legendarnega Ivana Bošnika. Pohodnikom se je pridružil tudi župan Mestne občine Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar, ki pa celotne poti žal ni mogel prehoditi z nami, saj so ga na ta dan čakale še druge obveznosti. Letos so se pri Plešivškem mlinu še posebej izkazali domačini s kmetije Rone, saj so vsem pohodnikom pripravili odlično enolončnico, dijaki in mentorji Srednje turistične, gostinske in lesarske šole Slovenj Gradec pa staro slovensko jed pokrli. Od Vernerice dalje nas je na poti

"Hm, tole zna pa biti dobro!"

žal spremljal tudi dež, vendar smo se kljub temu polni lepih doživetij zadovoljni vrnili do gostilne Suhadolnik. Posebej je treba omeniti, da se vsakoletnega pohoda po tej poti udeleži veliko planincev iz PD Mislinja, saj je tudi zanje postal že tradicija.

Na zaključku poti se sveže pečene ribe kar piležejo

Umetnikov gverilski napad na mesto miru

Janja Krajnc

Kulturno društvo Raum Au je ob sodelovanju trgovskih, poslovnih in gostinskih lokalov na Glavnem trgu v Slovenj Gradcu predstavilo projekt **Art goes City** z razstavo na prostem, s ciljem dodane vrednosti pri srečevanju ljudi v centru ter kot poskus zapolnitve praznine v ponudbi Slovenj Gradca kot tradicionalnega mesta kulture.

mestnega jedra Slovenj Gradca v razmislek o vojni, krivicah, šovinizmu in ostalih oblikah nestrpnosti, religiji ter politični manipulaciji. Ne nazadnje je Slovenj Gradec, kljub temu da so mnogi na to pozabili, še vedno na čelu generalnega sekretariata tega konglomerata mest, ki se zavzemajo za mir.

Jean Toche se je leta 1932 rodil v Belgiji, državljani Združenih držav Amerike pa je postal sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja. Je umetnik, ki se posveča politični umetnosti, svojo kariero pa je začel kot abstraktni ekspresionist v petdesetih letih.

V šestdesetih se je navdušil nad umetnostjo destrukcije. Leta 1969 je skupaj z Jonom Hendricksom in Poppy Johnson ustanovil Guerila Art Action Group (GAAG), ki je obstajala do leta 1976. GAAG je v času svojega delovanja izvajala akcije, katerih namen sta bila provokacija in napad na institucionalizirano in uveljavljeno umetniško elito New Yorka. Splošno človeško zavedanje so izražali skozi različne akcije in dogodke, skozi pisne manifeste in druge publikacije. Opozarjali so na vladavino rasizma, seksizma in vojno v Vietnamu. Po težki bolezni se je Jean Toche leta 2002 vrnil s "poštno umetnostjo" ali "korespondenčno umetnostjo" (Mail Art). Od leta 2004 snuje kombinacije teksta in fotografij, s katerimi komentira zatiranje ter nacionalizem v Združenih državah

in po svetu. Ne priznava državnih meja in deluje kot državljani Sveta. V svojih delih vedno ponuja najaktualnejše odzive na trenutno dogajanje.

Bogata jesen

Jože Jeromel

Tako velik krompir je letos izkopala Jožica Jelenko, gospodarica kmetije, ki se ji po domače reče pri Krivcu. Njena kmetija leži na nekaj čez 1000 metrih nadmorske višine in je ena zadnjih kmetij pod Veliko Kopo v Zgornji Razborci. Po svojih močeh se ukvarja s kmetijstvom, vsako leto sadi krompir, ki ga ima nekaj zase, nekaj pa ga podari sorodnikom in sosedom. Letos se lahko pohvali s še posebej bogatim pridelkom. Krompir na sliki je pentlan, stara sorta, katere primerek ji je leta 1990 prinesel sorodnik. Zanimivo je, da je letos večina pridelka bogata, največji gomolj pa tehta kar dobrih 70 dekagramov.

Umetnik Rado Poggi in Matjaž Zanoškar, župan MO Slovenj Gradec

Sobivanje komercialne ponudbe in umetniških del političnega umetnika Jeana Tocha je bilo predstavljeno na razstavi na prostem na Glavnem trgu v Slovenj Gradcu od 24. junija do 24. julija 2010. Med razstavnimi prostori po "ulični galeriji" je vodil sistem označb na tleh. Dela, kombinacijo teksta in fotografij, je avtor zasnoval kot povabilo k opazovanju ne le ponudbe v lokalih, ampak pomembnih aktualnih tem globalnega pomena in pozval k razmisleku o njih.

Priložnost razstavljanja umetniških del Jeana Tocha je zelo pomembna za mesto Slovenj Gradec, ne zgolj zaradi umetnikove zgodovinske pomembnosti in aktualnosti njegovih političnih komentarjev, ampak posebej zaradi dejstva, da je Tocheva umetnost ravno tista umetnost, kakršno naj bi mesto miru prikazovalo – politična umetnost. Izbor razstavljenih del Janje Krajnc in Rada Poggija je ponudil impulze, ki popolnoma ustrezajo zahtevam organizacije mest miru v okviru Združenih narodov. Umetnik Jean Toche sili prebivalce in obiskovalce

Gobe na štoru pri lovskem krmišču v kotu Jamovice pod Črnim vrhom.

Dragi prijatelji, podporniki in sponzorji!

predstavlja

Art goes City
z razstavo

Jeana Tocha.

KJE?
Mestno jedro (Glavni trg) Slovenj Gradca.

KDAJ?
Četrtek, 24. junija 2010 ob 19. uri, na ploščniku ob Mestni kavarni.

Razstava bo odprta od 24. junija 2010 do 24. julija 2010.

Pridite v center in pričujte umetniškemu gverilskemu napadu na mesto miru!

Vijudno vabljeni!

Be a true capitalist:
ROB A BANK!

Mednarodna folklorna prireditve Na gaudi se dobimo

Duša Komprej

Foto: Duša Komprej in Gorazd Mlinšek

V mesecu avgustu so v času turističnega tedna v Črni na Koroškem potekale številne kulturne, turistične in športne prireditve. V sklopu teh prireditev sta Kulturno društvo Gozdar in občina Črna na Koroškem priredila srečanje folklornih skupin "Na gaudi se dobimo". Na folklorni prireditvi so se predstavile različne folklorne skupine: FS KD Miško Kranjec iz Velike Polane, KUD Rakek iz Rakeka, KD Gozdar iz Črne na Koroškem in FS KUD Kolo iz Obreža (Srbija).

Folklorna skupina iz Srbije je k nam v goste prispela že v petek. Sprejeli smo jih na tradicionalen koroški način: z domačimi prigrizki in zvoki harmonike, pri čemer so nam na pomoč priskočili učenci Osnovne šole Javorje. Pridružil se je tudi župan občine Črna na Koroškem g. Janez Švab, ki je gostom zaželel dobrodoščilo in prijetno bivanje v krajih Mežiške doline. S folklorno skupino KUD Kolo Obrež sodelujemo že več let in praksa veleva, da so nastanjeni od Črne do Raven na Koroškem po domovih članov Folklorne skupine KD Gozdar. Po končanem uradnem sprejemu je sledil odhod h gostiteljem, kjer so si gostje za kratek čas odpočili, popoldanski čas pa smo izkoristili za potep po Koroški. Gostje so bili še posebej navdušeni nad urejenostjo okolice, travnikov, pokošeno travo po obronkih, nad parki in cvetjem ter čistočo okolja. Med drugim smo si ogledali kmetijo Štajner v Kotu nad Prevaljami, kjer so nam predstavili mlečno proizvodnjo. Še posebej sta Srbe zanimala delovanje molznega stroja in sodobna kmetijska mehanizacija. Preizkusili so tudi odlične koroške dobrote izpod rok ge. Štajner in pravi koroški mošt (jabolčnik). Podali smo se še na domačijo Podgoršek, kjer imajo zelo zanimivo staro leseno mizo, ki napoveduje prihodnost. Tako je bila vrsta pred nenavadno vedeževalko zelo dolga, saj je vsak želel preizkusiti, kako deluje in seveda je vsakogar zanimalo, kaj ga čaka v prihodnosti. Za zaključek pa smo si ogledali še ognjemet v

Folklorni skupini KUD Kolo iz Obreža in KD Gozdar pred slovesom

Črni na Koroškem. V soboto dopoldne so imeli gostje možnost izbirati med različnimi aktivnostmi. Tako so se nekateri udeležili streljanja na glinaste golobe na Ježevem, kar nekaj pa se jih je podalo do koč na Peci, kjer so si ogledali votlino kralja Matjaža. Večina pa je prosti čas izkoristila za nakupovanje in potep po Velenju. Popoldanski čas je bil namenjen druženju na turistični kmetiji Plaznik v Bistri, kjer smo imeli kosilo in piknik s športnimi igrami. Predvsem ta del dneva je od nekaterih zahteval veliko energije in napa, saj je bila udeležba pri posameznih igrah obvezna za vse. Razdeljeni v šest naključno izbranih skupin, tako gostje kot gostitelji, smo se med seboj pomerili v različnih disciplinah: v hoji s smučmi, v zabijanju žebcljev, v hoji s hoduljami, v skakanju med ovirami, v odbojki ... Čeprav je bil moto dneva: Važno je sodelovati in ne zmagati, smo na koncu le dobili zmagovalno ekipo. Prvo mesto si je priborila ekipa Zelenih. Večer pa smo, kot se za folkloriste spodobi, zaključili s pesmijo in plesom. Nedelja je bila v znamenju počitka in priprav na osrednjo prireditve Na gaudi se dobimo. Najprej je bil organiziran sprejem vseh sodelujočih skupin pri županu, nakar sta sledila povorka skozi trg in nastop skupin v dvorani kulturnega doma. Vsaka skupina se je predstavila s plesom, značilnim za njihovo pokrajino oziroma območje. Najprej smo se na odru zavrтели gostitelji, Folklorna

V Črni na Koroškem je zaplesala tudi FS KUD Rak iz Rakeka

Folklorna skupina KD Miško Kranjec iz Velike Polane

Na gaudi v Črni na Koroškem se je predstavila srbska folklorna skupina KUD Kolo iz Obreža

Nastop folklorne skupine KD Gozdar v Črni na Koroškem iz podružnične Osnovne šole Javorje (Foto: Gorazd Mlinšek)

Goste iz Srbije so sprejeli mladi folkloristi iz podružnične Osnovne šole Javorje

skupina KD Gozdar Črna na Koroškem, ki deluje že 29 let. Skupina sodeluje na najrazličnejših prireditvah v Sloveniji in tujini. Zvesti ostajamo koroškim ljudskim plesom in pesmi. Predstavili smo se s spletom, imenovanim Ofiranje. Folkloristi iz Velike Polane, katerih folklorni začetki segajo v leto 1954, so se predstavili s plesom Gostovanje se služi. V navedenem spletu so bili plesi Ravenskega in Dolinskega. Prikazali so običaj snemanja nevestinega venca. Pri prekmurski gostiji pa ima posebno vlogo pozvačin, ki so ga tudi pripeljali s sabo. To je zelo aktivna folklorna skupina, ki se je v zadnjih desetih letih kar trikrat uvrstila na državno revijo v Beltincih. Prav tako opravi vsako leto več nastopov v sami državi in tudi zunaj nje.

Notranjsko je zastopala Folklorna skupina KUD RAK Rakek, ki deluje osmo leto. Predstavlja se z izvirnimi šegami, običaji in prepeva pesmi domačega notranjskega področja. Njena posebnost so tipična ljudska oblačila iz prehoda 19. v 20. stoletje. V Črni so se predstavili s spletom Dolince, povišajte se, ki prikazuje, kako dekleta s svojim petjem privabijo fante na plesišče.

Najbučnejši aplavz in navdušenje občinstva je prejela že omenjena zelo mlada skupina iz Srbije. Njihovi člani so po večini še mladoletni. Zaplesali so poskočne in vedre plese, značilne za njihove kraje, ter se predstavili v živahnih pisanih nošah, ki se precej razlikujejo od naših slovenskih. Omeniti je potrebno tudi to, da sta leta 2007 v Črni na Koroškem Zveza kulturnih društev Črna na Koroškem in Zveza kulturnih društev Obrež podpisali dogovor o medsebojnem sodelovanju. Po končani prireditvi je sledila še pogostitev z druženjem skupin s plesom in petjem. Kaj kmalu pa je v upanju, da se kmalu zopet snidemo, sledilo slovo.

10. tradicionalni pohod Koroške konjenice

Goran Prohart

Društvo ljubiteljev konj Koroška konjenica (DLK KK) je v letošnjem letu organiziralo že svoj deseti pohod ljubiteljev in rejcev konj s celotne Koroške. Ljubitelji konjev s Koroške se sicer na dvodnevem pohodu zberemo vsako leto.

Ker je bil to jubilejni pohod, smo se v društvu odločili, da bo ravno zaradi tega potekal pet dni. Naš namen je bil, enako kot pred petimi leti, da obiščemo vseh dvanajst koroških občin. V vsaki občini smo se srečali z župani oziroma županjami ter si z njimi izmenjali simbolična darila. Razlika je bila le v tem, da smo tokrat jezdili v obratni smeri in da smo obiskali glavna mesta občin, in sicer centre mest. Želeli smo, da nas vidi čim večje število ljudi ter da pokažemo, da je spomin na stare dni, ko je bil konj najpogostejše oz. edino "prevozno" sredstvo, še živ in da je vedno več ljudi, ki jim je takšen način sprostitve pri srcu in jih veseli. Letošnji pohod je trajal od 25. do 29. avgusta. Začel in končal se je na Cross country clubu v Slovenj Gradcu, ki velja tudi za zibelko Koroške konjenice, saj so se ravno tam začele porajati prve ideje o ustanovitvi našega društva.

1. dan: 25. avgust

Konjeniki smo se začeli zbirati že zgodaj zjutraj, saj je bil start pohoda predviden ob 9. uri. Vreme nam že zjutraj ni kazalo preveč prijaznega obraza, vendar pa mu

naše volje do pohoda, in seveda prijetnega medsebojnega druženja, ni uspelo pokvariti. Pot nas je najprej vodila skozi občino Mislinja ter v sam kraj Mislinja, kjer smo se srečali z županom te občine. Ravno ko smo zapuščali Mislinjo, pa je vreme začelo kazati še bolj ostre zobe. Začelo je namreč deževati. Seveda nas to ni zmotilo, saj smo se v društvu lansko leto opremili z enotnimi dežnimi plašči, ki so okrašeni z napisom KOROŠKA KONJENICA. Iz Mislinje nas je pot vodila strmo na vrh Pohorja in se začela spuščati proti Ribniški koči ter naprej proti koči na Pesniku, kjer smo imeli v prijetnem in zelo domačem ambientu tudi kosilo in daljši počitek. Po kosilu je sledilo napajanje konjev in pot proti Ribnici na Pohorju. Tam nas je pričakala županja, ki nas je kljub še vedno turobnemu in meglenemu vremenu prijazno sprejela. Pot smo nadaljevali po glavni cesti v občino Podvelka, kjer sta nas sprejela gospod župan in podžupanja. Čakal nas je le še krajši vzpon na kmetijo Lušenk, kjer smo v lepem ambientu privezali, nakrmili in napojili konje ter po večerji ob prijetnem druženju in klepetu, pričakujoč nov dan, legli k počitku.

2. dan: 26. avgust

Krasen ambient, krasno vreme in druženje s konji v naravi. To jutro je bilo res pravo nasprotje prejšnjemu. Zjutraj je bilo tudi razpoloženje bolj živahno. Po pravem kmečkem zajtrku smo krenili po levi strani Drave proti Otiškemu Vrhu in kmetiji Močnik, kjer je bil cilj tega dneva. Najprej pa smo morali opraviti veliko kilometrov in veliko obiskov. V Vuhredu smo prečkali Dravo in odjezdili k županu občine Radlje ob Dravi v sam center Radelj. Po slovesu od Radelj smo odjezdili kosilu naproti. Pri Lipi na Sp. Muti nas je pričakal lep pašnik za privezovanje naših štirinožnih

Konjeniki pred kočjo na Pesniku

prijatelj. Po domačem kosilu smo si tudi konjeniki malo odpočili, po počitku pa odjezdili na Muto in k njenemu županu. Do občine Vuzenica ni bilo več daleč. Pri tem pa smo spet prešli na drugo stran Dravske doline. V Vuzenici smo sebi in konjem privoščili daljši počitek. Do cilja je bilo še skoraj štiri ure ježe, vmes pa smo na dvorcu v Dravogradu obiskali še županja občine Dravograd. Končno smo, ob dvajsetih, prišli na cilj in prenočili na skednju.

3. dan: 27. avgust

Ponovno smo krenili na pot v lepem vremenu. Tokrat v občino Ravne na Koroškem. Po srečanju z županom v športnem parku, kjer je konje občudovalo tudi veliko otrok, nas je čakala res kratka pot do župana občine Prevalje. Nato nas je pot vodila po ozki stezi ob reki Meži. Na

Ohladitev v Dravi

Prihod na Muto

Vzpon

Poljani smo si privoščili krajši počitek. Po kosilu na kmetiji Vojak-Jakopič smo se spustili v dolino v občino Mežica. Po tem nas je čakal le še daljši vzpon k Matjažu v Podpeco. Vreme pa se je začelo kisati. Ravno ko smo privezovali konje, je začelo rahlo deževati. Po večerji je sledilo druženje s tradicionalnim krstom novih članov.

4. dan: 28. avgust

Jutro pri Matjažu je bilo, kar zadeva vreme, nejasno, in takšen je bil potem kar cel dan. Vseskozi nismo vedeli, kdaj se nas bo spet lotil dež. Ko smo bili v sedlih, je že začelo rositi, zato smo se urno podali v dolino, v Črno na Koroškem in k njenemu županu. Sonce se nas je usmilo s par žarki, ko smo se začeli vzpenjati čez smučišče v Črni. Ob Najevski lipi smo si skupaj s konji na kratko oddahnili in že je sledilo kosilo pri Smrečniku. Zadnji del poti proti cilju na Jelenovem se je kaj kmalu spet prevesil v ježo v dežju. Tako je bilo vse do konca. Ko smo v dežju in blatu končno poskrbeli za konje, smo se tudi sami hiteli sušiti. V skromnem, vendar prijetnem in odmaknjem okolju smo ob druženju počasi legli k počitku.

5. dan: 29. avgust

Zopet smo se prebudili v lepo in sončno jutro. Tokrat daleč od civilizacije. Kljub soncu pa je bilo dokaj hladno, saj smo bili na visoki nadmorski višini. Vzdušje je bilo zelo dobro, k čemur je pripomoglo tudi vreme. Nekaj pa seveda zavedanje, da je to zadnji dan dolge poti skozi celotno Koroško. Sploh za tiste, ki so jezdili od samega začetka. Ta dan je bil res bolj "turističen". Pred nami so bile le štiri ure ježe, pa še to je bil spust proti Slovenj Gradcu. Po počitku na Poštarskem domu nas je pri dvorcu v Slovenj Gradcu pričakal županov namestnik. Sam župan nam je že prvi dan, na startu, zaželel srečno pot. Skozi mesto smo odjezdili proti Legnu in končnemu cilju pohoda.

Na Country clubu smo sedli h kosilu in na kratko obnovili utrinke s poti. Po okrepčilu sta Jože Repatec, predsednik Koroške konjenice, in podpredsednik Jože Kremzer izrekla zahvale za udeležbo in druženje, na koncu pa sta podelila priznanja tistim, ki so premagali celotno krožno pot. Takšnih je bilo letos sedemnajst, trije več kot pred petimi leti.

V vsaki občini smo prevzeli občinsko zastavo, ki smo jo v naslednji občini zamenjali za njihovo. Vsi člani in udeleženci pa si vsako leto za največji uspeh pohoda štejejo, da vsi, jezdec in konji, srečno prispemo na cilj.

Rumenenje smrek v visokogorju povzroča slečeva rja

Marija Kolšek, univ. dipl. inž. gozd.

Zavod za gozdove Slovenije,
vodja službe za varstvo gozdov,

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.,

Zavod za gozdove Slovenije
Območna enota Slovenj Gradec

Porumenela smreka zaradi slečeve rje (Foto: Egon Obid)

Zaradi slečeve rje obarvane smreke na poti s Soriške planine proti Ratitovcu (Foto: Egon Obid)

Slečeva rja pod Olišvo, Koprivna (foto: Gorazd Mlinšek)

Na zgornji gozdni meji v Julijskih Alpah, Kamniško-Savinjskih Alpah ter v Karavankah povzroča zaskrbljenost planincev porumenelost smrekovih iglic. Iglice so rumene zaradi glivične bolezni, imenovane slečeva rja. Slečevo rjo opazimo v večjemu obsegu na Koroškem na grebenih Pece, Uršlje gore, Laneža in Olševe.

Slečeva rja je stalno prisotna v gorskih območjih, kjer skupaj rasteta smreka in sleč. Bolezen pospešuje vlažne lege in deževna poletja. Snežna odeja, ki se je v gorovju zadržala dolgo v pomlad, in deževno poletje sta najverjetneje vzrok za obsežno in močno okužbo iglic v letošnjem letu. Bolezen povzroči najprej porumenitev in nato prezgodnje odpadanje smrekovih iglic, pri zelo močnih okužbah tudi zmanjšan prirastek lesa, ne povzroča pa odmiranja dreves.

Slečevo rjo povzroča gliva *Chrysomyxa rhododendri*, ki je dvodomna in za svoj razvoj potrebuje dva gostitelja: smreko in sleč. Pozimi in spomladi povzroča pege na listih dlakavega sleča (*Rhododendron hirsutum*), kjer oblikuje trose, ti pa okužijo samo mlade, nove smrekove iglice ob brstivju. Poleti okužene smrekove iglice porumenijo, na njih gliva oblikuje trosišča in trosi jeseni spet okužijo liste sleča. Rastišča smreke s slečem v podrasti se razprostirajo predvsem nad 1000 metri nadmorske višine in vse do zgornje gozdne meje v Alpah in Karavankah. Gliva povzroča prezgodnje odpadanje enoletnih iglic smrek in rahle poškodbe na listih sleča. Poleti in jeseni lahko na iglicah s slečevo rjo okuženih smrek že s prostim očesom opazimo več milimetrov dolge bele izrastke trosišča glive povzročiteljice bolezni.

Povečan obseg poškodb smrek v goratem svetu delavci Zavoda za gozdove Slovenije in Oddelka za varstvo gozdov na Gozdarskem inštitutu Slovenije spremljamo od leta 2008 dalje. V letu 2008 smo zabeležili močno rumenenje mladih smrek na severnem pobočju Kriške gore v Kamniško-Savinjskih Alpah. Tudi v Julijskih Alpah so bili v zadnjih dveh letih zabeleženi posamezni predeli s povečanim obsegom poškodb, zlasti na osojnih legah, na dnu vrtača in na drugih območjih z več vlage. Na Koroškem je bil močnejši pojav slečeve rje opazen že leta 1999 na samem grebenu Olševe in Uršlje gore. Letos se je na Olševi (Koprivna) zaradi ugodnih pogojev razširila pod gozdno mejo iz varovalnih gozdov v gospodarski gozd. V varovalnem gozdu, kjer prevladuje macesen, so med macesni

okužene vse smreke (posamezno in v šopih) v vseh razvojnih fazah. Najprej se je slečeva rja pojavila nad zgornjo gozdno mejo, kasneje pa v nižjih predelih.

Poškodbe v preteklih letih so bile omejene na mlade smreke in na smreke na vlažnih rastiščih, v letu 2010 pa so poškodbe prisotne na izjemno obsežnem območju. Ponekod so okužene cele krošnje smrek in vse letošnje iglice. V septembru so okužene iglice začele rjaveti in odpadati, zato poškodovane smreke kazijo jesensko podobo gorske pokrajine. Do zime bodo okužene letošnje iglice odpadle in v kolikor so bile okužene vse letošnje iglice, bo na smrekovi vejici v naslednjih letih opazen prazen presledek med letniki zelenih iglic.

Slečevo rjo bi lahko preprečili z uničevanjem dlakavega sleča, vendar je ta zaščiten, pa tudi glede na majhno škodo, ki jo povzroča bolezen, je ta ukrep ekonomsko in ekološko neustrezen.

Zeleni naravni spomenik v Spodnji Kozarnici

Besedilo in foto: Gorazd Mlinšek

Na Koroškem je veliko kmetij in bajt, kjer imajo na dvorišču ali v bližini debela drevesa. To so hišna drevesa, spomeniki številnih rodov. Sadili so jih ob izrednih dogodkih (izgradnja nove stavbe, rojstvo ...) ali kot varuhe domačij pred strelo in vetrom. Pogostokrat pa so se domači in sosede zbirali, posedali, prepevali in plesali pod košatimi drevesi. Kar nekaj teh dreves je na seznamu naravnih vrednot in so zaščiteni kot naravni spomeniki. Na Koroškem je največ lip. Med njimi je najbolj poznana Najevska lipa – najdebelejše drevo v Sloveniji.

Veliko dreves in grmov izrednih dimenzij in oblik je širši javnosti malo poznanih. Marsikateri njihov lastnik nima želje promovirati hišnega drevesa, čeprav mu le-to pomeni veliko. Med njimi sta tudi Štefka Čerenjak in Franc Kovše, ki sta vev življenje povezana z gozdom. Nekdanja gozdna delavka in gozdni delavec živita skupaj z družino sina Mirana na manjši strmi kmetiji v Spodnji Kozarnici pod Uršljo goro. Vsi imajo radi gozd. Kljub upokojitvi rada izvajata gojitvena dela v

bližnjih gozdovih, pri izdelavi drv pa jima priskoči na pomoč vsa družina. Veliko vesta povedati o uršljegorskih gozdovih. Spoštujeta tudi posamezna drevesa.

Zelo ponosna sta na debeli gorski brest ob domači hiši, čeprav je že kar nekaj let suh. S koreninami je varoval strmo pobočje grebena, na katerem stojita hiša in hlev, s košato krošnjo je miril in preusmerjal močne sunke vetra. Kljuboval je številnim neurjem, klonil pa je, tako kot mnogi gorski bresti po Evropi, pod holandsko boleznijo brestov. Lastnika ga nista posekala, saj je živel v sožitju z bršljanom. Ko je brest postal suh, si je bršljan na debelem suhem deblu in v krošnji priboril svoj življenjski prostor. Bršljan je plezalka. Tonijev brest je ves obdan z zelenim bršljanovim plaščem, v katerem gnezdiijo številne ptice in druge male živali. Pri Toniji je domače ime za kmetijo, na kateri živita Štefka in Franc. Vsi so ponosni na domači zeleni spomenik, ki ga je ustvarila narava.

Franc Kovše je ponosen na domači zeleni naravni spomenik

Pleh pobi

Jaki Mori

Ojstrica nad Dravogradom je zaselek, vpet med Košenjakom na severu in reko Dravo na jugu. Naseljevati so jo začeli že v 12. stoletju, ker so bili hribovci oproščeni davka. To pomeni, da je Ojstrica zelo star zaselek z bogato kulturno tradicijo. Ojstričani so se v preteklosti preživljali s kmetijstvom in živinorejo, sedaj pa se že zaposlujejo tudi v gospodarstvu in drugih ustanovah po vsej Koroški. Ojstrica je samostojna fara s cerkvijo sv. Janeza Krstnika, ki goduje 24. junija in na ta praznik imamo Ojstričani *žegnanje* oz. lepo nedeljo s procesijo. Tradicija je, da pri vseh ljudskih slavnih sodeluje tudi Ojstriška godba oz. po domače *pleh muzika*. Godba na pihala Ojstrica je bila ustanovljena daljnega leta 1860 in praznuje letos 150-letnico. Tukaj se začne zgodba, ki bi ji lahko skoraj rekli pravljica.

Ojstriška godba iz leta 1926

Pisalo se je leto 1860. Župnik je pri maši oznanil: "V nedeljo pa le vsi pridite na *žegnanje*, ker bo pri procesiji igrala domača *pleh muzika*." Zbranih je bilo nekaj fantov, lahko bi jim rekli zanesenjaki, ki so že začeli skupaj igrati. Pri maši so igrali obredne pesmi in spremljali pevce pri njihovem petju. Pri procesiji, ki je bila pravzaprav višek slovesnosti, pa so igrali koračnice, zložene v čast Avstro-Ogrski in cesarju. Nekaj teh koračnic imamo še sedaj v repertoarju ali pa arhivu godbe in jih še vedno igramo. *Žegnanje* je bilo največji in najlepši praznik za prebivalce Ojstrice. Ljudje so oblekli praznične obleke. Značilen za Ojstričane je bil *ober štajerski gvant* s črnim klobukom, obvezno z zelenim trakom, pa tudi žepna ura s srebrno ali zlato verigo v *lajbiču* ni smela manjkati. Dan pred *žegnanjem* so obvezno postavili majo (mlaj) in pripravili možnarje, s katerimi so pričeli streljati ob zvonjenju nedeljske jutranjice ob štirih zjutraj in s tem naznanjati praznični dan. Muzikanti niso vstali tako zgodaj, saj jih je čakal naporen dan in še cela noč do ponedeljka zjutraj. Po blagoslovu so se ljudje zbrali pod tristo let staro lipo pri Moriju, kjer ni manjkalo humorja, plesa in pa tudi ne

Ojstriška godba danes

hude krvi. V tistem času, ko še ni bilo sodobnih medijev, so se znali ljudje veseliti na popolnoma drugačen način kot danes. Družabnost je bila na višku in noben ples se ni smel izpustiti. Vsak fant je imel *zamerkan* svojo simpatijo in budno je pazil nanjo, posebno še pred fanti iz druge fare. Tu so se rojevale nove ljubezni in marsikatero dekle, ki je prišlo z belim nageljnom v laseh, je odšlo domov z rdečim ali brez njega. Ob pustnem času so muzikanti veliko igrali po *ohceti*h v domači fari in tudi izven nje, saj so morali *poženiti* domača dekleta in fante.

Med vojno v času nemške okupacije so morali igrati v tako imenovani SA muziki. Nemci so zbrali vse muzikante v občini Dravograd, jih oblekli v nemške uniforme in jim priskrbeli manjkajoče inštrumente. Takrat jih je vodil Metelko, ki je bil ruski emigrant in je bil ob koncu vojne ustreljen nekje v okolici Dravograda. Po vojni so se muzikanti takoj spet organizirali v domačo ojstriško *pleh muziko* in spet so igrali na vseh slavnih in prireditvah. Moram povedati, da so bili v tem času prepovedani vsi sakralni nastopi in so se morali zaradi tega večkrat zagovarjati pri takratni oblasti. Ampak tudi povojni sivi časi niso spravili godbe na kolena, temveč obratno, dobila je nov zagon in vero v še dolgo delovanje. Godba je štela od devet do dvanajst muzikantov, kar ja bilo za takratni čas že kar lepo število. V prvih letih dvajsetega stoletja jo je vodil Morijev sin Bernard, ki je takrat že bil gospodar pri Undru in so mu po domače rekli kar

Undrov Bernard. Za njim je prevzel kapelnikovo mesto Morijev sin Tit, poznan pod imenom očkov Titos, ker se je priženil na očkovo domačijo in tam dobro gospodaril dolga leta. Godbo je vodil dolgih petdeset let. *Pleh pobi* so morali zabavati svate tudi tri dni, če je *ohcet* trajala tako dolgo. Godci so odšli domov vedno zadnji, saj so z muziko spremljali vsakega odhajajočega svata in si s tem prislužili kakšen dinar. Žal so to samo še spomini na lepe stare čase prejšnjega stoletja, lahko rečemo tudi tisočletja, katerih se še sam spominjam. Ko je očkov Titos začutil, da mu pešajo moči za tako intenzivno kulturno delo, je vodenje godbe prepustil svojemu zetu, dolgoletnemu muzikantu g. Francu Lorberju, ki je godbo vodil vrsto let. Z vsako zamenjavo kapelnikov je godba nekaj pridobila, pa tudi kaj izgubila. Prvi glasbeno izobraženi kapelnik pri godbi je bil Borut Mori, ki je precej dvignil kvaliteto igranja in godbo tudi zelo pomladil. Žal pa je moral zaradi službenih obveznosti po desetletnem stažu vodenje predati novemu dirigentu. **Kot sem omenil že na začetku, godba praznuje letos 150-letnico, ki jo bo obeležila s slavnostnim koncertom in razvitjem godbeniškega prapora v petek, 24. 9. 2010, ob 19. uri, v telovadnici OŠ Dravograd. Vabljeni!**

Vsem godbenicam in godbenikom želim še dolgo in ustvarjalno glasbeno pot v prihodnost.

Ojstriška godba v začetku 20. stoletja

EstEtika Sklanjatve

Marta Krejan, prof.

Vem, o tem je že bilo govora, ampak opažam, da smo pri rabi sklonov vse

bolj površni. Jezik je živ, se spreminja, izgublja besede in dobiva nove, vendar s pretirano ignoranco določenih pravil izgublja. Vsaj na lepoti, če že drugače ne. Mnogi se zmrdujejo, češ da so sklanjatve navadna neumnost, da se tako ali tako razumemo med sabo, da so drugi

jeziki bolj preprosti, drugi stvar obrnejo na tisto šalo z dedkom in "kozmodiskom", eni se pa tudi vprašajo, kako to, da nekam čudno zveni tisti komentatorjev: "Bliskovito se je pognal po igrišču iiiiiin ... ne, ni zadel žogo!" In kaj je narobe s tem vzklikom?

1. IMENOVALNIK: kdo ali kaj (je)?
2. RODILNIK: koga ali česa (ni)?
3. DAJALNIK: komu ali čemu (dam)?
4. TOŽILNIK: koga ali kaj (vidim/tožim)?
5. MESTNIK: pri/o kom ali pri/o čem (sem/govorim)?
6. ORODNIK: s kom ali s čim (se igram/grem)?

Ednina	1. moška	1. ženska	2. ženska	1. srednja	
Imenovalnik	korak	lipa	perut	mesto	sonce
Rodilnik	koraka	lipa	peruti	mesta	sonca
Dajalnik	koraku	lipi	peruti	mestu	soncu
Tožilnik	korak	lipo	perut	mesto	sonce
Mestnik	koraku	lipi	peruti	mestu	soncu
Orodnik	korakom	lipo	perutjo	mestom	soncem

Dvojina	1. moška	1. ženska	2. ženska	1. srednja	
Imenovalnik	koraka	lipi	peruti	mesti	sonci
Rodilnik	korakov	lip	peruti	mest	sonc
Dajalnik	korakoma	lipama	perutma	mestoma	soncema
Tožilnik	koraka	lipi	peruti	mesti	sonci
Mestnik	korakih	lipah	perutih	mestih	soncih
Orodnik	korakoma	lipama	perutma	mestoma	soncema

Množina	1. moška	1. ženska	2. ženska	1. srednja	
Imenovalnik	koraki	lipa	peruti	mesta	sonca
Rodilnik	korakov	lip	peruti	mest	sonc
Dajalnik	korakom	lipam	perutim	mestom	soncem
Tožilnik	korake	lipa	peruti	mesta	sonca
Mestnik	korakih	lipah	perutih	mestih	soncih
Orodnik	koraki	lipami	perutmi	mesti	sonci

Primeri:

1. moška skl.: svinčnik, Marjan, srp, gozdar, Kamnik ...
1. ženska skl.: zamuda, miza, podoba, Ana ...
2. ženska skl.: plavut, pomlad, jesen, priložnost, žival ...
1. srednja skl.: sonce, polje, dleto, pismo ...

To so najbolj preprosti in enostavni primeri, ki nam služijo za vzorec, kadar nismo prepričani, kako sklanjati določeno besedo. Seveda obstajajo še posebnosti, vendar jih pustimo tokrat ob strani. Morda omenim le še razliko med živim in neživim. To je vsekakor pomembno, saj lahko napačna raba sklonov za ti dve kategoriji privede do nesporazumov, včasih pa tudi prav smešno zveni. Gre za samostalnike, ki imajo v tožilniku različno obliko, kadar gre za kategorijo živosti ali neživosti pri moškem spolu ednine.

Stvar je preprosta: če gre za bitje, dodamo končnico (je ista kot pri rodilniku), če gre za predmet, torej nekaj neživega, je ne dodamo. Razlika je očitna: *imam tovornjak* in *imam brata*.

Pa še šolski primer za moška imena v ednini, ki jim tako radi dodajamo razne "priveske", kot je npr. -ta.

	Ednina
Imenovalnik	Marko, Ivo
Rodilnik	Marka, Iva
Dajalnik	Marku, Ivu
Tožilnik	Marka, Iva
Mestnik	Marku, Ivu
Orodnik	Markom, Ivom

Kaj je narobe s tisto komentatorjevo povedjo, je najbrž vsem jasno, a kljub temu pogosto slišimo ali govorimo enako; torej ne upoštevamo rodilnika. Saj ne gre, da bi se človek vtaknil v vsako malenkost, sploh pri govorjenem besedilu, ki nastaja sproti, spontano, je praktično nemogoče, da bi bilo brezhibno, je pa prav, da smo pozorni na to, kajti z ignoranco določenih pravil siromašimo jezik. Četudi je še razumljivo, pa nikakor ni lepo. Kaj ni dobesedno boleče, če rečem, da *ne znam matematiko*?

Nekaj utrinkov življenja v župnijah sv. Urha v Podgorju in sv. Danijela na Razborju

Leopold Korat

Ob godu sv. Marjete (20. julija) so naši predniki začeli z žetvijo. In kjer imajo sejano žito, je še danes tako. To pa hkrati s praznikom Marijinega vnebovzjetja, veliko gospojnico (veliki šmaren, velika maša) že naznanja prihod jeseni. Čez celo poletje pa so po naših župnijah "lepe nedelje".

Maša na Čerčejevem vrhu

Te s takim imenom poznamo samo v našem delu Slovenije. Tudi po šest ali sedem takih nedelj poznamo po župnijah naše starotrske dekanije. V Podgorju smo imeli dve: prvo v župnijski cerkvi sv. Urha. Letos je bilo lepo in še posebno slovesno, saj smo nekaj dni prej končali z obnovo lesenega borovega poda. Obnovili smo tudi nekaj sten v notranjosti cerkve. Pri procesiji, ki gre sredi koruznih njiv in travnikov, so sodelovali gasilci in lovci in s svojo prisotnostjo popestrili praznovanje farnega praznika, "lepe nedelje" sv. Urha. Pevci in ministranti, nosilci bander, luči in neba so s svojim sodelovanjem polepšali slikovitost procesije. Na oknih hiš so nekatere skrbne gospodinje prižgale sveče, s katerimi so pozdravljale mimohod procesije z Najsvetejšim. Po slovesni procesiji smo se srečali še ob kozarčku piva in zelo dobrem bograču, ki ga je pripravil g. Ivo s sodelavci. Naslednjo

Procesija ob lepi nedelji k cerkvi sv. Danijela na Razborju

Obnovljen pod v cerkvi sv. Urha v Podgorju

nedeljo je bila procesija s sveto mašo pri sv. Duhu v Suhem Dolu. Vreme je bilo zelo lepo in ljudje od blizu in daleč so se zbrali za to "lepo nedeljo". Ob godu sv. Danijela (21. julija) pa smo imeli "lepo nedeljo" še na Razborju. Že same priprave na tako slovesnost so lepe in prijetne. Veliko pridnih rok združi svoje moči in voljo, napletejo veliko vencev, ki krasijo župnijsko cerkev. Procesija se vije od cerkve ob Ramški kapelici, mimo osnovne šole, mimo gostilne Pečolar, mimo kapelice in lipe pri Žuželu do Končeve kapelice in nazaj k cerkvi. Po maši je bilo še prijetno srečanje na igrišču ob cerkvi. Vsi, ki se srečujemo na teh "lepih nedeljah" smo enakih misli, da v svetu in času, ki nas priganja, vedno bolj potrebujemo takih srečanj. Ta so najprej verske vsebine, hkrati pa imajo veliko kulturnega bogastva in dobrih izhodišč za razmišljanje o času, ki ga živimo in v katerem ustvarjamo pogoje za naše zanamce. Ti bodo po naših delih ocenjevali, kakšni smo bili, kako smo živeli, kakšna sta bila naše duhovno življenje in kultura.

Letos smo nekaj tednov prej kot prejšnja leta imeli sveto mašo za rajne lovce LD Podgorje pri lovski koči na Čerčejevem vrhu. Nekoliko manj obiskovalcev kot prejšnja leta se je zbralo, je bilo pa vzdušje lepo in prijetno. Ob koncu maše smo blagoslovili nov prizidek k lovskemu domu, ki bo služil kot hladilnica. Po verskem obredu je bilo srečanje lovcev z domačini, kmeti iz Podgorja in z Razborja. Ob lepi glasbi in dobri hrani smo kramljali še pozno v noč.

V Podgorju smo letos imeli tudi sveto birmo. Ta zakrament je prejelo 15 birmancev iz 8. in 9. razreda osnovne šole. Birmoval je g. kanonik in voditelj pastoralne službe v škofiji, g. Jože Goličnik. Ob tej priliki smo ob cerkvi postavili tri velike mlaje. Največji je segal kar 35 metrov visoko.

Ko bomo prebirali te spomine na letošnje farne slovesnosti, bodo jutra že hladnejša, megle bodo bolj nizko in sence bolj dolge. Pa nič hudega. Vsega lepega je enkrat konec. Tudi jesen je lepa, v naravi in v človeku. Zato vsem bralcem Viharnika želim lepo, toplo in vseh mogočih sadov bogato jesen.

Slovesno v Starem trgu

Franc Areh

V soboto, 21. 8. 2010, so v Starem trgu v sklopu krajevnega praznika slavnostno odprli prenovljen gasilski dom, v katerem so v preteklih dveh letih postopoma zamenjali okna, garažna vrata, del notranjega inventarja, obnovili klet, inštalacije in v večji meri ogrevalni sistem, pozabili pa niso niti na zunanjo podobo doma in urejanje okolice. Vrednost celotne investicije tako ocenjujejo na nekaj več kot 75.000 evrov, predsednik Gasilskega društva Stari trg Ivan Kac pa je vesel predvsem tega, da je druženje v obnovljenih prostorih zdaj še bolj prijetno.

Gasilske desetine so se potegovala za pokal Starega trga

Ker gre za prostovoljno gasilsko društvo, so po Kacovih besedah pomembno vlogo odigrali razumevaloči dobrotniki in simpatizerji, ki nenehno pomagajo uresničevati zastavljene cilje. Med njimi je posebej izpostavil Mestno občino Slovenj Gradec, Gasilsko zvezo Mislinjske doline, župnijo Stari trg, zanemarljiv pa ni niti podatek, da so člani gasilskega društva v tem obdobju opravili preko 4500 ur prostovoljnega dela v domu in ob njem. "Hvala vsem, z vašo pomočjo nam je uspelo nemogoče!" je še dodal Kac. Ob tej slovesnosti je potekalo tudi gasilsko tekmovanje za pokal Starega trga. Udeležilo se ga je sedem moških in tri ženske desetine.

Ob praznovanju četrtna skupnosti Stari trg je župan MO Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar poudaril, da si tako ta kraj kot tudi prostovoljno gasilsko društvo takšen dom zaslužita. Spodbudne besede pa je ob tej priložnosti Starotržanom namenil tudi predsednik GZ Mislinjske doline Franc Areh, saj je bilo po njegovih besedah to društvo vedno napredno in zgled drugim.

Obnovljen gasilski dom Stari trg

Nove pridobitve je blagoslovil Gabrijel Knez, staroštovski župnik

"Ne smemo pa pozabiti, da gasilski domovi služijo tudi zbiranju krajanov in so marsikje center dogajanja," je še opozoril Areh, ki je prepričan, da bo tudi ta dom, kakor so ostali v Mislinjski dolini, v okras in ponos kraju. Slovesnosti so se udeležili še magister Boris Balant, direktor Uprave za zaščito in reševanje Republike Slovenije, podžupan MO Jurij Šumečnik ter številni drugi gostje in gasilci GZ Mislinjske doline. Svoj blagoslov je dodal tudi župnik Gabrijel Knez.

Predolgo skriti dragoceni zapiski Šanclovega Zepija – Jožeta Gradišnika

Marta Repanšek

Prostovoljno gasilsko društvo Črna je izdalo knjigo Okrogle in robate storije izpod Pece, ki jih je napisal Šanclov Zepi Jože Gradišnik (1884–1963). Rojen Črnjan je pozneje živel v Žerjavu, se izučil za mizarja, bil vojak v prvi svetovni vojni in vojni ujetnik v Sibiriji, po vrnitvi pa je delal v rudniški mizarški delavnici.

Gradivo za knjigo je bilo po naključju odkrito in je prepisano iz njegovih zvezkov, listov in lističev in nekaj tudi iz Koroškega fužinarja, kjer je na pobudo takratnega urednika Marjana Kolarja objavjal svoje prispevke. O vsebini nam veliko povedo naslovi tematskih sklopov: Korošec s sibirsko izkušnjo, Šanclovo domovanje pod Peco in Hiše in domovi Črnjanov ob koncu 19. stoletja - in danes.

Naj naštejemo še nekaj podnaslovov: Vojni ujetnik v Sibiriji, potopis Od Poljane do Tople, Javorje, Nosačija, Kako so v teh krajih kopali rudo in nato opis 77 hiš v

Jože Gradišnik, vojak avstro-ogrske vojske v prvi svetovni vojni

središču Črne okoli leta 1890, 1900. Opisi vsebujejo: številke hiš s priloženega zemljevida in njihove lastnike, poklice in dejavnosti, prebivalce ... Med podatki se kot biseri svetijo pravljice, pripovedke in bajka, ki pripovedujejo o duhovnem življenju, svetu društev in družabnosti prebivalcev.

Ta del knjige hkrati s podatki dviga sporočilo na literarno raven. Besedilo dokumentira: 41 fotografij, 5 avtorjevih risb in karta hiš in domov v Črni okoli leta 1900. Tako Okrogle in robate storije izpod Pece ponujajo bralcu zanimiv pogled v življenje nekoč v naših krajih. Ne le to; tudi zaradi svojevrstnega, klenega izražanja, mnogih narečnih besed in bogatega besedišča, je branje te knjige pravi užitek. V njej boste našli spomin na rodove dolin in dolinic pod Peco. To pa je tudi knjiga, iz katere boste lahko kaj lepega prebrali svojim otrokom ali vnukom za lahko noč.

Šanclove Okrogle in robate storije izpod Pece so pričevanjska literatura, ki bogati nas in je dragocena dediščina tudi prihodnjim rodovom Koroške.

Vrtanje navzdol, avtorjeva risba

Pasja radost

Simona Jerčič Pšeničnik

Pes, če smo natančni psička je res prišla. Pred nekaj meseci. V boks. Dela z njo ni posebnega, če vprašate moža in otroke, jaz pa imam nekoliko spremenjen urnik.

5. Ura zvoni. Čas vstajanja. Za nekatere srečneže. Vsak dan znova. Madonca, sreča, da smo dobili psa, ker bi drugače morala spati in poležavati v postelji vsaj še eno uro. In ne bi vedela, kako fino je vstajati v temo. Tako pa lahko "nasmejana" in "naspana" grem na sprehod okoli hiše. Da se naša psica polula in pokaka. Preden pride do uresničitve, sprehoda namreč, se moram prepričati, kako pametno je imeti psa. Pred leti, ko sem bila še svobodna ptičica na veji, sem v takih zgodnjih jutranjih urah šele prilezla do postelje. Od nekdaj, kjer je bilo za tisti čas vsekakor najzabavnejše na svetu. In ni treba poudarjati, da je bil tja do kosila tisti del dneva, ko nisem funkcionirala drugače kot v vodoravnem položaju. In z zaprtimi očmi. Oh, mladosti leta ... Potem pa sem se nekega dne zbudila in se mi je vse skupaj zazdelo tako prekleto enolično: zabava, spanje, tu in tam kakšna knjiga, kino, gledališče, spanje, vmes kakšen izpit, za nagrado potovanje, spanje ... O tem, kaj si mislim o tistih časih, ne bom na dolgo in široko razpravljala, veliko pa pove pregovor, ki ga je pogosto ponavljal moj oče: Kar si skuhalo, boš tudi pojedla. Zdaj tega iz neznanih razlogov na glas ne ponavlja več.

Poroka je bila neizogibna, vse skupaj pa se je začelo z likanjem srajc. Kako ponosna sem bila, ko sva s fantom, ki je potem postal tudi moj mož, šla v Avstrijo v Obi (takrat še nismo bili v Evropi in smo po te stvari zahajali preko meje) in kupila prvo likalno desko. Likalnik sva dobila, a sem že pozabila, od kod. Bil pa je zelo star, eden tistih brez pare in kakšnih nadfunkcij, ki jih ponujajo današnje trgovine z belo tehniko. Te dni takih izdelkov ne dobiš več. Še ena stvar je, ki se je v teh letih spremenila: takrat sem likala z veseljem. Zdaj je situacija nekoliko drugačna. Milo rečeno, ta del gospodinjskih del sovražim in potrebujem najmanj štirinajst dni priprav, da potem zlikam tistih štirinajst srajc. Moram pa povedati tudi, da sem od takrat zamenjala že najmanj tri likalne deske, pa tudi likalnik je že vsaj tretji, veselje do likanja pa se še ni vrnilo. Tega zadnjega na paro in z vsemi takimi in

drugačnimi funkcijami mi je ob zadnjem božiču pod drevesom pustil Božiček, čeprav sem si želela nekaj povsem drugega. Ampak zdaj ne bom malenkostna, sem vesela, da je v času recesije sploh kaj pustil. Da ne bom naredila preslabega vtisa: "Božiček, vseeno hvala, lahko bi poslal še robota, ker ta naprava srajc še vedno ne zlika sama. In ob takih darilih počasi tudi jaz ne bom več verjela vate!"

Podobno je z otroki: rekla sva, da bi imela veliko družino. Še preden bi začela razmišljati o tem, da velika družina prinese tudi velike odgovornosti, da se življenje podredi otrokom, da to sploh ni več tvoje življenje, smo postali nadpovprečna slovenska družina s tremi otroki in psom. *Jebi ga. Saj zrastejo. Se tolažim.*

Po navadi vstanem, preden ostali prilezejo iz postelje, tj. okrog pol šestih zjutraj, in psičko (ki ni več majhna kepica, ampak pes v pravem pomenu besede) odpeljem na lulanje in kakanje. Ko normalni ljudje še spijo. Spomladi in poleti je to v času, ko sonce prileze izza hribov. Pozabim, da sem še pred nekaj minutami stresala jezo, medtem ko sem zaluščala toplo posteljo. Predam se krasnemu sončnemu vzhodu in jutranji žarki me božajo po obrazu. Naenkrat opazim, da psice ni več. Izginila je v bližnjo goščo in ne da se ji dopovedati, da je čas sprehoda mimo, da me čaka služba, da je pred mano naporen dan ... *Za popenit*, da me še pes ne šmirkla več. Pozimi, ko je tema še potem, ko odidem v službo, je to nočni sprehod. V svoji soseski spoznavam navade stanovalcev, ki jih pred tem nisem opazila. Soseda, za katero sem mislila, da spi tako podnevi kot ponoči, ima nočno življenje, saj je v času mojega jutranjega pohajkovanja razsvetljena cela hiša. Dejavnosti so mirne, ker je kaj drugega kot luč ne izdaja. Drugi sosedje imajo temo. So normalni. Nimajo psa. To je jasno vsakomur. Še sklepnega računa ni treba poznati.

Včasih je čez dan izpuščena in takrat komaj utegnem popravljati škodo, ker ima neizmerno željo po brskanju po zemlji in zelenici. In vse skupaj postane zares zoprno, ko misli, da so grablje namenjene igri in ne zagrinjanju zemlje. Potrpljenje me mine, zato jo zaprem v boks in jo podkupim s prigrizkom. Za hrano nekako poskrbim, če pa se mi res ne ljubi, obstajajo tudi pasji briketi, ki pa ji niso najbolj všeč. Ko me takrat postrani in milo pogleda, če kje v kakšnem žepu vendarle skrivam kaj bolj slastnega, jo pogladim po vratu: »Pa dobro, tudi jaz ne jem vsak dan *pohanih šniclov*.«

Jutranja zarja in nizke meglice so napovedovale krasen dan. Stopila sem v to jutro z meglo na obrazu, odprla boks in se odpravila na rutinski obhod. Po nekaj korakih je izginila. Ne sama, skupaj s svojim pasjim prijateljem, bližnjim sosedom. Nastopilo je obdobje, ki se ga lastnik psičke najbolj boji. Radostno obdobje parjenja. Ja, tega dne se je njen nagon prebudil, to je bilo zdaj več kot očitno. Ko sem bila že čisto na koncu z glasilkami, se je za nekaj trenutkov vrnila, nato pa hitrih korakov ušla k sosеду (ljubimcu) in je ni bilo mogoče doklicati nazaj. Ampak to je bil šele začetek. Vse skupaj je trajalo štirinajst dni. Ne eden, kar pet ali šest jih je bilo okoli boksa, podnevi in ponoči. Pa bi tudi to prenesla, če ne bi sredi noči lajali in zavijali po pasje. V teh dneh sem bila oproščena pasjih sprehodov, skrb za lulanje in kakanje je prevzel mož, in sicer se je pasjih spremljevalcev znebil tako, da jih je po pasje nagnal. A kaj, šli so le do vogala, takoj ko je odnesel pete, so bili nazaj. No, tudi to je minilo.

Kak teden po plodnih dneh nas je obiskal družinski prijatelj, veterinar, in glede na obliko seskov ugotovil, da je psica menda breja. Kljub temu da smo pazili nanjo in se ni mogla normalno oz. sproščeno pariti. Nekoliko me je pogrelo. Potem pa sem se le nasmehnila. Kdo bi se sekiral? Otroci bodo, tokrat pasji!

Črvi

Ivan Rus

Sam ne vem, kolikokrat sem nasedel akviziterjem. Vedno sem potegnil kratko. Ne znam mešetariti. V Moskvi sem bil lahek plen prekupačevalcev. Zaklel sem se, da ne bom nikoli več na lahek način spuščal iz rok denarja, a nekega dne sem zopet nasedel lepi gospe, ki je prodajala blazine za masiranje križa. Znebil sem se kar polovice mesečnih prejemkov. Po premisleku sem prišel do spoznanja, da bi si za to vsoto lahko privoščil udoben počivalnik in še deset pic povrhu. Jezil sem se nase, da sem bil v svojem ravnanju tako lahkomišeln. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja so javna občila objavila reklamo za kalifornijske črve, s katerimi menda lahko obogatiš na lahek način. Samo kupiš živalce in jih daš na gnoj. To se mi je zdelo imenitno, zato sem se nemudoma odločil, da jih kupim. Po nekaj dneh sem že imel leglo pridnih "delavcev". Zadevo sem skupaj s hlevskim gnojem namestil pod jablo. Vsak dan

sem opazoval, kako razvoj napreduje. Kup gnoja se je sesedal, dokler na koncu ni ostala le majhna kepa. Nekega dne pa se je zgodilo nekaj nezasišanege. Ko me ni bilo doma, so kure ušle iz kurnika in si same postregle z jedačo. Brskale so po kupu humusa in se pridno mastile z mojimi predragimi črviči. Ob pogledu na ta kraj nesreče me je obšel občutek, da me bo zadela kap. Zagnal sem bojni krik, da me je ženka komaj potolažila. Jezil sem se nase, da živali nisem bolje zavaroval, toda bilo je prepozno. Ne bom obogatel, moje bogastvo je šlo po kurjem krofu! Znašel sem se tam, kjer sem bil, črvov pa ne bom prodajal nikoli. Našli so me praznih žepov in se ob takih tudi posloveli. No, ves trud pa le ni bil zaman, kure so si napolnile golše in tudi to se lahko obrestuje.

V službi sem se hvalil, da imam doma leglo kalifornijskih črvov, ko pa so sodelavci izvedeli za nesrečni dogodek, so sočustvovali z mano. Eden od njih pa je dejal: "Pojdi k sosedu na gnojišče in videl boš, da si imel čisto navadne črve." Zadeva s črvi je bila navadna potegavščina preprodajalcev in naivneži smo jim nasedli. Zdaj sem zatrdno sklenil, da se ne bom dal več speljati na tanek led. Toda kako se upreti skušnjavi? Nemara se bom zopet kdaj spozabil in se bo našel kdo, ki me bo nategnil.

Obžalovanje

Irma Marija Zajc

Za marsikaj mi je žal, in sicer v smislu obojega: ali sem dejanje izvedla ali ga nisem. Ampak kolesa življenja se ne da zavrteti nazaj, zato živi vsak s svojimi obžalovanji.

V službi smo imeli "gužvo", kot vedno, ko smo se ukvarjali s kakšnim novim izdelkom. Morala sem biti prisotna pri delu, tudi v podaljšanem delovnem času, dokler ni bil izdelek končan. Mimogrede me je ogovorila sodelavka z vprašanjem, če se bom udeležila pogreba mame druge sodelavke. Nisem mogla verjet, da je ta gospa umrla, zato sem začela razmišljati, kaj naj naredim, da se lahko udeležim pogreba. V istem hipu me je poklicala nadrejena, vprašala, kako daleč smo z našim delom, in jasno in glasno zabičala, da moramo končati do sedme ure zvečer. Še vedno sem iskala rešitev za pobeg na pogreb, a sem se vdala in priznala, da na pogreb ne morem. Služba je pa le služba.

To gospo sem zelo spoštovala. Življenje ji ni prizanašalo, njeno trpljenje se je odražalo tudi na sključeni postavi in težki

hoji. Večkrat sem se peljala mimo nje, ko se je od obiska pri hčerki vračala v svoj dom. To ni bila naključna starejša ženska, to je bila mama moje sodelavke in prijateljice, s katero sva doživeli marsikaj, od dobrega in tudi slabega, seveda na delovnem mestu. S sodelavko sva se tudi neštetokrat dotaknili pogovora o mamah in ugotovili, da sva bogati, ker ju še imava, ampak že misel, da ne bo tako vse življenje, je nama priklicala solze v oči. In zdaj, ta hip, sem razmišljala, se sodelavka zelo joče, kajti mamu je imela zares rada, mene pa ne bo, da bi ji z objemom vsaj malo olajšala bolečino. Služba je pa le služba, a ne?

Sodelavki sem se kasneje opravičila, a so besede zvene le zelo prazno in plehko. Povedala mi je, da me je res pričakovala ...

Ustavila sem se na pokopališču, prižgala svečko ter gospo prosila, naj mi ne zameri, ker me ni bilo na pogreb. Občutila sem pravo olajšanje, ko sem odhajala s tega mirnega kraja. A v duši ni tako, saj bom vedno obžalovala, da sem službo postavljala na prioriteto listo ne glede na občutke v duši.

Služba je pa le služba, a ne?

Predstavitve knjige »Izkušnja dolga 800 kilometrov – Camino«

Ajda Vasle

Foto: Štefan Erjavc

Ob koncu počitnic, 27. 8. 2010, je Društvo Literarno gledališče Treska Mežica v goste povabilo zakonca Sašo Djura Jelenko in Vinka Jelenka, ki sta predstavila svojo knjigo »Izkušnja dolga 800 kilometrov – Camino«. Camino ali Pot je starodavna romarska pot k relikvijam sv. Jakoba v Santiago de Compostela na atlantski obali Španije, kamor so ljudje najbolj množično romali že v srednjem veku, v zadnji desetletjih pa obisk strmo narašča.

800 kilometrov sta zakonca prehodila v juniju 2009. Odpravila sta se po t. i.

Od leve: Vinko Jelenko, Saša Djura Jelenko, Lovro Vreš in Marijan Mauko

francoski poti (Camino frances) povprek čez Španijo. V knjigi opisujeta svoje izkušnje, ki sta jih doživela na tej glavni ulici Evrope, ter izzive, s katerimi sta se soočala. Ta težka in samotna pot človeka popelje do roba njegovih zmogljivosti, v zameno pa mu da občutek nepopisne

svobode in notranjega miru. Poleg avtorjev knjige je na predstavitvi sodeloval še Lovro Vreš, ki je literarni večer organiziral. Dogodek so podprli Občina Mežica, Kopa, d. d., Elstik, d. o. o, in Gostilna Krebs.

Zapisali so se v zgodovino Libelič

Anika Plešivčnik

Foto: Ivanka Pšeničnik, Foto Anka in Jure Ring

Libeliče so majhna vasica ob avstrijski meji. Slovijo po svojem uporju proti plebiscitu in dobrih ljudeh. Prav zaradi slednjega so turistično pomembne in postajajo vedno bolj znane. Natančno v osrčju Libelič stoji gasilski dom, ki ima na sebi napis, na katerega smo vsi ponosni. Na njem namreč z velikimi rdečimi črkami piše DRŽAVNI PRVAKI 2010.

biloro porabiti prosti čas za gasilce. Vseskozi smo verjeli vanje, ker jim je že veliko uspelo. Tri leta tekmujejo za pokal Gasilske zveze Slovenije in so kar uspešni, vendar so si želeli še več. Domačini smo jih zaradi njihove hitrosti pri sklapljanju sesalnega koša poimenovali Bliski. Kljub temu se jih je na tekmovanjih držala smola. Vedno so znali vse obrniti na šalo: "Eh, mi smo itak tako hitri, da si morate našo vajo ogledati v počasnem posnetku." Na letošnjem državnem tekmovanju pa so dokazali, da jim ni para. Zapisali so se v zgodovino Libelič in občine Dravograd. Postali so naš največji ponos. Doma so jih vaščani pričakali v solzah sreče in z odprtimi rokami, upajoč na kakšen objem. Fantje so se objeli v krogu in plesali sredi Libelič. Cele Libeliče so

Fantje, le tako naprej, ponosni smo na vas!

19. junija 2010 je namreč devetim mladim fantom uspelo osvojiti ta naslov. Na državnem gasilskem tekmovanju so v kategoriji članov A dosegli 1. mesto. Sovaščanom so v ponos in zgled, kajti za to so se zelo trudili. Pomlad, poletje, jesen in zima niso minili brez vaj in napora. Vredno je bilo stisniti moči iz sebe, vredno se je bilo prepirati med sabo in vredno je

proslavljale še pozno v noč zmago naših "bliskov". Še dolgo se bo govorilo o tem in še dolgo se bo proslavljalo ... Drugo leto praznuje PGD Libeliče 120. obletnico in zagotovo bodo fantje v osrčju pozornosti.

Praznovala sta 140 let

Nevenka Knez

"Hitro je minilo teh 70 let, pa se mi zdi, da sta šele prijokali na svet," pravi mama Frančiška Kotnik, ko se v krogu najdražjih, sorodnikov in prijateljev veseli okroglih jubilejev svojih dvojčic Mojce Šisernik in Slavke Luter. Tako oče Feliks kot mama Frančiška sta bila presenečena, ko sta 8. julija 1940 v zibel položila ne le eno, pač pa kar dve ljubki deklici.

"Včasih namreč ni bilo ultrazvokov, s pomočjo katerih bi lahko napovedali rojstvo dvojčic," se spominja mama Frančiška, ki je letos dopolnila 93 let. Takrat še sanjati niso smeli o moderni otroški opremi in oblačilih, ki bi v tistem času še kako prav prišla. Polanarjeva mama se spominja, da so ji ob rojstvu dvojčic podarili dve novi plenici, vsa ostala oblačilca pa je naredila kar sama iz svojih srajc in jih prala na roke, česar si danes sodobne mamice ne moremo predstavljati. Pot, ki sta jo Mojca in Slavka prehodili, je od obeh terjala veliko marljivosti, odrekanja in skromnosti, saj sta na majhni kmetiji pri Polanarju na Selah odraščali skupaj s še tremi brati in sestro. Že od rosnih let sta bili vajeni trdno poprijeti za vsako delo. V kolikor nista pomagali doma, pa sta hodili v taverh k večjim kmetom in si tako služili kruh. Tako sta skupaj odraščali, se vsaka po svoje zaljubili in se stari 21 let na isti dan tudi poročili. Po poroki pa sta zaživeli vsaka zase in začeli pisati vsaka svojo življenjsko zgodbo.

Mojca si je skupaj z možem Francem ustvarila dom na Šancah in se zaposlila v Železarni Ravne. Rodili sta se jima hčerki Marina in Darja. Njena vidna vez z rodnim krajem je vikend hišica na Selah, kamor sta se z možem po upokojitvi vse pogosteje vračala. Tako je tudi po izgubi moža njeno življenje ostalo razpeto med Selami in Šancah, kjer se po svojih močeh trudi pomagati obema hčerkama. Za kratek čas se rada odpravi na sproščen klepet s prijatelji in sorodniki, še posebej dragoceni pa so zanje trenutki, ki jih deli skupaj s svojo pravnujinko Tijo. Slavki in Mirku so se na Dularjevi domačiji rodili štirje otroci, hčerki Frančiška in Andreja ter sinova Miran in Branko, ki so ji zaradi obilice težkega dela na kmetiji vedno znova vlivali novih moči in volje. Še mlada se je morala spopasti z zelo težko boleznijo, ki jo je za dolgo priklenila na bolniško posteljo in jo ločila od takrat še majhnih otrok. Danes jo obe hčerki, ki sta

si ustvarili svoji družini, pogosto razveseljujeta skupaj z vnuki. Sama pa še vedno enakopravno s svojima sinovoma, ki sta ostala na kmetiji, poprime za vsako delo. Obe sestri verjameta, da delo krepí telo in duha, zato mu bosta ostali zvesti, dokler bo le mogoče. Kot taki ju sorodniki in znanci radi sprejemamo v svoje domove, kjer se skozi pogovor zrcalijo številni lepi, včasih pa tudi žalostni spomini, ki polnijo njuno knjigo življenja in včasih na lice prikličejo kakšno solzo ganjenosti in sreče. Naj jima zdravje še dolgo služi!

Dvojčici Slavka in Mojca skupaj s svojo mamo pri Gostenčniku na Selah

Skupaj že 50 let

Urška Zdovec

Pri Hrvatu v Kotljah je bilo 14. julija letos nadvse veselo in slovesno, saj sta Veronika in Franc Herman praznovala 50. obletnico skupnega življenja. Slavje je bilo v domači hiši v krogu njunih otrok, njihovih družin, bližnjih sorodnikov in dobrih prijateljev, bilo pa je tudi odlična priložnost, da sta slavljena v prisotnosti vseh zbranih in hotuljskega duhovnika Marjana Plohla ponovno potrdila svoj zakon in si obljubila večno zvestobo.

Že nekaj let je od tega, ko sta posestvo izročila najstarejšemu sinu Franciju, ki ob pomoči žene Ivanke in sina Damijana skrbi za kmetijo ter se trudi, da je pri Hrvatu vedno vsega dovolj in da je hiša enako gostoljubna, kot je bila v času, ko sta gospodarila še Veronika in Franc. Zlatoporočenca živita v domači hiši skupaj s sinovo in vnukovo družino, veselita pa se obiskov ostalih treh sinov in njihovih družin, ki imajo v neposredni bližini vsak svojo hišo. Srečna sta, kadar ju obišejo vnuki ali kateri od štirih pravnukov. Če ne bi bilo Frančeve bolezni, ki ju je priklenila na dom, bi lahko bila še srečnejša, tako pa Veronika z vso ljubeznijo izpolnjuje obljubo, ki jo je dala Francu pred oltarjem, in skrbi zanj v dobrem in slabem. Mnogokrat se spominjata časov, ko je Veronika še kot dekle prišla z Gornjega Razborja h kmetu Janetu, da bi v družini brata Franca Plešivčnika pazila otroke, nanoslo pa je

tako, da se je že leta 1960 preselila k Hrvatu kot mlada žena in mamica. Poroki je sledilo 50 skupnih let, ki so bila polna skrbi za družino, dom, zemljo ...

Seveda pa je bilo to tudi 50 let zadovoljstva, ljubezni in sreče. Še danes, ko sta že v letih, slišita klice polj, njiv in travnikov, ki ju vabijo na delo, onadva pa se po njih tu in tam le še sprehodita.

Naj bo njunih sprehodov še veliko in naj jima bo dano skupaj preživeti še mnogo let.

Veronika in Franc Herman

Herman in Veronika med svojimi

Konstruktivska plošča LSB - material, boljši od OSB

Andrej Lah, univ. dipl. inž. les.

Rezultat uspešnega razvojnega dela v Lesni TIP, d. d., je konstruktivska plošča LSB. Gre na novost na področju lesarstva in gradbeništva, ki so jo v Lesni TIP razvili z namenom stopiti ob bok proizvajalcem OSB plošč.

LSB plošča je zaradi svojih mehanskih in fizikalnih lastnosti boljša alternativa OSB/3 plošči. Plošče so razreda E1 ter uporabne:

- kot talne obloge v novogradnjah, predvsem za podlago raznim finalnim oblogam;
- pri sanaciji starih podov v vseh mogočih izvedbah; kot predelne stene v vlažnih prostorih;
- za nosilne elemente strešnih konstrukcij;
- za oblaganje ostrejši z ustrezno kombinacijo izolacijskega materiala; kot vse vrste stenskih in stropnih oblog v prostorih s povečano relativno zračno vlago;
- za talne in stenske obloge bivalnih kontejnerjev;

Individualna hiša (izvajalec RT Biro Resman)

- v ladjedelništvu kot element notranje opreme plovil; za individualne betonske opaže ...

Dimenzije plošč so 2500 x 1250 in 2500 x 625 mm, ki so najpogosteje uporabljeni formati v gradbeništvu. Plošče so na voljo s peresom in utorom ali brez. Plošča je zelo kompaktna, izdelana iz velikih delcev lesa, zlepljenih s specialnim MUF lepilom. Ta kombinacija ji daje zelo dobre mehanske in fizikalne lastnosti, predvsem jo odlikuje dobra upogibna trdnost v vseh smereh.

V času, ko se vse bolj zavedamo globalnih

ekoloških izzivov, je pomembno, da se tudi na področju gradbeništva vrnemo k naravi in uporabljamo materiale iz lesa, ki v dom prinašajo toplino in novo kvaliteto bivanja.

Od panja do furnirja za učinkovito rabo lesa

Demonstracija smiselnega zaporedja izrabe slovenskega naravnega bogastva - lesa

Danilo Ranc, univ. dipl. inž. les.

Na prireditvi "Od panja do furnirja", ki se je odvijala v soboto, 4. 9. 2010, na Turistični kmetiji Breznik na Selah se je predstavila tudi Lesna Tovarna ivernih plošč Otiški Vrh. V svoji predstavitvi je pokazala možnosti izrabe lesne biomase, ki nastaja tekom lesnopredelovalne verige.

Lesna Tovarna ivernih plošč Otiški Vrh si že leta prizadeva za učinkovito rabo in povečanje strateškega pomena lesa v slovenskem gospodarstvu. Zavzema se tudi za višjo tehnološko predelavo lesa, vertikalno povezovanje lesnopredelovalne industrije in predelavo lesa v izdelke z visoko dodano vrednostjo po vzoru dobrih praks v EU. Zavzema se tudi za določitev kriterijev, ki bi stimulirali predelavo lesa v izdelke z visoko dodano vrednostjo, v energetske namene pa bi se moral uporabljati zgolj industrijsko neuporaben

Obiskovalci so z zanimanjem spremljali predstavitev

les (skorja, lubje, veje, zeleni sekanci itd.).

Favoriziranje in subvencioniranje držav rabe lesa v energetske namene ne le v Sloveniji, temveč v celotni Evropi je privedlo od izrednega pomanjkanja lesa

Stojnica Lesne TIP na prireditvenem prostoru

za industrijsko predelavo, drastičnega povečanja izvoza in nesorazmerne rasti cen lesa na trgu. Ti trendi so prisotni v celotni Evropi, kar je povzročilo buren odziv združenj nemške lesnopredelovalne industrije. Številne študije in izračuni nacionalnih in mednarodnih organizacij napovedujejo primanjkljaj 20 do 40 milijonov m³ lesa v Nemčiji in 430 milijonov m³ za Evropo v letu 2020. V državah EU-27 deluje preko 300.000 podjetij na področju lesne industrije in zagotavlja skoraj 3.000.000 delovnih mest ter ustvarja letni promet preko 270 milijard EUR. Samo v Nemčiji več kot 500.000 ljudi zaposluje lesna industrija.

Tokratna prireditev je pokazala možnost sodelovanja lastnikov gozdov, gozdarjev in lesarjev pri promociji smotrne rabe lesa od panja do končnih izdelkov ter s tem do dviga dodane vrednosti lesu. Kot tretja najbolj gozdnata država v EU moramo skupaj preprečiti, da postanemo največja kurilnica lesa v Evropi in rudnik za eksploatacijo lesne surovine.

Humor

Zlatko Škrubej

Verjetno tisti

Trgovski potnik v neki vasici zagleda pogrebni sprevod. Vpraša domačina: Kdo je umrl?

- Pojma nimam. A mislim, da tisti, ki je v krsti.

Nihče ni pravi

Prijatelju Karlu se pohvali prijatelj: Moj dedek je bil najpogumnejši mož na svetu.

- Zakaj?
- Vstopil je v kletko, polno levov.
- Neverjetno! In kako mu je uspelo priti ven?
- Kdo pravi, da je prišel ven?

Sreča v nesreči

Pijančka popivata v gostilni, pa reče eden: Ali morda veš, kaj je sreča v nesreči?

- Kaj?
- Ko ti žena reče, da imaš največjega v soseski.

Zelo hudo

Ivan zaupa prijatelju: Moja žena je pobegnila z mojim najboljšim prijateljem.

- To mora biti pa hudo.
- Ja, ne morem ti povedati, kako ga pogrešam.

Še dobro

Učiteljica priteče do klopi, kjer je sedel nagajivi Klemen: Klemen, naložila ti bom kazen, ki si jo boš zapomnil!

- Še dobro, ker tistega, kar nas učite, si ne zapomnim prav nič.

Ob enem

Učitelj kritizira Mihca: Včasih se mi zdi, da prihajaš v šolo samo zato, da bi uganjal norčije!

- Niti ne, ampak ko sem že ravno tu ...

Nepotrebno

Nogometni trener se dere na vratarja: Zakaj nisi ustavil tiste žoge?

- Pa saj jo je mreža ...

Brez skrbi

Pacientka v ordinaciji potoži zdravniku: Gospod zdravnik, zaradi teh svojih velikih prsi imam same težave.

- Brez skrbi, bom stvar takoj vzel v svoje roke.

Balerine

Tone vpraša prijatelja: Zakaj balerine plešejo po prstih?

- Hm, smešno vprašanje. Zakaj?
- Zato da ne zbudijo občinstva.

V civilu

Lojze vpraša prijatelja, ki je kupil psa: Kakšen pes je pa to?

- Policijski.
- Čudno, nič policijskega ni videti.
- Logično, če je v civilu.

Problem

Mož bere časopis in reče ženi: Pri nas v javnih službah je očitno preveč zaposlenih. Polovica jih nič ne dela. Ampak to še ni tako velik problem. Problem je nekje drugje.

- Kje? Zanima ženo.
- Problem je v tem, da nihče ne ve, katera polovica ne dela.

Današnji čas

Dva upokojenca se pogovarjata, pa vpraša eden: Se še spomniš tiste znane pesmice, ki sva jo pela še v osnovni šoli?

- Katero misliš?
- Lepo je v naši domovini biti mlad.
- O, se. Pa veš, kako bi jo danes zapela?
- Kako?
- Grdo je v naši domovini biti star!

Pravi strokovnjaki

Prijatelja se pogovarjata o politikih, pa reče eden: Nekateri naši politiki so pravi strokovnjaki.

- Strokovnjaki? Zakaj?
- Ker si znajo politično kariero sezidati iz afer.

Večer ob Treski z Benjaminom Gracerjem

Ajda Vasle

Foto: Stefan Erjavc

30. julija 2010 je v Mežici na literarnem večeru Literarnega gledališča Treska Mežica gostoval pesnik, pisatelj, aforist, pedagog in haiku navdušenec Benjamin Gracer iz Kranjske Gore. Pogovor z zgovornim literatom je spretno vodil Peter Peruzzi, z glasbo je razveseljevala mlada Mežičanka Sara Vuk, odlomke

iz Gracerjevih literarnih del pa sva brali Marjeta Zvonar Hohnjec in Ajda Vasle.

Benjamin Gracer je upokojeni učitelj, ki je poprej štirideset let poučeval razredni pouk v OŠ Josipa Vandota v Kranjski Gori. Sodi med pionirje učnega projektne del v osnovni šoli. Vso poklicno kariero je tudi vodil jezikovne krožke, pri katerih je nastalo štirideset zbirk otroških literarnih del, v glavnem haikujev. Gracer piše in objavlja poezijo, prozo in aforizme, ukvarja pa se tudi s prevajanjem. Izdal je že devetnajst pesniških zbirk, njegove kratke zgodbe in aforizmi pa so bili objavljeni v raznih časopisih in revijah. Za delo na področju kulture so ga someščani odlikovali z zlatim grbom Občine Kranjska Gora.

Od leve: Peter Peruzzi, Marjeta Zvonar Hohnjec, Benjamin Gracer, Ajda Vasle in Sara Vuk

Sporočilo

Benjamin Gracer

*Če samo solza,
drobna solza resnice
ostane za mano:
naj jo razlije veter,
izpere dež,
izsuši sonce ...
Da je ne ubesedijo kdaj
lažniva usta.*

Likovna kolonija Galerije Repnik

Martina Cigler

19. avgusta se je na Pernicah v lepi planinski okolici odvijala 2. mednarodna likovna kolonija Galerije Repnik, katere ustanovitelja sta slikarja samouka oče Anton in sin Janez Repnik.

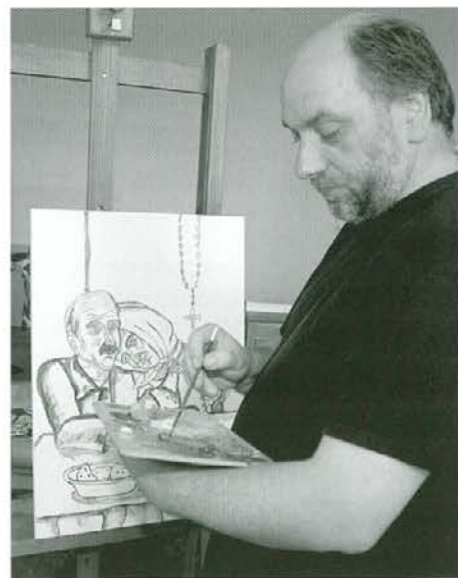
Kolonija je bila zares mednarodno obarvana, saj je bil eden od slikarjev iz Rusije in ena slikarka iz Bolivije, ki pa je po rodu Slovenka. Štela je deset članov, in sicer so se je udeležili: Jurij Kravcov, Vesna Čadež, Zoran Ogrinc, Leon Pišek, Goran Horvat, Ejti Štih, Branko, Anton, Janez in Sonja Repnik. S prijazno dobrodošlico jih je sprejel župan občine Muta.

Kolonija je trajala do 22. avgusta. Udeleženci so si, kolikor jim je čas dopuščal, ogledali tudi Koroško. Pluli so s splavom po Dravi, ogledali so si kovaško-gasilski muzej na Muti, imeli pa so tudi piknik na Sv. Primožu nad Muto, kjer jih je zabaval naš priznani kantavtor Milan Kamnik.

Anton Repnik

Vsa dela, ki so nastala v idiličnem okolju, bodo na ogled v galeriji Repnik, kjer bo v kratkem tudi razstava. Janez Repnik je povedal, kako je on doživel vse skupaj: "Bilo je prijetno druženje, stkala so se prijateljstva in nasploh menim, da se s takšnimi kolonijami, ki so že vsa leta moja želja, slikarji notranje obogatijo in si

Janez Repnik

spočijejo dušo." Ker pa so takšne kolonije tudi finančni zalogaj, se gospod Janez Repnik iskreno zahvaljuje županu občine Muta in ostalim sponzorjem, ki so pomagali, da se je slikarjeva dolgoletna želja uresničila. Upa, da bo tako tudi v prihodnje.

Menedžerka in morje

Milena J. Cigler

Foto: Peter Gorenšek

Po napornem popoldnevu v moji rojstni vasi, kamor smo peljale kozjega mladička in kjer smo pri vsaki od štirih sestričen morale poskusiti njihove specialitete, nazadnje ocvrte hrenovke pri Gitici, in sva si z Martino morali sposoditi kopalke zaradi povečanega obsega pasu, smo se potem navsezgodaj, ob devetih, odpravile na vlak v Ljubljano.

Na peronu so prijetne klopce in tam smo jedle čips, brale pogrošno literaturo in premišljemale, kam je Sandra privezala kozo, glede na to, da se je prejšnji dan s sosedovo pomerila v trdoti glave in je imela naša bolj trdo. Poklicala naju je okoli

poldneva, ko smo me že skoraj vohale morje in vlekle prtljago iz kupeja:

"Poslušaj, Milena, kaj pa tvoja koza v glavnem je?"

"Zelje ima zelo rada, sicer pa vse po vrsti."

"Aha, sem si mislila! Ušla nam je in na župnikovem vrtu pojedla vse zelje!"

"Joj, kaj pa je rekel?"

"Nič, katehetinja jo je privezala za cerkveni zid in tam zdaj 'pleje' plevel."

"V redu, glavno, da ne bo lačna!"

"Zdaj je pa župnik pogruntal, da bi jo otrokom lahko predstavil med oratorijem, tako da so prosili, naj bo še tam."

"V redu, mi skačemo z vlaka, pokliči me kasneje!" sem ji še utegnila reči in vrgla dol še zadnjo od sedmih potovalk.

"Kako dolgo pa boste tukaj?" nas je vprašal neki gospod Spasoje, ki se je z nami peljal v Koper.

"Štiri do pet dni," sva odvrnili in potem je poklical svojega sina z ogromnim avtom in prtljažnikom. Zbasali smo vso prtljago vanj in dostavil nas je do dijaškega doma.

Komaj smo se dobro razgledale po sobi, že je klicala menedžerka Mateja: "Milena, Liska se tako dere za mladičem, da niti je ne in je vsa hrana še v jaslih."

"Naženi jo na pašnik," rečem in se zbašem v kopalke moje tete, Martina v

kopalke moje sestrične, mala Dunja pa je v kopalkah šla prejšnji večer že v posteljo.

Poženemo se proti kopališču, kot bi nam pod nogami kurili, in se vržemo v toplo hladne valove. Čudovito!

Fantastično! Vsaj tu ni telefona in koz! Plavam kot ribica.

Toda veselje in uživanje sta kratkega veka. Z obale kliče Martina:

"Telefoooooooooo! Mateeeeeeeja."

S težavo se spravim ven po kamnih, vse je majavo, in ko pridem do obale, mi ga že prinese nasproti.

"Milena, jaz moram Lisko peljati k mladiču, kje je ta tvoja vas? Od žalosti hira in težko diha."

Kaj hočem, vdam se v usodo. Razložim ji. Imam občutek, da bodo koze z menedžerko vred prišle za menoj do morja.

Hočem nazaj v vodo, a vnučka Dunja me vleče, da bi šli loviti ribe. V potovalki je pribor. Le vab nimava. Prvi dan mine, ko iščeva trgovino z ribiškimi pripomočki in priborom. Petkrat greva mimo, nakar jo zagledava. Kupiva žive črve. Eh, to je naporna dejavnost, stojiš in čakaš. Riba je prebrisana, požre črva in hajdi gremo drugam! Popoldne je gost v restavraciji na obali Artur Štern. Oponaša lipicanca. In otroci uživajo. Dunja ve preprosto vse o Arturju in ostala otročad tudi. Le jaz vem bolj malo.

Zvečer, preden zaspimo, kliče Mateja:

"Kozo sem oddala in Gitica mi je podarila slamnat klobuk. Pri njej sem poskusila ocvrte hrenovke in vino iz Bele krajine. Krasno je! Čao!"

Čez pet minut kliče Sandra: "Kozo mammo smo tudi peljali v župnišče, ker je tam mladič. Sedaj ju pase katehetinja Andreja in je zelo navdušena nad njima. Otroci kar tekmujejo, kdo ju bo držal za povodec."

"Adijo, se slišimo jutri, jaz že spim!"

In tako naprej in tako dalje, saj si lahko mislite! S čudovitega morja sem se pripeljala v svojo rojstno vas brez denarja, zato sem gospodu župniku prodala obe kozi, pod pogojem, da bosta umrli naravne smrti, in sem tako lahko napolnila rezervoar za bencin, da sem prišla domov.

Doma me je pod televizijo čakal kuža Taro, ker je Tina ugotovila, da ima preveliko domotožje in ga je pripeljala nazaj. Oziroma ni ga pripeljala, ampak ji je ušel in po čudežu prišel na svoj prostor pod televizijo. Kozu sta se pri njej v pašniku tako dobro počutili, da nista hoteli več domov. Tako sedaj razmišljam, katero žival naj si nabavim, da bom brez pustolovščin. Ampak te so mi vseh ...

Rajko Pečovnik

Janez Švab

Bili so neki drugi časi. Prijaznejši do ljudi, do sodelavcev in ker smo delali v gozdu, tudi do gozda. Gozdovi so bili splošna javna dobrina in ljudje, ki so delali v gozdu, so se z njim identificirali, bil je njihov gozd. Še posebej je to veljalo v tradicionalno gozdarskih okoljih, kar Koroška gotovo je.

Gozdno gospodarstvo je bilo razdeljeno na gozdne obrate in ti na revirje. Vse skupaj je bilo zasnovano tako, da se je že za področje revirja dalo izračunati njegovo ekonomsko trdnost. Glede na to so vsaj na področju državnih gozdov nastajali revirji z zadostnim številom ljudi, da so opravili vsa planirana dela, in v takšnem revirju so se zaposleni počutili kot na kakšnem velikem posestvu. Na področju gozdne uprave Črna je bilo deset revirjev in v tistem času nas je bilo tam zaposlenih okrog 150 delavcev.

Eden od revirjev je bil tudi revir Javorje, ki je imel v različnih časih različna imena. Za ta revir je bilo značilno, da so v njem delali fantje in moške iz Javorja, skratka sami domačini, ki pa so imeli sicer še obveznosti na domači kmetiji ali *freti*.

V ta revir sem prišel za revirnega vodjo v letu 1979 kot neizkušen enaindvajsetletni fant. Moram reči, da smo se z domačini kaj kmalu spoprijateljili. Seveda brez začetnih zapletov tudi tu ni šlo. Prišel sem kot zamenjava za dobrega gozdarja in tovariša, ne le to, tudi žal že dolgo časa rajnega prijatelja Evalda Sušla. V revirju je ostal izkušeni delovodja, pravi pomočnik, Franc Lampret. Dva človeka, katerih imeni še danes izgovarjam z velikim spoštovanjem.

Naj se vrnem k začetnim zapletom. Omenil sem, da je vsak od teh fantov imel še obveznosti na domači kmetiji. Mlad nadebudnež, kot sem bil, sem v začetku težko razumel fante, ki so sicer šli v gozd že ob svitu, doma pa so si želeli biti že kakšno uro pred uradnim koncem *ših*. Seveda si je bilo potrebno vsaj za silo odpočiti in še doma narediti drugi *ših*.

Kaj kmalu pa sem ob doseženih rezultatih in s primerjavo z drugimi delavci spoznal vrednost njihovega dela. Postal sem njihov zagovornik

in nič me ni motilo, da so ob času košnje, domače sečnje ali kakšnega drugega dela motorne žage utihnile že ob dvanajstih.

Pri težkem gozdnem delu, še posebej pri dolgih, včasih kar kilometrskih ročnih spravilih so potrebni sloga, prijateljstvo, takojšnja pripravljenost ponuditi pomoč in še kakšna dobra lastnost ljudi, ki delajo v skupini. Saj razumete, da slabo okleščen hloed ne zdrsné niti po veliki strmini, da še tako močan človek ne more sam potegniti šestdeset, sedemdeset centimetrov debelega hloada; ti fantje so bili složni. Znali so prikriti slab dan sodelavca, znali so predčasno oditi iz gozda, vendar držali so skupaj. Saj poznate slogan treh mušketirjev: Vsi za enega, eden za vse!

V vseh petnajstih letih skupnega dela smo imeli v tem revirju holcarske likofe. Z delom izven delovnega časa so prislužili denar za gavdo ob koncu leta in te gavde so bile res prave. Časi so se spreminjali in fantje so počasi pridobivali delovna leta in nekje pri starosti petdeset let so se pričeli upokojevati.

V vseh teh letih dela niso imeli resnih poškodb. Vsi so se po nezgodah vračali na delo. Po upokojitvi pa so se začele težave. Človek le težko verjame, kajti navsezadnje so vsi živeli dokaj solidno in ob dobri telesni kondiciji. Počasi so začeli odhajati. Cestar Alojz Čofati, ki mu niti nedelja niti praznik nista bila toliko sveta, da ne bi šel uredit še kakšnega dražnika ali kanala pred napovedano nevihto, zagnani gojitveni delavec Vrtičev Jože, dosti premlada sekača Kristl in Stane Čofati, gojitelj z velikim občutkom za gozd, ki se nam je pridružil v Orožiji Avgust Camlek, nesrečen, premlad in tragičen Jože Štifter in zdaj premlad Pečovnikov Rajko.

Bili smo sodelavci in prijatelji.

Na slovesih od teh fantov mi je bilo vedno težko in če nisem bil govornik, sem si našel nek rob, neko intimno obrobje, da sem si obrisal solze. Zadnji, tragično umrli Rajko, je bil fant iz prijateljske klape. Izhajal je iz številne, prave holcarske družine. Štirje Juvanovi fantje so bili močni in povrh tega so imeli prirojen občutek za delo v gozdu. Delali so z nekakšno lahkoto; eden od bratov je vihnel težko motorno žago vsó delovno pot celo le z dvema prstoma ene roke. Rajko je bil nekako nepogrešljiv, pravi prijatelj. Nikoli glasen, pa čeprav bi mu postava to dovoljevala, pač pa dokaj redkobeseden in vedno pripravljen pomagati.

Ne vem, kdo ga bo najbolj pogrešal: Juvanovi, kmetje iz Javorja, preostali bivši sodelavci, mladi pri Juvanu, ki so izgubili svojega strica in zaščitnika, ljudje, ki so poznali prijaznega Rajka, ki je bil voljan z vsakim spregovoriti besedo ali dve?

Rajko, vem, da te bomo prijatelji iz revirja pogrešali in spominjali se te bomo še dolga leta.

Nisem imel namena napisati klasičnega nekrologa, pač pa sem hotel napisati nekaj besed o prijetnem kolektivu, ki je izgubil enega od svojih. Navsezadnje, za kraj tega zapisa sem si izbral središče tedanjega revirja Polovec in ni me sram priznati, da so mi papir, na katerega sem pisal, pošteno zmočile solze spomina na Rajka in na vse tiste prijatelje, ki se jim je v teh dneh pridružil.

Žal so zakoni narave takšni, da kolesa življenja ni moč zavrteti nazaj. Naslednji zavrtljaj bi lahko bil prijaznejši in iz njega ne bi padali mladi prijatelji.

Anton Hosner

1928–2009

Mirno in spokojno si zaspal,
v večni sen od nas odpotoval.
Naj bo srečno tvoje potovanje
in pogosto vračaj nam se v sanje.

Pred letom dni so se na kmetiji Ulbnik nad Pamečami zavili v črno žalost. Za vedno jih je zapustil eden od stebrov kmetije, Anton Hosner. Daleč naokoli je bil znan kot priden in garaški človek, ki je s svojim delom vedno pričel zgodaj zjutraj in ga končal pozno zvečer. V takem duhu je vzgajal tudi svoje potomce, za kar so mu še danes hvaležni. Bil je ljubeči mož, skrben oče, dedi in pradedi. Hvala vsem, ki postojite ob njegovem grobu, prižgete svečko in se ga spomnite v svojih molitvah.

Žalujoči: žena Marica, hčerki Dragica in Mirica z družinama, sinovi Rajko, Milan in Danilo z družinami ter ostalo sorodstvo

V SPOMIN

Miran Lorber

1956–2008

Že dve leti je minilo,
odkar srce tvoje več ne bije.

Ko tvoje si zaželim bližine,
grem tja, v ta mirni kraj tišine.
Tam srce moje se tiho zjoče,
saj verjeti noče,
da te več z mano ni.

Kako je hiša strašno prazna,
odkar tebe v njej več ni,
prej bila je tako prijazna,
zdaj otožna, tuja se mi zdi.

Nešteto sveč je že dogorelo,
veliko rož je ovenelo,
solza kane mi iz očesa,
pred menoj je tvoj obraz,
odšel si tiho, brez slovesa,
mirno spiš in čakaš me.

Življenje moje se je spremenilo,
a srce nikoli te ne bo pozabilo.

Hvala vsem, ki skupaj z mano negujete
njegov spomin in mu prižigate sveče.

Žalujoča žena Silvestra

V SPOMIN

Letos minevajo tri leta, odkar si nas
zapustil, naš predragi mož, oče in dedek

Franc Grilc Vohnet

1942–2007

V naših srcih si zapisan,
čas nikoli ne bo izbrisan.
Močno te pogrešamo vsi,
ki skupaj s tabo smo bili.
Čeprav sedaj spokojno spiš,
v naših srcih še naprej živiš

Vse življenje si garal,
za dom in svoje bližnje vse si dal.
Sledi ostale so povsod,
od znanja in dela tvojih pridnih rok.

Hvala vsem, ki se ga z lepo mislijo spominjate.

Neizmerno te pogrešamo: žena Marija,
hčerke Danica, Zdenka, Tanja ter sinovi
Franc, Janez in Srečko z družinami

Ani Mozgan v slovo

16. junija 2010 smo se Hotuljci v velikem številu zbrali na pokopališču pri sveti Marjeti, kjer smo se poslovili od naše krajanke Ane Mozgan. Zahvalili smo se ji za vse lepo in dobro ter ji izkazali zadnjo čast in svoje globoko spoštovanje.

Ana Mozgan se je rodila 9. julija 1921. leta v Bistrici v Avstriji in tam med brati in sestrami preživela svoje otroštvo in mladost. Bila je delavna in odgovorna dekle. Še med vojno se je zaljubila v partizana Janeza Mozgana, po vojni pa je kot mlada žena prišla v Slovenijo oz. takratno Jugoslavijo ter se sprijela z življenjem. Hotuljka je postala pred petdesetimi leti. Z možem in otroki je živela najprej pri Potočniku (hiša je stala nad dovozom v Veselo ulico), nato na Rimskem vrelcu, zadnjih trideset let pa v novozgrajenem domu v naselju, ki mu Hotuljci pravimo Vesela ulica. Krajanji in krajanke smo jo imeli radi, cenili in spoštovali smo jo, saj je bila delavna, skromna, prijazna in gostoljubna. Velikokrat je rekla: "Bilo je lepo, a tudi težko, a z dobro voljo in s pridnimi rokami se je vse preživelo." Toda ljudem s pridnimi rokami in dobro voljo, in takšna je bila Ana, se ne kopiči materialno, temveč le duhovno bogastvo. Ančka je bila živa knjiga spominov in nasvetov, ki pa so se v njeno knjigo življenja uvrstili, ker jih je vse preizkusila na sebi, na svoji koži.

Po dolgem in počez je prehodila skoraj vse strmine in grape koroških gozdov, ko je njen Anej odkazoval in meril kmetom les, ona pa ga je potrpežljivo spremljala in delala zapiske. Razen svojih najbližjih je božala in negovala tudi druge otroke, ko je pazila nanje, da so bili starši brez skrbi v službah. Znala pa je biti tudi glasna in odločna, a le tedaj, ko se je borila za pravične stvari in ko je šlo za dobre in poštene odnose med ljudmi.

Skromno je bilo življenje Ane Mozgan in prav zato je razumela stisko ljudi. Petdeset let je bila članica in tudi funkcionarka Rdečega križa Kotlje. Zadnja leta, ko so ji že pešale moči, je še vedno spremljala naše delo in nas usmerjala na pot strpnosti, pomoči in medsebojnega razumevanja.

Bila je žena lovca in ko je bil njen Janez odpremnik divjadi, je zaznala vsak sumljiv vonj in takoj zahtevala, da se komad temeljito očisti. Znala je odrezati tudi trofejo.

Sponosom je Ana negovala tradicijo NOB, zato je bila najprej skupaj z možem, po njegovi smrti pa še sama dolgoletna članica zveze borecev Kotlje.

Ano smo lepo urejeno redno srečevali na poti k svetim mašam, kjer se je rada zatekla v svoj svet in poskusila pozabiti na morebitne težave. Zelo pa se je veselila srečanj z drugimi farani, ker se je med njimi prijetno počutila.

Ančka je precej let oskrbovala svojega očeta in vzorno skrbela za svojega moža, s katerim jima je ob eni plači in njenem priložnostnem zaslužku uspelo vzgojiti vse štiri otroke tako, da so poštini in spoštovani ljudje. Kadar so se zbrali doma, so bili Evropa v malem, saj so bili povezani z Avstrijo, Švico, Bosno in Španijo. Družina se je še razširila in tako je bila Ana Mozgan šestkrat babica in dvakrat prababica.

12. junija je odšla in zaman bomo v trenutkih nemoči trkali na njena vrata. Vrt, ki ga je tako rada obdelovala, je takrat že vračal njen trud, rože na okenskih policah so bahavo razkazovale svoje cvetove, ona pa je odšla. Odslej bo mirno počivala ob svojem očetu in možu, kamor smo jo položili.

**Ko zaželeli bomo si bližine,
odšli bomo v ta mirni kraj tišine,
h grobu tiho bomo pristopili,
z vami v mislih se pogovorili.**

Če bi Ančka mogla, bi se za ljubezen toplo zahvalila vsem svojim otrokom z družinami, sinu Branku, snahi Nadi, vnučinki Mateji in njeni družini pa še za vso pomoč v času bolezni. Zahvalila bi se tudi sestram Internega oddelka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec in dr. Cirili Pušnik ter osebni zdravnici dr. Danici Praper Djordjevič za zdravljenje in pomoč v najtežjih trenutkih.

Urška Zdovc

Roman Praprotnik

1969-2010

Težko se je sprijazniti z resnico, da se moraš za vedno posloviti od človeka, ki je bil šele na pol poti svojega življenja, ki je delil ljubezen, nudil prijetnosti in izražal prijaznost.

9. januarja 1969 se je v slovenjegraški bolnišnici rodil kot prvi sin mami Erni in očetu Mihui. Razigrano otroštvo je preživljal doma pri Rihterju skupaj z mlajšim bratom Damjanom. Skupaj s staro mamo je rad pasel

krave, v vročih poletnih dneh pa se je z bratrancem Bojanom in bratom Damjanom kopal v Velunji ter lovil ribe. Preizkusil se je v vožnji s prvim kolesom in kmalu tudi z motorjem, s katerim je imel kasneje hudo prometno nesrečo. A tistih nekaj brezskrbnih otroških let je hitro minilo, saj je bilo treba v šolo, in to kar peš na Razbor. Takrat so njegova velika ljubezen postale knjige.

Tudi osnovnošolska leta so hitro minila in odločiti se je bilo treba, kam naprej. A za Romana to ni bila težava, saj se je že kot mlad fantič rad vrtel po domači gostilni, zato se je odločil za gostinsko šolo v Celju, na kateri je veljal za odličnega dijaka.

Že je bilo treba v službo. Kot pridnemu, prijaznemu in poštenemu človeku mu le-te ni bilo težko najti. Kmalu pa ga je pot popeljala čez mejo v Frankfurt, kjer je krajši čas kuhar v hotelski kuhinji. Zamikala pa so ga tudi širna morja sveta, zato je kot glavni kuhar na ladji plul dve leti in pol. A ker je doma najlepše, se je vrnil in zaposlil v pekarni Ročnik, kjer je delal 14 let. Roman je bil človek, na katerega si se lahko zanesel, zato so starši pred nekaj meseci nanj prepisali gostilno v upanju, da bo ohranjal staro tradicijo.

Z velikim veseljem je bil ljubeč boter svojim petim krščencem, bratovim otrokom, ki bodo svojega botrčka neizmerno pogrešali. Pogrešali pa ga bomo tudi vsi, ki smo ga poznali in imeli radi.

ZAHVALA

Ob boleči in mnogo prerani izgubi našega sina in brata Romana Praprotnika se najlepše zahvaljujemo vsem, ki ste nam ob teh težkih trenutkih stali ob strani, nam pomagali, izrekli sožalje, prinašali sveče in cvetje, darovali za svete maše ter ga spremili na zadnji poti.

Hvala sosedom, sodelavcem kolektiva Presta, pogrebni službi Usar in gospodu župniku Leopoldu Koratu za lepo opravljen pogrebni obred. Hvala cerkvenim pevcem Razbor in pevskeemu zboru Podgorje za odpete žalostinke. Hvala govornicama Alenki Krošelj in Maji Stropnik.

Žalujoci: ata, mama in brat Damjan z družino

Marija Knez

1933–2010

Lep in dolg poletni dan,
a z žalostjo zaznamovan je bil,
ko utihnil je vaš glas
in ste za vedno odšli od nas.

Jok, solze, žalostni vzdihljaj,
ne vrnejo vas nam nazaj,
le nemo nam pogled strmi
v te vaše blage, ugasle oči.

Usoda vaša žalostna
nas je pretresla v dno srca.
Le malo sreče ste zaužili,
za svojo smrt pa vendar premladi ste bili.

Bolezni, stiske, revščina
bile so vam popotnica.
Življenju ste le to dajali,
kar zmogli ste in kar ste znali.

Adijo, mam'ca ljubljena,
ljubezen naša vam sledi!
Naj bosta mir in bog s teboj!
Uživaj blaženi pokoj!

Zemlja je kraj veselja, krasi jo čudež življenja.
Je kraj lepih doživetij, ki so predvsem sadovi
ljubezni in medsebojne povezanosti. Zemlja
je kraj ustvarjalnih dejavnosti, a je tudi solzna
dolina, kraj minevanja, ločitev in smrti.
Zemlja je za človeka kraj priprave in
dozorevanja za večno življenje.

*V ponedeljek smo izvedeli, da je ugasnilo
vaše življenje. Zvonovi so se oglasili, naša
lica pa so orosile grenke solze. Na vse
domače, sosede, prijatelje in znance pa je
legla bolečina žalosti, ki jemlje vso radost,
moč in zaupanje na tem svetu. Tihno in
skoraj neslišno si odšla in zapustila svoje
najdražje. Izgubila si boj s kratkotrajno
boleznijo, ki te je izčrpala v tolikšni meri, da
je upanje predstavljala samo še zdravniška
pomoč, ki ti je lajšala pot do dokončnega
objema miru.*

Na kraju žalosti in spominov smo se poslovili
od naše spoštovane Marije Knez, rojene
Zabel, z Gradišča. Rojena je bila pred 77 leti
na hribovski kmetiji pri Brezniku, kjer je bilo
pet otrok. Mladost je preživela doma na
kmetiji, saj je bilo potrebnih veliko pridnih
rok, da so obdelale strmo kmetijo.

Nedaleč stran, pod Kremžarjevimi vrhom, je
spoznala svojega življenjskega sopotnika
Simona Kneza, s katerim se je kmalu
poročila. Rodila sta se dva otroka, a je žal prva
hčerka kmalu po rojstvu umrla. Marija je

gospodinjila doma na kmetiji, ki jo je prevzel
mož Simon, le-ta pa se je zaposlil na
Gozdnem gospodarstvu. Skupaj sta lepo
vzgojila hčerko Anico in jo popeljala na pot
nadaljnega lepega in poštenega življenja.

Z veliko truda in odrekovanja sta pomagala
obnoviti hišo in gospodarsko poslopje, za kar
so jima hvaležni vsi domači.

Pred leti ji je umrl mož, kar jo je zelo
prizadelo in ji vzelo veliko moči, a si je znova
opomogla, saj so jo ves čas obiskovali in
razveseljevali vnuki in vsi njeni. Zdravje ji je
vseskozi dobro služilo, a pred dnevi je morala
v bolnišnico, od koder pa se ni več vrnila.
Spoštovana Marija, hvala ti za vsa tvoja dobra
dela, ki si jih naredila za družino, sosede,
znance in prijatelje.

**Kadar enkrat v hladni zemlji
bo minula moja moč,
spet bo k novemu življenju
me zbudila božja moč.
Naj se revno truplo vseje,
vera mi spričuje to,
vekomaj ne bo trohnelo,
Jezus ga obudil bo.
(A. M. Slomšek)**

Za Marijo žalujejo: hči Anica z možem
Vinkom, vnuki Mirjana, Tomaž z Janjo,
Jasmina z Juretom in David

Anton Kotnik

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše nenadomestljive drage
mame, tašče in babice **Marije Knez**,
Kernikove mame z Gradišča 29, Slovenj
Gradec, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste
jo v tako velikem številu pospremili na njeni
zadnji poti ter ji darovali vence, cvetje, sveče
in svete maše.

Iskrena hvala vsem sosedom sorodnikom in
znancem, ki so nam ob težkih trenutkih
podali roko. Posebno bi se radi zahvalili
gospodu župniku Petru Leskovarju za
opravljen pogrebni obred. Hvala pogrebni
službi Komunalnega podjetja Slovenj Gradec
za pogrebne storitve. Iskrena hvala
govorniku Antonu Kotniku za prelepe besede
slovesa. Hvala g. Maticu Vrčkovniku za
zaigrano Tišino. Hvala pevcem iz Podgorja za
občutno zapete njej ljube domače pesmi.

SPOMIN

Micka Preglav

Jurij Preglav

Ljubezen je nekaj velikega, veličastnega,
lepega. Lahko je mlahava ali pa močna, polna
zaupanja, brez pomislekov in obotavljanj.
Takšna ljubezenska vez je prav gotovo vezala
Lančeva ata in mamo, **Jurija in Micko
Preglav**

Njuna skupna pot je bila zelo trnova, polna
skrbni in težkega dela, veliko preizkušenj sta
prestala, a njuna ljubezen ni preminila. Težko
delo na kmetiji ni zadostovalo za preživetje
velike družine, zato se je oče ukvarjal še z
mnogimi rečmi. Mama pa je poleg devetih
otrok skrbela za gospodinjstvo, da so bili
vedno siti in čisti. A štirim otrokom življenje
že v ranem otroštvu ni bilo naklonjeno in je
veliko družino okrnilo.

Vojna ni prizanesla niti njim; oče je bil
prisilno mobiliziran in je zapustil mamo
Micko z otroki, a se je znašla in kljub težkim
časom dobro držala družino skupaj. Ja, vojna
je bila huda reč, a izguba otroka,
najstarejšega sina Francija, je bila še hujši
udarec, ki je zelo dolgo bolel.

Po moževi smrti, 17. julija 1990, smo ji bili v
oporo, a manjkala ji je toplina partnerja, brez
katere ni zmogla. Šesti teden po njegovem
slovesu nas je tudi ona zapustila. Šla je za
njim, ker je bilo življenje brez njega zanjo
prazno.

Vsi, ki smo ju poznali, smo se veliko naučili od
njunega življenja in lepi spomini bodo ostali
za vedno.

Hvala, Lančeva starša, za te spomine!

Vsi vajini najdražji

Janez Paradiž

1939-2010

V najlepšem spomladanskem mesecu, v maju, smo se poslovili od sodelavca in prijatelja Janeza Paradiža. Odraščal je v številni delavski družini v železarskem Guštanju, ki se od 1952. leta imenuje Ravne na Koroškem. Uspešno je končal poklicno kovinarsko šolo na Ravnah, pozneje delovodsko šolo in ob delu diplomiral na Višji upravni šoli v Ljubljani. Kot mnogim v Mežiški dolini in širši okolici je tudi njemu dajala kruh ravska železarna, v kateri si je poglabljal in širil znanje. Nekaj časa je delal v bolnišnici v Slovenj Gradcu, nazadnje pa se je vrnil v železarno, kjer se je upokojil. Njegov življenjski utrip je bil močno povezan z Ravnami, rojstnim krajem, kjer se je pogosto srečeval tudi s sestro in brati. Drugo polovico življenjske poti je preživel v Slovenj Gradcu, kjer je imel veliko delovnih prijateljev na različnih področjih.

Skoraj 20 let je bil aktiven član društva upokojencev, več let je sodeloval v upravnem odboru, vodil komisijo za izlete in srečanja. Skupno smo načrtovali mnoge zanimive in poučne poti po Sloveniji in obiskali znane kraje tudi v tujini. Njegov velik prispevek je bil pri organizaciji 14. in 16. vseslovenskega srečanja upokojencev v Slovenj Gradcu (2002 in 2004), 5. srečanja upokojencev Koroško-šaleške pokrajinske zveze društev upokojencev (2008) in pri izdaji dveh društvenih almanahov. Janez Paradiž je nove moči črpal v naravi. Prezgodaj je utihnila njegova vrtna kosilnica pri Lutru v Podgorju, kjer sta z Milko Urbancl vzorno obnovila njeno rojstno hišo. Tam je našel razkošje miru in delovno vneto do neozdravljive bolezni. V senci trte, ki jo je sam posadil in negoval, sta z Milko prijazno pozdravila prijatelje iz mesta in prijatelje sosedje.

S te strani je neponovljiv pogled na podgorsko polje, na vas s cerkvijo sv. Urha in na Dobravo, na temno zelena pobočja zahodnega Pohorja, kjer so posejane samotne kmetije (celki), ki mi jih je približal Janezov daljnogled. Neizmerno sem hvaležen, da sem drugič z njim z višin Triglava občudoval velika obzorja gorskega sveta. Varno me je vodil v Kamniško-Savinjske Alpe, na Peco in Obir in še kam. Ko so njegove telesne moči postajale šibkejšje, so se najine lepe planinske in gorniške poti vse bolj redčile.

Janez Paradiž je poznal tudi mnoge obrtne dejavnosti. Tudi na tem področju ga bomo

nekateri pogrešali. Pozorno je spremljal časopisne novice, zlasti Viharnik, ki poroča o ljudeh v naših krajih. Od njega smo se poslovili na pokopališču Barbara na Prevaljah.

Janez, najina srečanja so se končala.
V maju si odšel in s teboj toliko spominov.
Hvala, da si jih delil z menoj!

Jože Potočnik

Franc Juvan

1934-2010

Slovo od Franca Juvana, družinskega očeta, gospodarja na Brdniški kmetiji, slovo od spoštovanega kmeta in sokrajana je zelo žalostno odjeknilo po naši dolini. V sredo jutraj so ga odpeljali v bolnišnico, a kljub hitri pomoči zdravnikov mu niso mogli pomagati. V soboto zvečer, tik preden so zvonovi Elizabetine cerkve v Slovenj Gradcu zvonili večno luč, se je nedaleč od cerkve v slovenjegraški bolnišnici za vedno poslovil. Kljub najboljšim željam po njegovi ozdravitvi smo spoznali, da je prišla smrt neizbežno in vse prehitro. Težko se je sprijazniti z resnico, da nekoga ni in da ne bomo več srečevali znanega obraza, ki je bil tako rekoč še včeraj med nami. Ob takšnem dogodku se misli nehotе vrnejo v preteklost in spomin se vrača v mlada leta.

Franc se je rodil 4. oktobra leta 1934 v Sp. Razborju na ugledni in relativno veliki Roštvonikovi kmetiji, kjer je skupaj s petimi brati kot najmlajši preživljal svoja otroška leta. Mlad in poln energije je svojo ljubezen našel prav tu, na Brdniški kmetiji. Ponudil je roko Radići, najmlajši v družini Ješovnik, in ljubezen ju je pripeljala pred oltar. Leta 1963 sta se poročila in začela ustvarjati svojo družino. Hčerke Ada, Romana in Mateja so zasijale kot sonce in njima okrasile drevo življenja.

Hitra in nenadna smrt Radićinega očeta je zahtevala naslednika. Prevzela sta kmetijo, oropano od vojne in komunistične oblasti. Veliko energije, prostega časa in živcev je Franc porabil, da je odvzeto zemljo dobil nazaj, le-to pa je potem z vso ljubeznijo in s trdim delom vse do zadnjega obdeloval. Bil je od vsega začetka napreden gospodar. Zanimal se je za novosti v kmetijstvu in kmalu je začel z nabavo strojev, ki so jim vsaj nekoliko olajšali delo na veliki kmetiji. Izobraževal se je na strokovnih predavanjih, prebiral knjige in izmenjeval izkušnje. Načelen, kakor je bil, se je držal svoje

poti, vedno pa je znal prislunhiti drugim in bil je izredno dober sogovornik. Bil je dober, delaven, gospodaren, poštenjak, prijazen sosed, pripravljen pomagati vsakomur in povsod, kjer je bila njegova pomoč potrebna.

Bil je član Koroške kmetijsko-gozdarske zadruge, raznih društev, član krajevne skupnosti itd. Za požrtvovalno delo je prejel veliko priznanj. Bil je tudi ključar v cerkvi svetega Pankracija. Mnogo je še stvari, ki jih je pokojni nanizal v letih dela, ko je vstajal pred zoro in legel pogosto šele pozno v noč.

Daleč največjo skrb pa je imel za svojo družino. Hčerke je imel nadvse rad, v času, ko so odraščale, je želel, da se učijo, da delajo, da postanejo nekoč žene in matere. Srečen in vesel jih je oddal svojim zetom, ki jih je sprejel v najožji krog družine. Skupaj z ženo je ponosno opazoval napredek in rast mladih. Maja, Tilen, Domen, Simon in mala Eva so vnuki, ki so imeli v dedijevem srcu posebno mesto. Ponosen je bil in srečen in za to je imel veliko razlogov: složna družina, urejena kmetija, obnovljen hlev, nova hiša in še bi lahko naštevali. Žrtvoval je veliko truda in časa, da je to dosegel.

Ko pa življenje zapre vrata za seboj, ostane praznina. Za teboj, dragi Franc, je ostala prehojena pot, na katero si lahko ponosen. Spominjali se te bomo kot preprostega, poštenega in pokončnega moža. Pogrešali pa bomo tvojo molitev! Še enkrat hvala za vse, kar si dobrega naredil na tem svetu!

Bolečino delimo s tvojo družino in sorodniki, katerim v imenu znancev in prijateljev, sosedov, bivših sodelavcev in Vaške skupnosti Stari trg izrekam iskreno sožalje.

Svojci se iskreno zahvaljujejo za darovano cvetje, za darovane sveče, za stisk rok in za izrečno sožalje. Posebna hvala vsem, ki ste pokojnega spremljali na njegovi zadnji poti.

Anton Ješovnik

Ni večje bolečine
kot v dneh žalosti
nositi v srcu
srečnih dni spomine!
(Dante)

ZAHVALA

Ob prezgodnji smrti našega dragega moža, očeta, dedka in tasta Franca Juvana se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam z besedami sožalja lajšali bridke bolečine ter darovali cvetje, sveče in svete maše.

Hvaležni smo duhovnikoma Gabrijelu Knezu in Petru Leskovarju za obredno svečanost, cerkvenim pevcem ter pevcem z Graške gore za zapete pesmi slovesa in osebju Splošne bolnišnice Slovenj Gradec za nesebično nudeno pomoč.

Vsi njegovi: žena Radica, hčerke Ada, Romana in Mateja, vnuki Maja, Tilen, Domen, Simon in Eva, zeti Branko, Marijan, Jure, brat Ivan z družino in ostalo sorodstvo

V tem mesecu je gostja Šparovnega kotička finančna svetovalka Irena Linasi Rogač, ki je za vas pripravila naslednji članek.

Bernarda Dretnik

Lepo prihodnost si lahko naredite sami

Irena Linasi Rogač

Če pogledamo daleč nazaj v zgodovino, ugotovimo, da so bili časi, ko so se določeni gospodarski posli sklepali brez dolgih in zapletenih papirnatih zaobljub, ki se jim danes reče pogodba. Vse se je odvijalo na podlagi medsebojnega zaupanja. Z vedno večjim hlastanjem po bogastvu pa sta se sestavna dela poslovnega zaupanja, torej etika in spoštovanje, izgubila. Podjetja, ki so nudila zaupanje, možnost zaslužka ter dolgoročne varnosti, so danes velikokrat na robu preživetja ali že v stečajnem postopku. Kot finančna svetovalka sem večkrat opazila, da so ljudje v podjetje, za katerega so ustvarjali, vložili tudi večji del svojih prihrankov. Uprava podjetja je nagovorila zaposlene, naj vložijo svoje certifikate v podjetje in marsikdo od njih je tako verjel v dolgoročno uspešnost, da je najel posojilo in z njim kupil delnice podjetja. Tako danes z grenkobo opazuje propad podjetja, saj mu le-to ne dolguje samo prisluženega denarja, temveč tudi večji del njegovega vložnega premoženja.

Danes je potrošnik zaščiten, brez predhodne ugotovitve, kakšna tveganja nekdo lahko sprejme, delnic ni mogoče kupiti. Za svetovanje svetovalci tudi odgovarjamo, zato podpisemo protokol z vsako stranko. Pa kljub temu v istem času kmetje še vedno kupujejo delnice podjetja, od katerega so odvisni njihovi dohodki, po višji ceni, kot je njihova knjigovodska vrednost. Banka jim za ta nakup ponuja ugoden kredit, saj marsikdo nima lastnih sredstev. Svetovalci, ki jih obiskujejo, so redno zaposleni na zadrugah, ne izpolnjujejo analiz in ne pišejo protokolov, tako tudi za nasvete ne bodo odgovarjali. Sprašujem se, ali bodo tudi ti ljudje enkrat z grenkobo in jezo gledali na svoje pretekle odločitve, predvsem pa, ali se bodo počutili grdo prevarane. "Komu danes lahko verjamem?" se sprašuje marsikdo. Verjemite sebi, bodite odločni in ne pričakujte, da bodo drugi prevzeli odgovornost za vaše odločitve.

Kdo bo poskrbel za vas, če ne vi sami!?

Posameznik na nastalo situacijo velikokrat nima nobenega vpliva, lahko pa zelo veliko naredi zase, če ima prave informacije ob pravem času. Ne odlašajte, pridobite si vsaj informacije!

Arthur Schopenhauer (1788-1860)

nemški filozof

**Zdrava človeška pamet
lahko nadomesti**

skoraj vsak nivo izobrazbe,

vendar noben nivo izobrazbe
ne more nadomestiti zdrave
človeške pameti.

CONCORDE PS

Danes za
jutri

ZM PRIZMA osebna
zavarovanja

Več na: www.ZMprizma.si in na 080 19 20 ali na info@zav-mb.si

Cvetoča jabolana na Navrškem vrhu

Gorazd Mlinšek

Foto: Barbara Šmit

Letošnja zima z debelo snežno odejo in mokra pomlad sta zelo ugodno vplivali na vitalnost sadnega in gozdnega drevja. Maj je bil sorazmerno topel, sadno drevje je hitro zacvetelo. Zelo redek je pojav, da v poletnem ali jesenskem času drevje ponovno požene cvetove. To se je zgodilo junija na Navrškem vrhu nad Ravnami na Koroškem. Sončni žarki so ponovno aktivirali staro jabolano. Na kmetiji Navršnik (domače ime), najvišje na Navrškem vrhu, v družbi hčere Barbare pridno gospodari Ančka Štefič. Stanovanjsko hišo in hlev obdaja star sadovnjak, na robu katerega

raste tudi murva. Poleg vrta se v višino bohota krek (pacipresa). Pred zelenico Navrške kmetije vas pozdravi orel s kačo. Avtor te lesene skulpture je Ferdo Kralj, ki sprošča svojo umetniško energijo v »holcarski« bajti na Suškem vrhu pod Uršljo goro.

V sadovnjaku je poleg cvetoče jabolane in lesnik še drugo sadno drevje. Med njimi je

tudi razvejana jabolana, ki je obrodila jabolka in ponovno zacvetela. Ponovnega cvetenja so se razveselile čebele. Ponovnega cvetenja so se razveselile čebele, pa tudi Barbara, ki je ponovno cvetočo jabolano ovekovečila s pomočjo fotoaparata v želji, da igro narave predstavimo tudi bralcem Viharnika.

Srna in muc

Milena Tretjak Pevec, inž. rač. in inž. kmet.

Narava je včasih res zanimiva. Še posebej ko se spoprijateljita dve takšni živali in postaneta neločljivi.

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:
Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480
faks: 02 88 42 684
e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:
Silvo Pritržnik

Glavna in odgovorna urednica:
Ida Robnik

Pri urejanju te številke je sodelovala
Marta Krejan.

Uredniški odbor:
Ida Robnik, Brane Širnik, Gorazd Mlinšek,
Jože Potočnik, Marta Krejan, Franc Jurač

Lektorica:
Marta Krejan, prof.

Naslovnica:
Igor Senekovič

Oblikovanje in grafična priprava:
Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:
ZIP center, d.o.o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

TRGOVINA
LES

SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

SLOVENJ GRADEC

Cesta na Štībuh 1

telefon in faks: 02/88 21 620

RADLJE OB DRAVI (Dvorec)

Koroška cesta 68

telefon in faks: 02/88 71 423

KOMBINIRANA POSODA

Za 6 l goriva in 2,5 l verižnega olja. Z zaščito proti prelivanju goriva. Ko je rezervoar poln, se pretok samodejno zapre.

38,90 €

ZAŠČITNI ŠKORNJI TECHNICAL

Zelo udobni zaščitni škornji s kapico iz kompozitnih materialov za znižanje teže. Vrhnji del iz kakovostne usnjene Sympatex® membrane. Škornji so prav zaradi tega materiala nepremočljivi in udobni tudi, ko jih imate obute cel dan. Podplat izdelan iz materiala Gravity®, ki je odporen na olja in nudi dober oprijem. Škornji so primerni za delo v gozdu, na vrtu kakor tudi za prosti čas in v vseh vremenskih pogojih.

139,90 €

GOZDARSKI METER

Praktični gozdarski meter. Na voljo v izvedbi 15 m in 20 m.

od **€ 47,-**

Gratis, a ne zastonj!
Ob nakupu XP žage
prejmete zaščitne hlače
in rokavice brezplačno.

Ob nakupu motorne žage Husqvarna XP prejmete brezplačno dopasne zaščitne hlače Special Edition in delovne rokavice Husqvarna. Hlače na voljo v velikostih 48 - 60.

v vrednosti **81,- €**

HUSQVARNA 576 XP® AutoTune™

Naša najbolj izpopolnjena profesionalna motorna žaga. X-Torq motor z višjim navorom preko širokega območja delovnih vrtljajev, ter nizko porabo goriva in nižje emisije. Air Injection podaljša intervale med čiščenju filtra. 73.5 cm³, 4.2 kW / 5.7 KM, 50 cm, 6.6 kg.

1.125,- €

HUSQVARNA 357 XP®

Profi-model v srednjem razredu za vse vrste gozdarskih opravil. Velika moč, hitro pospeševanje ter kombinacija edinstvene ergonomije in nizkega nivoja tresljajev. 56.5 cm³, 3.2 kW / 4.4 KM, 45 cm, 5.5 kg.

859,- €

HUSQVARNA 346 XP® G

Hitro pospeševanje in superiorne manevrirne lastnosti za profesionalno uporabo. Nova izvedba z večjo močjo. Ogrevan ročaj zagotavlja komfort tudi v zimskem času. 50.1 cm³, 2.7 kW / 3.7 KM, 38 cm, 5.1 kg.

758,- €

HUSQVARNA 460

Robustna vsestranska žaga, idealna za zahtevna sekaška dela in prežagovanje debel, kjer je potrebna večja moč in večja dolžina meča. X-Torq® motor z velikim navorom preko širokega območja delovnih vrtljajev. Dodatne prednosti so Smart Start® in Air Injection. 60.3 cm³, 2.7 kW / 3.7 KM, 45 cm, 5.8 kg.

569,- € namesto 589,- €

HUSQVARNA 236

Nov model motorne žage za lažja dela okoli hiše. Zahvaljujoč Husqvarna lastnostim, kot so ergonomsko oblikovanje, inovativna tehnologija, ter zmogljiv X-Torq® motor z nizkimi emisijami, je žaga zelo enostavna za rabo. 38.0 cm³, 1.4 kW / 1.9 KM, 36 cm, 4.6 kg.

€ 199,- namesto 269,- €

